

Programstyremøte fransk tirsdag 14/1-14,

kl. 1215-1400, rom 305

Dagsorden:

- 1) Godkjenning av dagsorden og referat fra forrige møte
- 2) Orienteringssaker (vedlegg)
- 3) Martina Skaug fra UB kommer for å orientere om bibliotekets tilbud for studenter og ansatte.
- 4) Godkjenning av emnebeskrivelse for FRAN100, samt avklaring av emnets status, som ex. fac.-emne eller ikke (to vedlegg), v/Øyvind
- 5) Planlegging av «språkpakke» - ettårig fransktilbud for lærerstudenter ved høgskolene, v/Øyvind (To vedlegg. Emnebeskrivelser til godkjenning ettersendes mandag 13. januar.)
- 6) Etablering av akademisk skrivesenter ved HF, v/Øyvind (to vedlegg)
- 7) Mulighet for å ta TRANSHF på 200-nivå, v/Øyvind (vedlegg)
- 8) Endring av vurderingsform for FRANDI201, v/Myriam
- 9) Valg av representant og vara til hjemmestyret for OFNEC. Foreløpig nominerte: Harald Ulland og Øyvind Gjerstad (vara).
- 10) Mulig skrivekurs på 200- og 300-nivå, i regi av praktikanten fra Clermont-Ferrand, v/Myriam
- 11) Eventuelt



STATISTIKK OG INDIKATORER 2013

DAG W. AKSNES OG SUSANNE MIKKI

Universitetsbiblioteket i Bergen



ISSN: 1894-4701

ISBN: 978-82-7293-050-8

eISBN: 978-82-7293-051-5

Nr 1 (2013)

Illustrasjonsfoto: www.colourbox.com

Forord

Denne rapporten gir en analyse av den vitenskapelige publiseringen ved Universitetet i Bergen for perioden 2005-2012. Rapporten er ment å være et hjelpeverktøy for fakultetene og instituttene i arbeidet med rapportering av forskningsinnsats, forskningsstrategier, forskningsmeldinger og egenevaluering. Rapporten er utarbeidet som et ledd i UBs aktivitet knyttet til bibliometri/publiseringsanalyser og er dels basert på samarbeid med Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Analysene er gjennomført av Dag W. Aksnes og Susanne Mikki, med bidrag fra Anne Gams Steine Asserson og Tor Øyvind Fosse. Forespørsler om utfyllende analyser på fakultets- og instituttnivå kan rettes til rapportens forfattere.

Innhold

1. Innledning.....	6
2. Bibliometriske indikatorer – bakgrunn og metode	7
2.1 Publiseringsindikatorer.....	7
2.2 Siteringsindikatorer	8
3. Publisering ved Universitetet i Bergen – makroindikatorer og nasjonale sammenlikninger.....	14
3.1 Vitenskapelig publisering - publiseringspoeng.....	14
3.2 Publisering etter stillingstyper og kjønn.....	17
3.3 Siteringshyppighet.....	20
3.4 Forskningssamarbeid.....	25
3.4.1 Internasjonalt samarbeid	25
3.4.2 Nasjonalt eksternt samarbeid	32
3.5 Open access publisering ved UiB.....	35
3.6 Formidlingsstatistikk.....	37
4 Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	39
4.1 Vitenskapelig publisering	39
4.2 Siteringsanalyse.....	42
4.3 Formidlingsstatistikk.....	44
4.4 Forskningssamarbeid.....	45
5 Det medisinsk-odontologiske fakultet	46
5.1 Vitenskapelig publisering	46
5.2 Siteringsanalyse.....	49
5.3 Formidlingsstatistikk.....	51
5.4 Forskningssamarbeid.....	51
6 Det psykologiske fakultet	53
6.1 Vitenskapelig publisering	53
6.2 Siteringsanalyse.....	55
6.3 Formidlingsstatistikk.....	56
6.4 Forskningssamarbeid.....	57
7 Det samfunnsvitenskapelige fakultet	58
7.1 Vitenskapelig publisering	58
7.2 Formidlingsstatistikk.....	60
7.3 Forskningssamarbeid.....	61
8 Det humanistiske fakultet	62
8.1 Vitenskapelig publisering	62
8.2 Formidlingsstatistikk.....	65
8.3 Forskningssamarbeid.....	65

9 Det juridiske fakultet	67
9.1 Vitenskapelig publisering	67
9.2 Formidlingsstatistikk.....	68
10 Universitetsmuseet i Bergen	69
10.1 Vitenskapelig publisering	69
10.2 Siteringsanalyse.....	70
10.3 Formidlingsstatistikk.....	71
10.4 Forskningssamarbeid.....	71

1. Innledning

Publiserings- og siteringsdata er mye benyttet som resultatindikatorer på forskning. Grunnlaget for bruk av slike såkalte "bibliometriske indikatorer" er at ny kunnskap – som er det prinsipielle mål med all grunnforskning og anvendt forskning – blir formidlet til det vitenskapelige samfunn gjennom publikasjoner. Publisering kan dermed brukes som et indirekte mål for kunnskapsproduksjon. Data om hvor ofte publikasjonene blir referert til eller sitert i den påfølgende vitenskapelige litteraturen kan videre benyttes til å si noe om forskningens vitenskapelige innflytelse ("scientific impact") eller gjennomslagskraft.

Bibliometri kan være nyttig som analyseverktøy i en evalueringskontekst ved å kunne gi systematisk oversikt over utviklingen knyttet til faktorer som produktivitet, publiseringsprofil og siteringshyppighet. Bibliometri kan med andre ord anvendes til å monitorere hvordan publiseringsmønstre utvikler seg over tid.

En bibliometrisk analyse kan imidlertid ikke erstatte tradisjonell evaluering av forskning foretatt av fagfeller. For det første vil en fagfelleevaluering normalt ta for seg et mye bredere sett av faktorer enn det som reflekteres gjennom bibliometriske indikatorer. For det andre har bibliometriske indikatorer ulike begrensinger og svakheter. Dette innebærer f.eks. at siteringer ikke representerer et entydig eller uproblematisk mål på vitenskapelig innflytelse. Samtidig er det som kjent også svakheter ved evalueringer foretatt av fagfeller, f.eks. forårsaket av partiskhet, inhabilitet og manglende faglig bredde i panelene. Det blir derfor gjerne hevdet at en kombinasjon av de to metodene gir det beste og mest troverdige evalueringsresultatet.

Denne rapporten gir en oversikt over publiserings- og siteringsdata for Universitetet i Bergen for perioden 2005-2012. Undersøkelsen omfatter primært vitenskapelig publisering. Publikasjonsanalysen er basert på tall innhentet fra DBHs nettutgave (<http://dbh.nsd.uib.no/>). Bare de publikasjoner/publikasjonstyper som gir uttelling i finansieringsmodellen for universiteter og høyskoler er inkludert i tallene. I mange av analysene har vi brukt data over antall publiseringspoeng ved beregning og ikke antall publikasjoner. Publikasjonspoeng er et vektet uttrykk for publiseringsaktivitet og nivå og er indikatoren som benyttes i finansieringsmodellen. Siteringsanalysen er basert på data fra Web of Science (Thomson Reuters) og er begrenset til artikler i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter.

Som nevnt kan en bibliometrisk analyse ikke erstatte en fagfelleevaluering.¹ Særlig når det gjelder bruk av siteringer som indikator, er det mange forbehold, og det er viktig å understreke at det ikke må trekkes noen bastante konklusjoner om det vitenskapelige nivået ved de ulike instituttene bare ut fra siteringstall.

Rapporten er strukturert på følgende måte: I neste kapittel gis en kort introduksjon til bibliometriske analyser og indikatorer. Resultatdelen omfatter et generelt kapittel om publiseringsaktiviteten ved UiB i en nasjonal kontekst, samt egne kapitler for hvert av fakultetene.

¹ Når det gjelder fagfellevurderinger, vises det til fag- og fagområde-evalueringene som har vært gjennomført i regi av Norges forskningsråd som også omfatter mange institutter ved UiB.

2. Bibliometriske indikatorer – bakgrunn og metode ²

I det følgende kapitlet vil datagrunnlaget og metodene som er benyttet i undersøkelsen nærmere beskrives.

2.1 Publiseringsindikatorer

Den mest grunnleggende og enkle bibliometriske indikatoren er antall publikasjoner. Dette tallet kan igjen relateres til innsatsparametere slik som antall ansatte, og slik representere et produktivitetsmål.

Mens bibliometriske studier tradisjonelt har vært basert på den Web of Science-databasen (nå eid av Thomson Reuters), har det nasjonale systemet for forskningsdokumentasjon i Norge muliggjort analyser av hele den vitenskapelige publiseringen, ikke bare artikler publisert i tidsskrifter indeksert av Thomson Reuters. En sentral indikator i dette systemet er publikasjonspoeng som er et vektet uttrykk for publiseringsaktivitet og nivå. Det er denne indikatoren som benyttes i finansieringsmodellen og som vi også har benyttet i denne rapporten. Publiseringskomponenten i finansieringsmodellen er ment å være nøytral i forhold til fagområder og disipliner. Forskjeller i publiseringsmønstre mellom fagområder korrigeres for i beregningen av publiseringspoeng, f.eks. ved at bøker gir større uttelling enn tidsskriftsartikler. Prinsippene og metodegrunnlaget bak indikatoren redegjøres ikke nærmere for her, og det henvises i stedet til foreliggende dokumentasjon (*Vekt på forskning*).³

Tallene over publiseringspoeng er innhentet fra DBHs nettutgave (<http://dbh.nsd.uib.no/>). Bare de publikasjoner/publikasjonstyper som gir uttelling i finansieringsmodellen for universiteter og høyskoler er inkludert. Tabellverket inneholder tall på fakultets- og instituttnivå. Vi har også innhentet data for relevante fakulteter/institutter ved UiO, NTNU, og UiT for å gi et komparativt perspektiv på publiseringsvirksomheten ved UiB i forhold til de andre breddeuniversitetene. Vi har tatt utgangspunkt i dataene over antall publiseringspoeng og ikke antall publikasjoner. Publikasjonspoeng er et vektet uttrykk for publiseringsaktivitet og nivå og er indikatoren som benyttes i finansieringsmodellen. I tillegg antall publiseringspoeng, presenteres tall over andel poeng på nivå 2, dvs. nivået som gir ekstra uttelling i finansieringsmodellen, og som skal representere de mest prestisjefylte publiseringskanalene. Videre inngår tall over produktivitet dvs. antall publiseringspoeng per årsverk. Denne indikatoren er beregnet for to stillingskategorier: per fagårsverk (omfatter undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger, både faste og midlertidige stillinger inngår) og per førstestilling/post doc. Førstestilling omfatter professor, førsteamanuensis, høyskolelektor, i tillegg omfatter kategorien også postdoktorer. En nærmere beskrivelse av data og beregningsgrunnlaget kan finnes på NSDs nettsider: <http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/dokumentasjon/vitpub/>.

Tallene over publiseringspoeng omfatter perioden 2005-2012.

² Dette og det påfølgende kapittelet er dels basert på en revidert versjon av tekst hentet fra Aksnes (2006b).

³ http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/publisering/side_system.action
http://www.uhr.no/documents/Vekt_p_forskning_sluttrapport.pdf

2.2 Siteringsindikatorer

Et kjennetegn ved den vitenskapelige publisering er at den inneholder referanser til tidligere vitenskapelig litteratur. Disse referansene viser hvilke bidrag (begreper, metoder, teori, empiriske funn etc.) som den aktuelle publiseringen er basert på og som den posisjoneres i forhold til. I databasen til Thomson Reuters registreres systematisk alle referansene i den indekserte litteraturen. Opprinnelig ble dette gjort som et ledd i databasens primære funksjon som et bibliografisk verktøy til hjelp for forskerne til litteratursøk, men registreringen av referansene gjør det også mulig å beregne hvor mange ganger hver enkelt publisering har blitt sitert i den påfølgende vitenskapelige litteraturen. Basert på slik statistikk er det mulig å lage siteringsanalyser på aggregerte nivåer.

Det er vanlig å anta at artikler blir mer eller mindre sitert ut fra hvor stor eller liten innflytelse de får på videre forskning. Ut fra dette blir siteringer ofte benyttet som indikator på vitenskapelig innflytelse ("impact" på engelsk) eller synlighet og dermed som et partielt mål for kvalitet. Vitenskapelig kvalitet er imidlertid ikke et veldefinert begrep. Et aspekt ved vitenskapelig kvalitet angår spørsmålet om hvor godt forskningen er utført. Er den basert på et tilstrekkelig antall eksperimenter, er det anvendt adekvate metoder, er det sammenheng mellom empiri og konklusjon osv.? Dette aspektet ved vitenskapelig kvalitet vil fagfeller kunne vurdere, og det vil i liten grad reflekteres gjennom siteringer. Et annet aspekt ved vitenskapelig kvalitet vil kunne dreie seg om i hvilken grad forskningen har vitenskapelig betydning og bidrar til kunnskapsutviklingen internasjonalt. Dette aspektet er i større grad noe som vil kunne reflekteres i siteringsrater. Likevel er det slik at siteringsfrekvens først og fremst sier noe om forskningens "bruksverdi". Dette følger bl.a. av at det er en implisitt vitenskapelig norm at tidligere studier/resultater man bygger forskning på, blir referert til. En finner også at artikler med stor intravitenskapelig "nytte", f.eks. mye brukte eksperimentelle metoder, kan oppnå svært høye siteringsstall (Aksnes 2003a, Aksnes 2005).

Betrakter man de enkelte litteraturreferanser vil man fort oppdage at det er en rekke ulike grunner til at en tidligere publisering blir referert til – ikke alle dreier seg om direkte "bruk". Typisk siteres f.eks. en del basal grunnlagslitteratur i innledningen av en artikkel. Man finner også mer "tvilsomme" grunner, som å sitere redaktøren av et tidsskrift i håp om at dette øker sjansen for at artikkelen blir akseptert, et stort innslag av selv siteringer osv. (Aksnes 2003b). Samtidig vil det være slik at ikke all litteratur som er brukt eller har relevans for det aktuelle arbeidet faktisk har blitt referert til, noe som fører til at siteringer ikke er noe enkelt og direkte mål på vitenskapelig innflytelse. Effekten av en del slike "feilkilder" vil likevel jevnnes ut på høyere aggregeringsnivå, mens andre er mer fundamentale. Det er også vanlig å anta at siteringer har størst kredibilitet som indikator på makronivå – og det frarådes generelt å bruke siteringer som indikator på enkeltperson- og enkeltartikkelnivå. Når siteringer likevel brukes som indikator, er det bl.a. fordi flere studier kan vise til en positiv korrelasjon mellom evalueringer foretatt av fagfeller og siteringsindikatorer (Aksnes 2006b, Aksnes 2006a, Aksnes and Taxt 2004, Van Raan 1996). Skal man foreta en evaluering av forskning, kommer man likevel ikke utenom en vurdering gjort av fagfeller.

Det er også grunn til å påpeke at siteringer ikke nødvendigvis sier noe om samfunnsmessig nytte eller ekstravitenskapelig relevans. For å ta ett eksempel kan det være at bestemte forskningsresultater kan ha hatt nytte i praktisk fiskeoppdrett, men hvor dette i liten grad vil reflekteres gjennom siteringer.

Diskusjonen om hva siteringer egentlig "måler" er omfattende, og skal ikke nærmere redegjøres for her. Et par forhold som det er viktig å være klar over, bør likevel nevnes. For det første er det slik at det er store fagfeltforskjeller i siteringshyppighet (Schubert, Glänzel and Braun 1988). En artikkel i molekylærbiologi er f.eks. gjennomsnittlig sitert 5-10 ganger så ofte som en artikkel i

matematikk. Konsekvensen av dette er at det er helt nødvendig å bruke fagfeltjusterte skalaer (relative siteringsindekser), og at absolutte siteringstall er ubrukelig til tverrfaglige sammenlikninger. Det er også viktig å være klar over at siteringsindeksen kun sier noe om gjennomsnittspublikasjonen. Indikatoren er dermed uavhengig av publikasjonsvolumet, i motsetning til hva som er tilfellet om det totale antallet siteringer telles opp. En publikasjonsstrategi hvor det heller enn å masseprodusere artikler, fokuseres på bidra med færre artikler, men av høyere kvalitet, vil derfor gi best uttelling her. Det er uansett viktig å sammenholde relative siteringsindekser med tall over produktivitet.

For det andre er det slik at siteringsfrekvenser er ekstremt skjevfordelt. En stor andel av verdens vitenskapelige artikler blir aldri eller sjelden sitert i den påfølgende vitenskapelige litteraturen. På den annen side kan noen artikler oppnå et ekstremt høyt antall siteringer. En studie av rundt 75 000 norske Web of Science-indekserte artikler fra perioden 1981-1998 viste f.eks. at rundt 40 % av disse ikke hadde blitt sitert eller bare oppnådd 1 eller 2 siteringer (i løpet av perioden 1981-2002), mens 10 % av artiklene mottok halvparten av det totale antallet siteringer til norske artikler (Aksnes and Sivertsen 2004). Tilsvarende fordeling vil kunne finnes for alle land. En finner også skjevfordelingen igjen på individnivå og tidsskriftsnivå (Seglen 1992). F.eks. vil også forskere som er svært mye sitert typisk ha en stor andel av sine publikasjoner som er usitert eller lite sitert. Det er derfor viktig å være klar over at gjennomsnittsverdien når det gjelder siteringsrate i stor grad bestemmes av en liten andel høyt siterte artikler. Når en sammenlikner en populasjon av artikler (f.eks. fra et institutt) med referanseverdier (f.eks. verden totalt eller andre institutter), vil referanseverdiene også være basert på sterkt skjevfordelte siteringsfrekvenser. Derfor kan gjennomsnittlig siteringsrate likevel brukes som et egnet mål på forskjeller mellom populasjonene.

Tradisjonelt har Web of Science-databasen vært den mest benyttete til siteringsstudier. Det var lenge den eneste tverrfaglige databasen som var tilrettelagt for bibliometriske analyser og som registrerte oppgitte referanser til artiklene, og som slik muliggjorde siteringsstudier. Nå produseres også en tilsvarende database av Elsevier (Scopus). Videre har Google utviklet en database over vitenskapelige litteratur (Google Scholar) som også gir siteringstall til publikasjonene.

Siteringsanalysene i denne rapporten er primært basert på Thomson Reuters database. Denne databasen dekker over 12 000 vitenskapelige tidsskrifter (primært internasjonale engelskspråklige tidsskrifter). Databasen er særlig egnet til å analysere akademisk naturvitenskapelig og medisinsk forskning, hvor publisering i internasjonale journaler representerer den viktigste kommunikasjonsmåten. I disse fagområdene vil nesten alt som har vært publisert i internasjonale tidsskrifter være indeksert av databasen. Det er likevel forskjeller mellom disiplinene, og informatikk, matematikk og biologi, samt teknologiske fag er generelt noe dårligere dekket enn de øvrige disiplinene (Aksnes 2000, Bourke and Butler 1996, lePair 1995, Moed et al. 1985, Aksnes et al. 2010b). Årsaken til disse forskjellene er dels at Thomson Reuters ikke indekserer alle relevante journaler, og dels at publiseringsmønsteret varierer mellom fagfelt. Innen enkelte fagfelt er forskningskommunikasjonen i mindre grad sentralisert i internasjonale tidsskrifter. F.eks. er publisering i "proceedings" av større betydning i teknologiske fag enn i naturvitenskap og medisin. Når det gjelder samfunnsvitenskap og humaniora, har databasen flere begrensninger enn for naturvitenskap og medisin. Selv om innslaget av internasjonal tidsskriftspublisering øker også i disse fagområdene, er betydningen av annen type publisering slik som bøker, artikler i antologier og i nasjonale tidsskrifter relativt større. Men det er også her forskjeller mellom disiplinene, og omfanget av publisering i internasjonale tidsskrifter er generelt større i f.eks. økonomirelaterte fag enn i andre samfunnsvitenskapelige disipliner. Som en konsekvens av disse begrensningene er det ikke

gjennomført separate analyser av Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Det humanistiske fakultet og Det juridiske fakultet.

Utgangspunktet for siteringsanalysen er grunnlagsdataene over UiBs publikasjoner registrert gjennom CRISTin. Dataene her omfatter dels data som er importert fra profesjonelle bibliografiske datakilder, hvor Web of Science er den viktigste datakilden, dels egenregistrerte data. De importerte dataene inneholder en identifikator til den originale datakilden (ISI-loc). Denne identifikatoren kan gjenfinnes i publikasjonsdatabasen "National Citation Report" (NCR tilsvarer Web of Science), Norway, som årlig kjøpes inn av NIFU. NCR-basen inneholder også data over hvor mange siteringer en artikkel har fått fra publiseringsåret t.o.m. år 2012, og det er disse dataene som er grunnlaget for siteringsanalysene som presenteres i rapporten.

Under arbeidet ble det oppdaget at en del artikler ikke var importert direkte fra Web of Science, men var egenregistrert eller ikke registrert i det hele tatt (uteglemt). Disse postene manglet derfor ISI identifikator og lot seg ikke koble direkte til NCR. CRISTin dataene ble derfor supplert med disse manglende postene.

Siteringsanalysen omfatter artiklene publisert i treårsperioden 2009-2011 og siteringene disse har fått fra publiseringsåret til og med år 2012. I tillegg er det i en del figurer tatt med tall over siteringshyppighet fra den forrige utgaven av rapporten som omfattet artiklene publisert i perioden 2005-2008. 2012-artiklene er ikke inkludert siden disse knapt er sitert i løpet av 2012/2013. Totalt omfatter analysen 4760 unike artikler fra perioden 2009-2012. Noen av disse har forfattere fra flere ulike UiB institutter og inngår derfor i analysen under flere av institutter.

I beregningen av siteringstall er det brukt akkumulerte siteringstall hvor det er beregnet en samleindikator for hele perioden. Dvs. at for artiklene publisert i f.eks. år 2009 er siteringene talt over en 4-årsperiode, mens for artiklene publisert i 2011 er siteringene bare talt over to år (året de ble publisert og året etter). Det frarådes generelt å bruke så korte siteringsvinduer som ett og to år. Likevel er artiklene fra år 2011 også med i siteringsanalysen fordi det også er "forventet" at artiklene da er lite sitert. Metoden anvendt her er også vanlig å benytte i tilsvarende bibliometriske analyser internasjonalt (Moed and van der Velde 1993, Van Raan 1996).

Det er store variasjoner i antall forfattere per publikasjon. De siste tiårene har det gjennomsnittlige antallet forfattere per publikasjon økt betydelig. Her er det valgt å la instituttene få full kreditt for siteringer, selv om f.eks. kun én av mange forfattere er fra det aktuelle instituttet. Også dette er i tråd med hva som er vanlig praksis i slike analyser (alternativet er å fraksjonalisere tallene i forhold til relativt bidrag). Det finnes imidlertid argumenter i favør av begge metodene. F.eks. vil en forsker gjerne regne en publikasjon som "sin egen" selv om den har mange forfattere, mens det ut fra rettferdighetshensyn kan det synes mest rimelig å fraksjonalisere siteringene, særlig når det dreier seg om høyt siterte artikler med mange forfattere. I denne studien er det likevel valgt å ta ut artikler med mer enn 50 forfattere. Dette omfatter i all hovedsak såkalte "CERN-artikler" (artikler fra det internasjonale forskningslaboratoriet *Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire* i Sveits) som gjerne kan ha mange hundre forfattere.

I beregningen av siteringsindekser er to referanseverdier benyttet: fagfeltgjennomsnitt og journalgjennomsnitt, i tillegg til at det inngår en referanseverdi for norsk forskning. Disse indikatorene er nærmere beskrevet nedenfor.

Siteringsindeks – fagfelt

Når det gjelder fagfelt, er det i bibliometrisk sammenheng vanlig å operere med tidsskriftsdefinerte kategorier. Dvs. det er tidsskriftet en artikkel publiseres i som bestemmer hvilket fagfelt artikkelen

henføres under (Aksnes, Olsen and Seglen 2000). I denne studien ble gjennomsnittlig siteringsrate for ulike fagfelt innhentet fra NIFUs database som inneholder aggregerte publiserings- og siteringstall på fagfeltnivå (248 fagfelt). Bl.a. inngår tall over hvor mange siteringer en artikkel i gjennomsnitt oppnådde i ulike fagfeltet i ulike år. Denne indikatoren kan dermed brukes til å vurdere om en artikkel er sitert mer eller mindre enn gjennomsnittsakikkelen i det fagfeltet den ble indeksert i (noen tidsskrift er klassifisert i mer enn ett fagfelt, da ble det brukt en gjennomsnittsverdi for de respektive fagfelt). Summen av siteringstallet til instituttets publikasjoner kan dermed sammenliknes med summen av de "forventete" siteringstallene for fagfeltene. Oppnår instituttet et høyere tall, er publikasjonene mer sitert enn verdensgjennomsnittet. For hvert institutt beregnet vi vektete gjennomsnitt hvor vekten ble bestemt av antall artikler publisert i de ulike fagfelt og år. På denne måten ble det laget en indikator som tar nøyaktig hensyn til instituttets relative publisering i ulike fagfelt/år. Indikatoren ble beregnet som en relativ siteringsindeks hvor 100 representerer "forventet" eller den fagfeltrelaterte gjennomsnittsverdien. En indeksverdi på 110 vil da si at instituttets publikasjoner er 10 % mer sitert enn verdensgjennomsnittet.

Siteringsindeks - journal

En tilsvarende siteringsindikator ble beregnet med tidsskriftene instituttene publiserer i som utgangspunkt. For hver artikkel ble det innhentet data over gjennomsnittssiteringsrate for en artikkel publisert i det respektive tidsskriftet og året. Dvs. dersom en UiB-ansatt har publisert en artikkel i tidsskriftet *Cell* i år 2009 ble det brukt gjennomsnittssiteringsraten for artiklene i *Cell* dette året. Det ble her også tatt hensyn til artikkeltypen. Dvs. var det en "review"-artikkel ble gjennomsnittet for "review"-artiklene publisert i *Cell* i år 2009 som ble brukt. Ved å summere instituttets oppnådde siteringstall, og sammenligne med summen av hva gjennomsnittet er for tidsskriftene de publiserer i, kan man lage en indikator som tar hensyn til instituttets tidsskriftsprofil. Er tallet høyere er instituttets publikasjoner mer sitert enn "forventet". På denne måten lages det en indikator som nøyaktig tar hensyn til instituttets relative publisering i ulike tidsskrift/år. Indikatoren ble beregnet som en relativ siteringsindeks hvor 100 representerer "forventet" eller den tidsskriftsrelaterte gjennomsnittsverdien. En indeksverdi på 110 vil da si at instituttets publikasjoner er 10 % mer sitert enn hva som er gjennomsnittet for tidsskriftene instituttet publiserer i.

Siteringsindeks – Norge

Det ble også beregnet en siteringsindeks hvor norsk forskning i fagfeltet ble brukt som sammenligningsgrunnlag. En kan f.eks. tenke seg at et institutt som kommer relativt dårlig ut sammenlignet med verdensgjennomsnittet, likevel vil kunne score bra i forhold til annen norsk forskning i fagfeltet. Indikatoren ble beregnet som en relativ siteringsindeks hvor 100 representerer gjennomsnittet for norsk forskning i fagfeltet. Indeksen ble beregnet ved å bruke en korresponderende metodikk som den beskrevet i under siteringsindeks – fagfelt.

Journalprofil

En egen indikator ble laget for instituttenes tidsskriftsprofil. Her brukte vi impaktfaktoren til tidsskriftene som utgangspunkt. Mens impaktfaktorene i standardversjonen er beregnet som det gjennomsnittlige antall siteringer i et bestemt år til artiklene i tidsskriftet publisert de forutgående to år, ble det her anvendt en mer omfattende database som inneholder detaljerte data over tidsskriftenes siteringshyppighet innenfor varierende tidsperioder. På denne måten kan den gjennomsnittlige siteringsraten til tidsskriftene et institutt publiserer i sammenliknes med den

gjennomsnittlige siteringshyppigheten i de aktuelle fagfeltene. En indeksverdi på 110 vil f.eks. si at instituttet publiserer i tidsskrift som har 10 % høyere impaktfaktor enn det som er gjennomsnittet for tidsskriftene i fagfeltet.

Når et institutt kommer dårlig ut i indikatoren over journalprofil benyttet i denne undersøkelsen, kan det imidlertid være flere grunner til dette. En forklaring kan være at instituttets forskning generelt holder for lavt nivå til å klare å hevde seg i de mest prestisjefylte vitenskapelige journalene. Men det kan også være at instituttet har en særegen fagprofil som gjør at forskningen ikke passer inn i de mest prestisjefylte tidsskriftene. Endelig kan det skyldes at forskerne har et for lavt ambisjonsnivå når de velger tidsskrifter for sine publikasjoner.

Eksempel:

Følgende eksempel kan illustrere prinsippet for beregningen av siteringsindekser: En forsker har publisert en vanlig tidsskriftsartikkel i *Journal of Glaciology* i 2008, denne er blitt sitert 15 ganger. Til sammenligning er artiklene publisert i *Journal of Glaciology* dette året i gjennomsnitt sitert 10,71 ganger. Artikkelen scorer altså bra sammenlignet med gjennomsnittet for tidsskriftet. Den journalrelaterte siteringsindeksen blir $(15/10,71) \cdot 100 = 140$. Verdensgjennomsnittet for fagfeltet som dette tidsskriftet er klassifisert under er 9,1 for artikler publisert dette året. Artikkelen scorer altså litt bedre sammenlignet med gjennomsnittet for fagfeltet. Den fagfeltrelaterte siteringsindeksen blir $(15/9,1) \cdot 100 = 165$. Journalprofilen blir høyere enn gjennomsnittet fordi tidsskriftet har høyere siteringshyppighet enn gjennomsnittet for fagfeltet $(10,71/9,1) \cdot 100 = 118$. Også i forhold til gjennomsnittet for norsk publisering i fagfeltet kommer artikkelen bedre ut siden dette gjennomsnittet i 2008 er 11,67 siteringer. Siteringsindeksen – Norge blir dermed $(15/11,67) \cdot 100 = 129$. Eksemplet er basert på en enkelt publikasjon. Prinsippet er imidlertid det samme når det er snakk om flere publikasjoner, og da er det gjennomsnittet av siteringsindeksen til de aktuelle publikasjonene som beregnes.

Hva betyr indeksverdiene?

Det er viktig å være klar over forskjellen på den fagfeltrelaterte og den journalrelaterte siteringsindeksen. Et institutt kan f.eks. ha en profil hvor flest artikler publiseres i tidsskrift som er lite sitert i sitt fagfelt, dvs. har lav impaktfaktor. Dette vil medføre at instituttet vil score mye høyere på indikatoren som er journalrelatert enn den som er fagfeltrelatert.

Studier har vist at det er den fagfeltrelaterte siteringsindeksen (også kjent som “crown indicator”) som er den mest egnete indikatoren, og som korresponderer best med vurderinger foretatt av fagfeller (Aksnes 2006a, Aksnes and Taxt 2004, Van Raan 2000). Dette er heller ikke overraskende i lys av ovennevnte forhold. I fortolkningen av resultatene bør derfor størst vekt legges på denne fagfeltrelaterte indikatoren.

Følgende veiledning kan brukes når det gjelder den fagfeltrelaterte siteringsindeksen:

Siteringsindeks > 150: Svært høyt siteringsnivå.

Siteringsindeks: 120-150. Høyt siteringsnivå, signifikant over verdensgjennomsnittet. De nord- og vesteuropeiske landene har i gjennomsnitt indeksverdier rundt 120.

Siteringsindeks 80-120. Middels siteringsnivå. På linje med det internasjonale gjennomsnittet i fagfeltet (= 100).

Siteringsindeks: 50-80: Lavt siteringsnivå.

Siteringsindeks: < 50: Svært lavt siteringsnivå.

Det bør imidlertid understrekes enda en gang at indikatorene ikke kan erstatte en evaluering foretatt av fagfeller. I tilfeller hvor et institutt kommer dårlig ut, må det tas forbehold om at siteringsindeksene i disse tilfellene ikke gir et representativt bilde av nivået på forskningen. Dette kan f.eks. skyldes manglende dekning i Web of Science-basen, eller en anvendt forskningsprofil som i mindre grad krediteres gjennom siteringer. Videre kan instituttet ha dårlige år og gode år. Siteringer har større grad av validitet når det er snakk om høye indeksverdier, men også her bør det tas tilsvarende forbehold. Det er bl.a. grunn til å påpeke at én høyt sitert forsker eller én eller noen få høyt siterte artikler i enkelte tilfeller vil kunne trekke opp indeksverdien til et helt institutt betydelig.

3. Publisering ved Universitetet i Bergen – makroindikatorer og nasjonale sammenlikninger

Som en innledning til de mer detaljerte analysene, vil dette kapitlet ta for seg noen makroindikatorer for norsk forskning og Universitetet i Bergen. Gjennomgangen er dels en revidert versjon av tidligere publiserte analyser (Aksnes et al. 2012, Mikki & Aksnes 2012).

3.1 Vitenskapelig publisering - publiseringspoeng

Universitets- og høyskolesektoren står for majoriteten av den norske vitenskapelige publiseringen. Mens næringslivet er den klart største sektoren i form av FoU-innsats, er det lite av denne innsatsen som resulterer i vitenskapelige publikasjoner. Tall for 2010 viser at næringslivet bare stod for rundt 3 % av den nasjonale publiseringen i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter. Også instituttsektoren har med sitt anvendte fokus generelt et publiseringsmønster med et lavere innslag av publisering i slike tidsskrifter; denne sektoren bidro 17 % av den norske artikkelproduksjonen. Helseforetakene, dvs. universitetssykehus og øvrige sykehus, stod for 17 prosent av totalen. De resterende 63 % kom fra universitetene og høyskolene (Norges forskningsråd 2011).

Institusjonene i universitets- og høyskolesektoren rapporterer årlig sine vitenskapelige publikasjoner til Database for statistikk om høyere utdanning (DBH). Disse dataene gir en komplett oversikt over den vitenskapelige publiseringen (ikke bare artikler i tidsskrifter) og benyttes bl.a. som indikator i finansieringsmodellen for sektoren. Tabell 3.1 viser institusjonenes andeler målt som publikasjonspoeng i 2012. Som vi ser står Universitetet i Oslo for den klart største andelen av den vitenskapelige publiseringen i universitets- og høyskolesektoren med nesten 27 %. Derneft følger Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet (20,9%), Universitetet i Bergen (13,4%) og Universitet i Tromsø (7,2%). Til sammen står de fire breddeuniversitetene for 68 % av publiseringen i UoH-sektoren. Institusjonene som nylig har fått universitetsstatus, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Universitetet i Nordland, hadde andeler på mellom 1 og 4 % i 2012. De statlige høyskolene stod samlet for vel 12 % av publikasjonspoengene.

Tabellen viser også utviklingen av publikasjonspoeng i 2012 sammenliknet med 2011 og 2008. Totalt har antall poeng økt med 6 % fra 2011 til 2012 og med 32 % fra 2008. Utviklingen på institusjonsnivå varierer mye. Av breddeuniversitetene har Universitetetene i Oslo og Bergen hatt svakest relativ utviklingen i perioden fra 2008 med hhv. 14 og 17 % økning i antallet publikasjonspoeng. NTNU har hatt den største relative veksten i antall poeng i 4-årsperioden med rundt 41 %. Generelt har høyskolene styrket sin posisjon i forhold til universitetene. Høyskolene samlet (statlige, vitenskapelige og private) stod for 18 % av publiseringspoengene i 2008⁴, mens denne andelen var økt til vel 20 % i 2012.

⁴ Høyskolen i Bodø (nå Universitetet i Nordland) er også inkludert under universitetene i 2008.

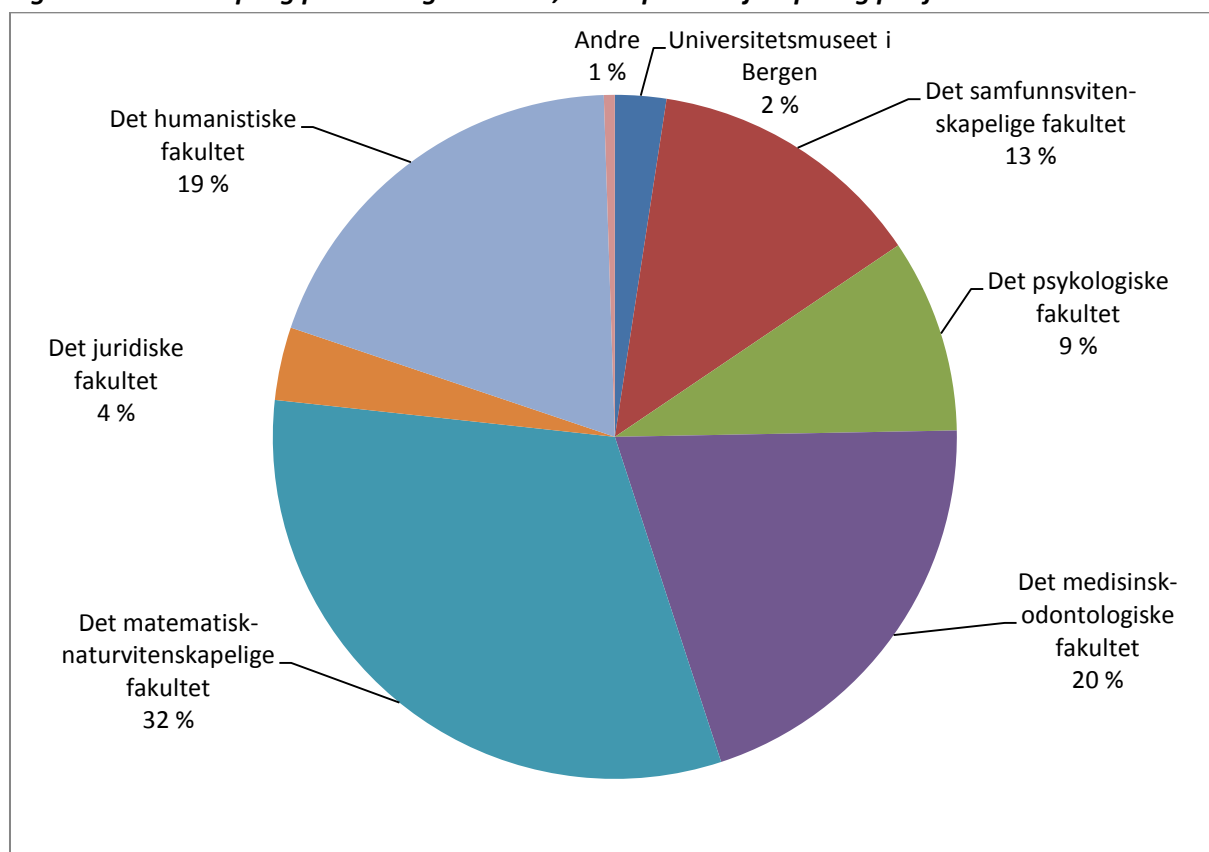
Tabell 3.1 Vitenskapelig publisering¹ i universitets- og høyskolesektoren 2012, antall og andel publikasjonspoeng per institusjon/institusjonstype og relativ utvikling fra 2011 og 2008

	Publika- sjonspoeng 2012	Andel av total 2012	Endring antall poeng sammenliknet med 2011	Endring antall poeng sammenliknet med 2008
Universitetet i Oslo	4064	26,8 %	1 %	14 %
Norges teknisk-naturvitenskapelige univ	3180	20,9 %	14 %	41 %
Universitetet i Bergen	2036	13,4 %	5 %	17 %
Universitetet i Tromsø	1088	7,2 %	-3 %	26 %
Universitetet for miljø- og biovitenskap	600	3,9 %	41 %	83 %
Universitetet i Stavanger	522	3,4 %	-7 %	52 %
Universitetet i Agder	460	3,0 %	-2 %	77 %
Universitetet i Nordland	186	1,2 %	18 %	94 %
Statlige høyskoler	1900	12,5 %	9 %	58 %
Statlige vitenskapelige høyskoler	540	3,6 %	14 %	42 %
Private vitenskapelige høyskoler	353	2,3 %	-6 %	1 %
Private høyskoler	260	1,7 %	-4 %	71 %
Totalt:	15190	100,0 %	6 %	32 %

¹Omfatter samlet vitenskapelig publisering (vitenskapelige monografier/bøker, vitenskapelige artikler i tidsskrifter, serier og antologier).

I figur 3.1 er det vist hvordan UiBs publiseringspoeng i 2012 fordelte seg per fakultet. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet bidro med flest poeng og stod for 32 % av totalen. Derneft fulgte Det medisinsk-odontologiske fakultet med 20 %.

Figur 3.1. Vitenskapelig publisering UiB 2012, andel publikasjonspoeng per fakultet



Omfanget av publiseringsaktiviteten ved Universitetet i Bergen har økt gjennom flere år. Fra 2011 til 2012 økte antallet poeng med 4,7 %, mens det fra 2010 til 2011 bare var en marginal økning i antall publikasjonspoeng (0,6 %). Fra 2009 til 2010 økte antallet publikasjonspoeng med 3,9 %, mens økningen fra 2008 til 2009 var på 7,0 %, fra 2007 til 2008 på 4,0 % og fra 2006 til 2007 på 6,0 % (tabell 3.3, nestsiste kolonne).

Utviklingen i antall publikasjonspoeng i perioden 2005-2012 per fakultet er vist i tabell 3.2. Tilsvarende viser tabell 3.3 den relative utviklingen i publikasjonspoeng per år.

Tabell 3.2. Antall publikasjonspoeng per fakultet 2005-2012

	Hum	Jur	Mat-nat	Med- odo*	Psykol	Samf	Univ museet	Totalt UiB
2005	222	51	447	368	116	188	38	1441
2006	284	75	530	390	109	174	14	1580
2007	346	81	516	358	136	192	32	1674
2008	383	73	501	403	146	204	18	1741
2009	429	65	524	414	163	211	43	1863
2010	445	80	520	372	199	247	50	1935
2011	434	79	599	383	191	212	37	1946
2012	393	70	647	413	187	267	49	2036

*) Tidligere Odontologisk fakultet er inkludert i tallene for årene 2005-2007.

Tabell 3.3. Publikasjonspoeng per fakultet, relativ utvikling i antall poeng sammenlignet med foregående år, 2005-2012.

	Hum	Jur	Mat-nat	Med- odo*	Psykol	Samf	Totalt, UiB	Vektet gj. snitt UiO, UiT, NTNU
2005-06	+27,8 %	+44,9 %	+18,5 %	+ 5,8 %	- 6,7 %	- 7,2 %	+ 9,6 %	+6,5 %
2006-07	+21,8 %	+8,3 %	-2,8 %	-8,1 %	+25,5 %	+9,9 %	+ 6,0 %	+9,4 %
2007-08	+10,6 %	-9,2 %	- 2,8 %	+12,7 %	+7,3 %	+6,2 %	+ 4,0 %	+ 11,7 %
2008-09	+ 12,0 %	- 10,8 %	+ 4,5 %	+ 2,7 %	+ 11,8 %	+ 3,8 %	+ 7,0 %	+ 5,5 %
2009-10	+ 3,7 %	+ 22,7 %	- 0,7 %	- 10,2 %	+ 21,7 %	+ 17,0 %	+ 3,9 %	+ 0,8 %
2010-11	-2,3 %	-1,6 %	+ 15,1 %	+ 3,0 %	-3,9 %	-14,3 %	+ 0,6 %	+ 12,2 %
2011-12	-9,5 %	-10,8 %	+ 8,0 %	+7,8 %	-2,4 %	+ 26,1 %	+ 4,7 %	+ 4,7 %
Totalt 2005-12	+ 77 %	+ 37 %	+ 45 %	+ 12 %	+ 61 %	+ 42 %	+ 41 %	+ 62 %

*) Tidligere Odontologisk fakultet er inkludert i tallene for årene 2005-2007.

Tabell 3.4 viser gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (fagårsverk) for to-årsperioden 2011-2012. Totalt utgjorde antall publikasjonspoeng per fagårsverk 1,03 for UiB. Det er lavere enn UiO (1,26), men høyere enn NTNU (0,99) og UiT (0,80). Produktiviteten per fagårsverk er lavest ved Det medisinsk-odontologiske fakultet (0,85) mens den er høyest ved Det psykologiske fakultet (1,17) og Universitetsmuseet i Bergen (1,23). Modellen for beregning av publiseringspoeng er ment å være fagnøytral. Imidlertid ser vi tilsvarende mønster i produktivitetsforskjellene mellom fakultetene også ved de andre breddeuniversitetene. Det er derfor trolig at modellen likevel ikke er helt fagnøytral og at produktivitetstallene derfor ikke er direkte sammenlignbare på tvers av fakultetene.

Tabell 3.4 Antall publiseringspoeng per vitenskapelig ansatt og per fagårsverk gjennomsnitt for perioden 2011-12.

	Hum	Jur	Mat-nat	Med-odo	Psykol	Samf	Univ museet	Totalt, UiB
Per førstestilling/postdoc*	1,78	1,67	1,74	1,37	1,95	1,55	2,07	1,66
Per fagårsverk**	1,03	1,00	1,11	0,85	1,17	1,06	1,23	1,03

*) Følgende stillinger inngår: Professor, førsteamanuensis, høgskoledosent, forsker, førstelektor, postdoktor, undervisningsdosent, dosent, professor II. Merk at «forsker» ikke var med i denne kategorien i tidligere versjoner av rapporten.

**) Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger. Inkluderer stillingene nevnt over i tillegg til høgskolelærer, høgskolelektor, universitetslektor, amanuensis, universitetslektor, stipendiat.

Tabell 3.5 viser hvor stor andel av publikasjonspoengene som var på såkalt nivå 2, dvs. ble publisert i kanaler med ekstra uttelling i finansieringsmodellen. For UiB samlet sank andelen på nivå 2 fra 25,6 % i 2011 til 24,6% i 2012. Sammenliknet med gjennomsnittet for de andre breddeuniversitetene ligger UiBs totale andel på nivå 2 noe høyere.

Tabell 3.5. Andel nivå 2 publikasjonspoeng per fakultet, 2005-2012.

	Hum	Jur	Mat-nat	Med-odo	Psykol	Samf	Univ museet	Totalt, UiB	Vektet gj. snitt UiO, UiT, NTNU
2005	12 %	17 %	24 %	17 %	17 %	39 %	9 %	21 %	19 %
2006	21 %	21 %	30 %	20 %	13 %	20 %	2 %	22 %	21 %
2007	26 %	10 %	29 %	20 %	18 %	25 %	10 %	24 %	22 %
2008	19 %	11 %	24 %	24 %	20 %	28 %	5 %	22 %	24 %
2009	30 %	21 %	24 %	23 %	20 %	25 %	10 %	24 %	23 %
2010	24 %	12 %	22 %	22 %	26 %	34 %	14 %	24 %	22 %
2011	26 %	36 %	29 %	20 %	25 %	29 %	7 %	26 %	24 %
2012	25 %	22 %	30 %	22 %	18 %	27 %	11 %	25 %	24 %

*) Tidligere Odontologisk fakultet er inkludert i tallene for årene 2005-2007.

3.2 Publisering etter stillingstyper og kjønn

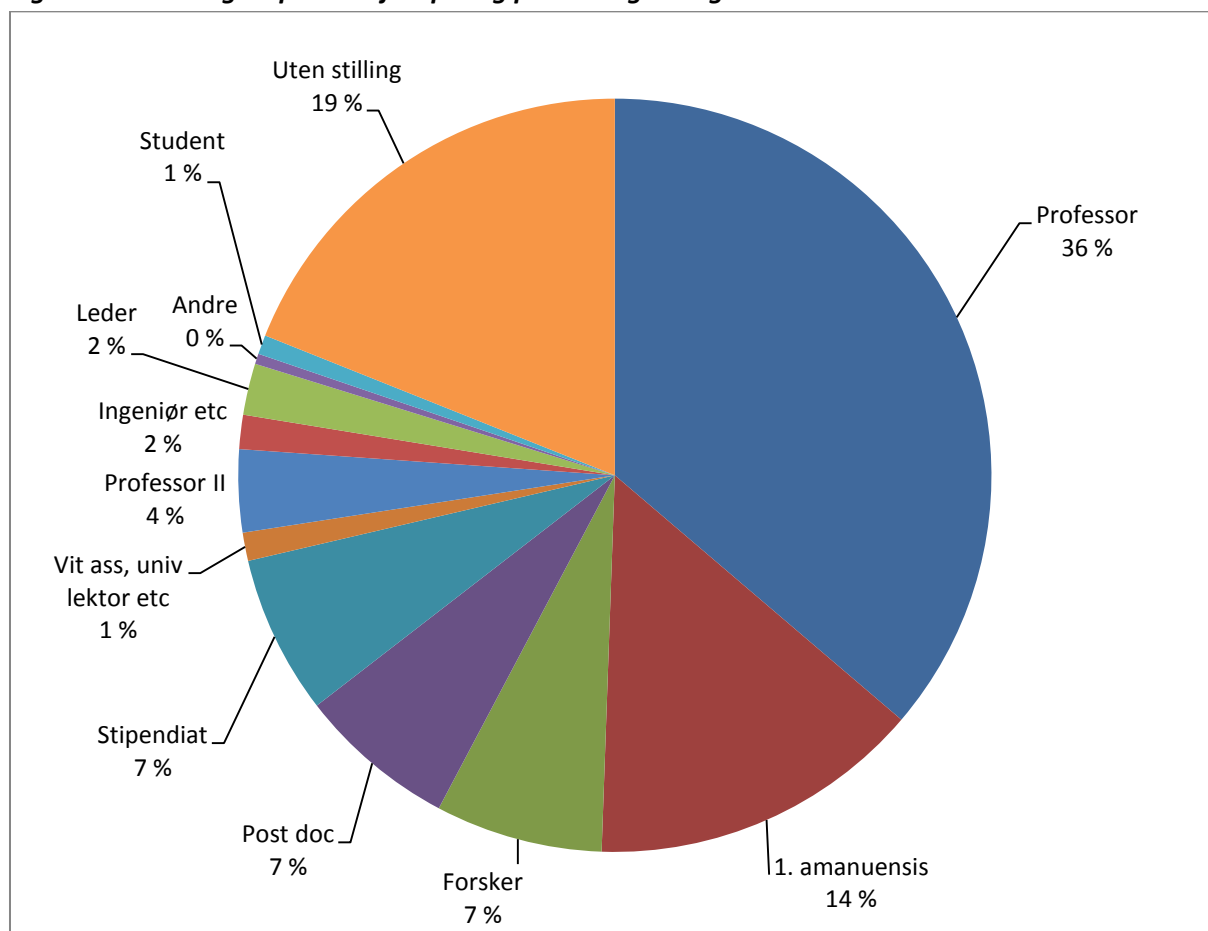
I dette underkapittelet presenteres resultater over hvordan den vitenskapelige publiseringen fordeler seg på individnivå. I CRISTin registreres data om stillingskoder og kjønn og disse kan benyttes for å undersøke hvordan den vitenskapelige publiseringen fordeler seg etter stillingsgrupper og kjønn.

Figur 3.2 viser de ulike stillingsgruppenes bidrag til UiBs publikasjonspoeng i 2012. Professorene har høyest antall publikasjonspoeng (738, 36 % av totalen). Personer i stilling som førsteamanuenser bidro til 292 poeng eller 14 %. Stillingsgruppene forsker, post doc og stipendiat er jevnstore og bidro hver med 7 % av publikasjonspoengene. Personer med professor II-stilling stod for 4 % av poengene. Nest flest publikasjonspoeng (298 totalt, 15%) har imidlertid personer i kategorien «uten stilling». Denne kategorien omfatter personer som ikke lenger er ansatt ved UiB,

for eksempel pensjonister (slik som professor emeritus) og personer som nå arbeider ved andre institusjoner.

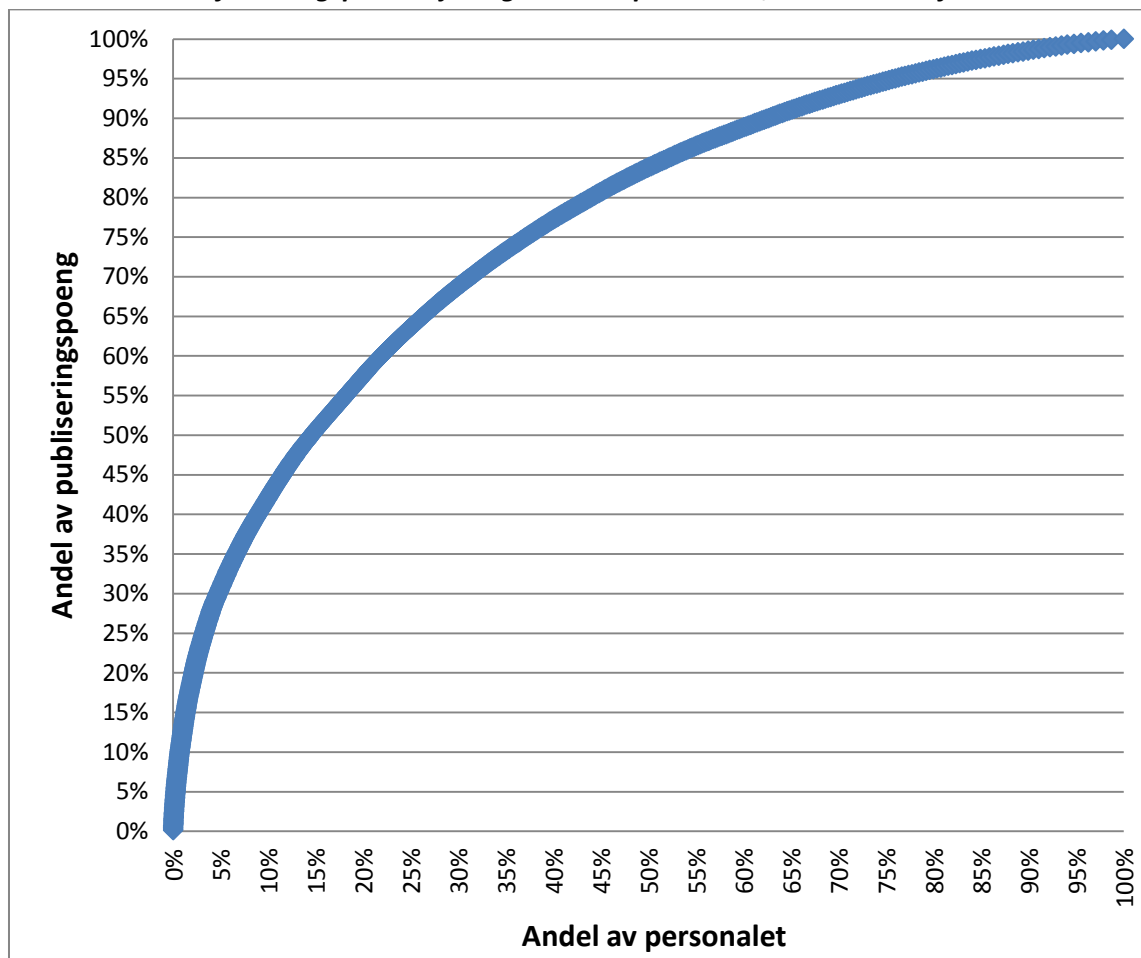
En betydelig del av publikasjonspoengene produseres altså av personer som ikke, eller ikke lenger, har en ansettelse ved UiB. Noen få publiseringspoeng generes også av studenter. Det er imidlertid sannsynlig at dette tallet er høyere siden en del studenter trolig inngår i kategorien uten stilling.

Figur 3.2 Fordeling av publikasjonspoeng per stillingskategori 2012



På individnivå er imidlertid publiseringshyppigheten eller produktiviteten sterkt skjevfordelt. Figur 3.3 viser at 20 % av personalet stod for 57 % av forskningsproduksjonen i 2012. Tallene omfatter personer i førstestilling (ikke professor II). De 50 % minst produktive forskerne står kun for 16 % av forskningsproduksjonen målt i publiseringspoeng. I tallene er ikke-publiserende ansatte utelatt. Dersom også disse personene hadde vært inkludert, ville skjevfordelingen blitt enda sterkere. Det er likevel viktig å være klar over at skjevfordelingen ikke er unik for Universitetet i Bergen. Når man studerer produktivitet på individnivå innen større populasjoner, viser kurven typisk et nærmest lovmessig skjevfordelt mønster (Seglen 1992).

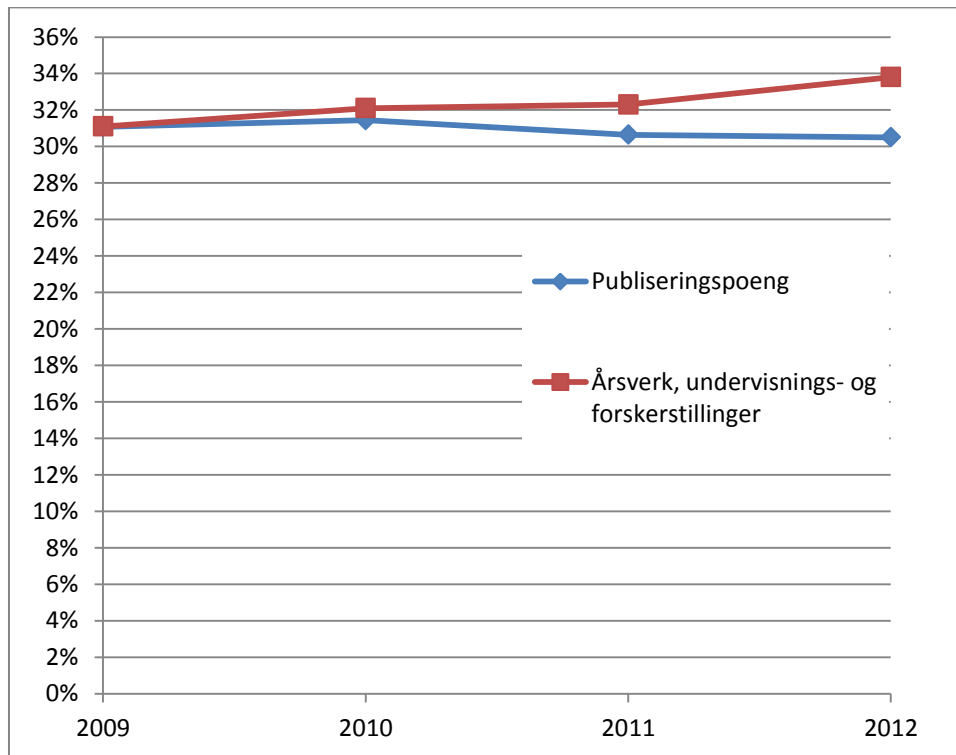
Figur 3.3 Vitenskapelig produktivitet for personer i førstestilling* ved UiB 2012. Sammenheng mellom andel av forskningsproduksjon og andel av personalet, akkumulerte frekvenser.



*) Personer i professor II-stilling samt ikke-publiserende forskere er utelatt.

Av UiBs publiseringspoeng i 2012 var 31 % produsert av kvinner. Til tross for at en økende del av det vitenskapelige personalet er kvinner, har andelen vært tilnærmet stabil de siste fire årene (jf. figur 3.4). Tallene for årsverk omfatter i bare undervisnings- og forskerstillinger (inkludert professor, førsteamanuensis, forsker mf., men ikke post doc og stipendiat), mens publikasjonstallene omfatter total publisering. De to andelene er derfor ikke direkte sammenlignbare. Dersom stillingskategoriene post doc og stipendiat hadde vært holdt utenfor, ville kvinneandelen for publikasjonstallene blitt enda lavere. Dette skyldes at kvinneandelen i sistnevnte grupper er mye høyere enn for den hyppigst publiserende ansattgruppen, professorer.

Figur 3.4 Kvinneandel publiseringspoeng og årsverk, UiB-totalt 2009-2012.



3.3 Siteringshyppighet

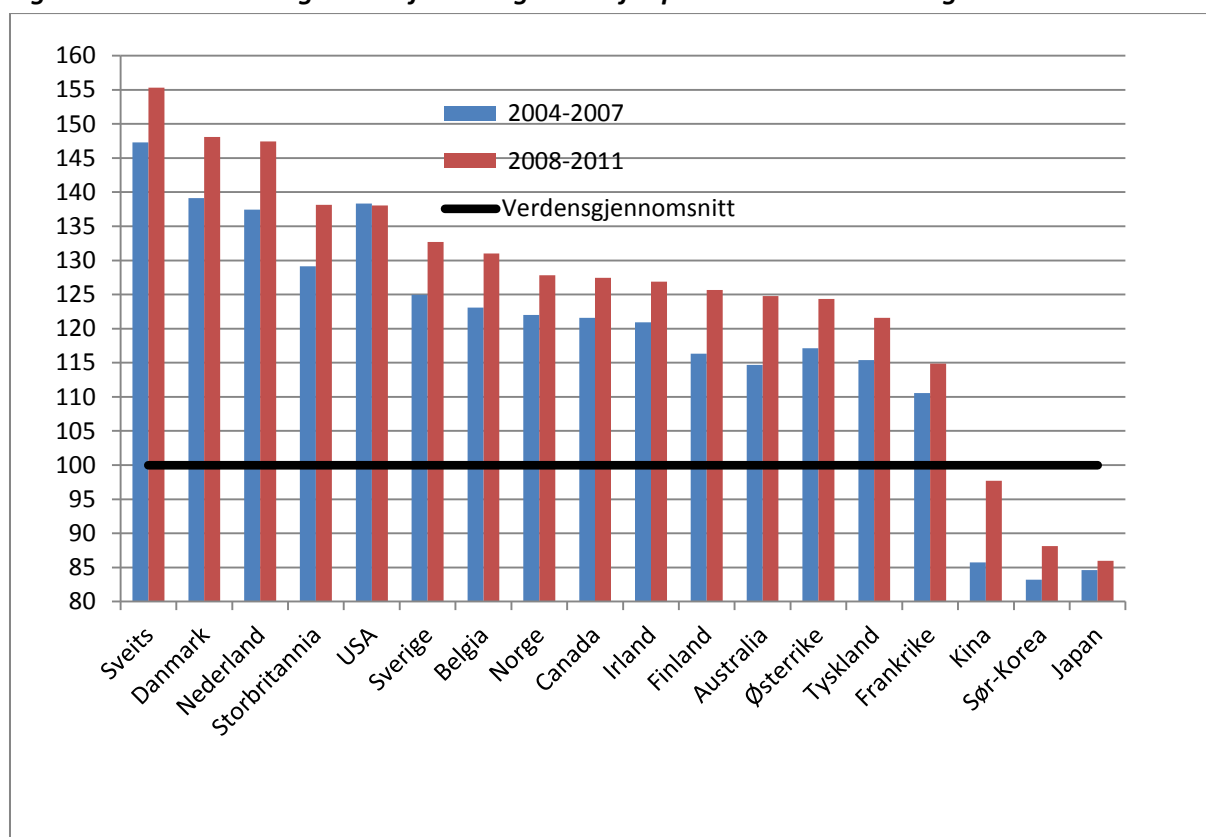
I figur 3.5 er det beregnet relativ siteringsindeks (fagfeltjustert) for artiklene publisert i de to periodene 2004-2007 og 2008-2011. Indikatoren omfatter alle fagområder.⁵ Det er imidlertid store forskjeller i gjennomsnittlig siteringshyppighet mellom ulike fagfelt. En artikkel i molekylærbiologi er f.eks. gjennomsnittlig sitert rundt ti ganger så ofte som en artikkel i matematikk. Dette innebærer at et lands siteringsfrekvens også vil avhenge av den relative fordelingen av artikler i ulike vitenskapelige disipliner. Relativt mange artikler i høyt siterte fagfelt vil kunne øke et lands siteringsfrekvens betydelig. For å korrigere for slike forskjeller har vi derfor vektet hvert lands siteringsindikatorer, dvs. indeksen er vektet etter landets relative fagfeltfordeling av artikler. Siteringsindeksen tillater således direkte internasjonale sammenligninger.

I siste periode rangerte Norge som nummer åtte av 18 land som her er med i sammenligningen, med en siteringsindeks på 128. Dette vil si at de norske artiklene ble sitert 28 prosent over verdensgjennomsnittet i perioden 2008–2011. Samtidig ser vi at de aller fleste av landene i tabellen ble sitert mer enn verdensgjennomsnittet, og alle de europeiske land hadde indeksverdier godt over 100. Sveits og Danmark er de landene som i denne perioden oppnådde størst vitenskapelig innflytelse målt etter antall siteringer. Artiklene til disse landene ble sitert henholdsvis 55 og 48 prosent mer enn verdensgjennomsnittet. Lavest siteringshyppighet har publikasjonene fra ikke-vestlige land.

⁵ Tall- og tekstgrunnlaget til dette underkapittelet er hentet fra indikatorrapporten 2013 (Norges forskningsråd, 2013).

For Norge var siteringsindeksen 122 i 2004-2007 og var dermed seks poeng lavere enn i 2008-2011. Alle landene i tabellen med unntak av USA har imidlertid hatt en økning i siteringsindeksen i perioden. Størst er økningen for Kina (12 poeng), Nederland og Australia (begge 10 poeng). Disse endringene kan ikke bare tilskrives økt siteringshyppighet til nasjonene, men også metodologiske forhold relatert til utvidelsen av tidsskriftsdekningen til databasen. Mange av de nye tidsskriftene som er kommet til er lite siterte. Nasjoner som publiserer mye i disse får en reduksjon i den gjennomsnittelige siteringshyppigheten, mens nasjoner som publiserer lite i de nye tidsskriftene får trukket opp sin verdi som følge av at verdensgjennomsnittet påvirkes av utvidelsen av databasen med lite siterte tidsskrifter.

Figur 3.5. Relativ siteringsindeks for utvalgte land for periodene 2004-2007 og 2008-2011*



*) Relativ siteringsindeks for artiklene publisert i de to periodene 2004-2007 og 2008-2011.
Kilde: Thomson Reuters/CWTS Web of Science. Beregninger: CWTS/NIFU.

Siteringsindeksen ovenfor representerer gjennomsnittsverdien for alle publikasjonene. På disiplin og fagområdenivå er det imidlertid store variasjoner. Figur 3.6 viser den relative siteringsindeksen for disipliner innen naturvitenskap, teknologi og medisin i perioden 2008–2011. Fagfeltene varierer mye i størrelse, noe som er viktig å være klar over når en fortolker resultatene.

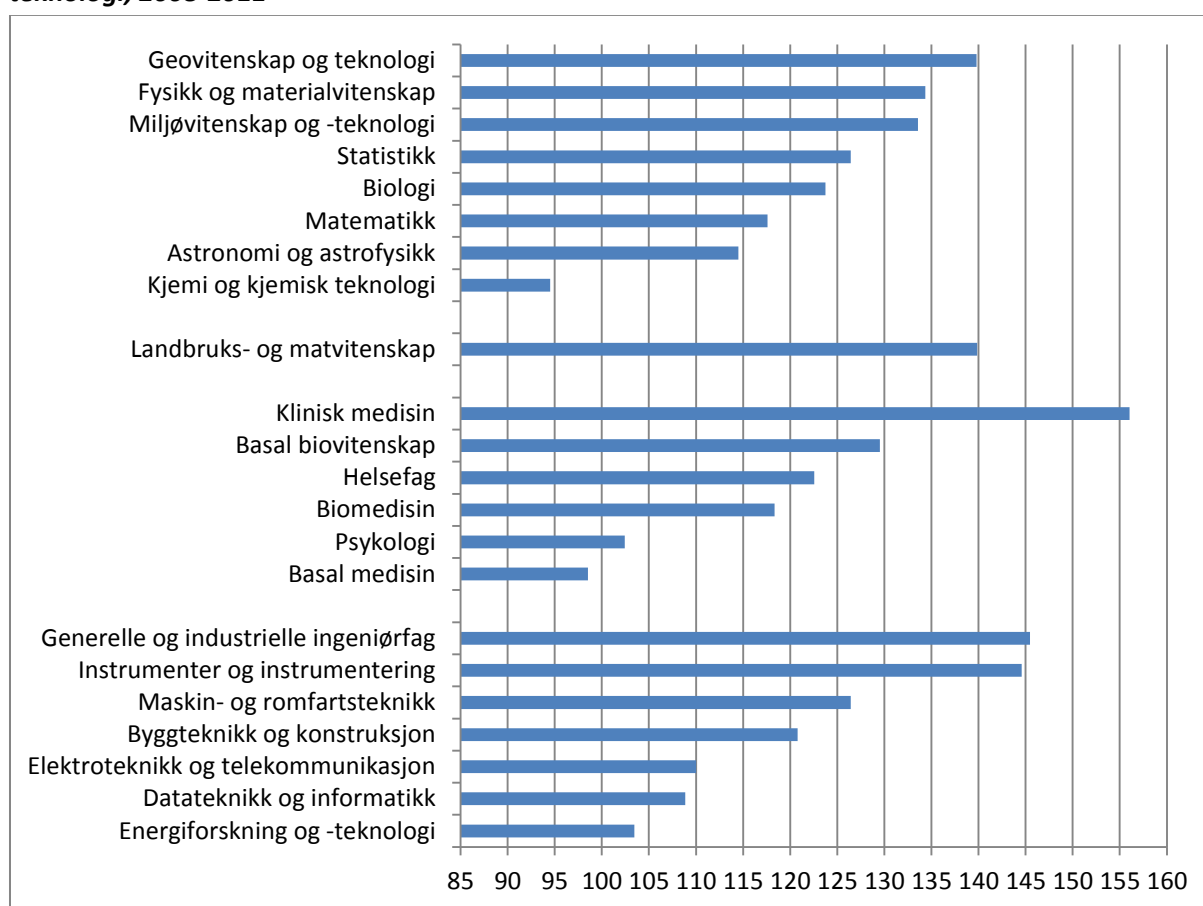
I naturvitenskap har norsk forskning en spesielt høy siteringsindeks i geovitenskap og teknologi. Artiklene fra perioden 2008–2011 ble sitert 40 prosent over det internasjonale gjennomsnittet i fagfeltet. Fysikk og materialvitenskap samt miljøvitenskap og teknologi har også relativt høye siteringsindeksverdier (134). De norske publikasjonene innen kjemi og kjemisk teknologi

er imidlertid lite sitert, indeksverdien på 95 er under det internasjonale gjennomsnittet og betydelig under det norske gjennomsnittet for alle fagfelt.

Innen medisin og helse har klinisk medisin høyest siteringsindeks, hele 156. Ingen andre fagfelt i Norge har tilsvarende høy siteringsrate. Klinisk medisin er også det klart største fagfeltet målt i publiseringsvolum og bidrar derfor mye til å heve den norske totale siteringsindeksen. Norsk biomedisinsk forskning er mindre hyppig sitert og siteringsindeksen på 118 er under det nasjonale gjennomsnittet for alle fag. Lavest siteringshyppighet har basal medisin og psykologi med indeksverdier på hhv. 99 og 102, førstnevnte felt er imidlertid lite i form av publiseringsvolum.

I teknologifag finner vi også et varierende bilde. Høyest siteringsindeks finner vi for generelle og industrielle ingeniørfag samt instrumenter og instrumentering (indeks 145). Energiforskning- og teknologi har lavest siteringsindeks med 103, marginalt over verdensgjennomsnittet og betydelig under gjennomsnittet for norsk forskning totalt.

Figur 3.6. Relativ siteringsindeks for norsk publisering per fag innen naturvitenskap, medisin og teknologi, 2008-2011



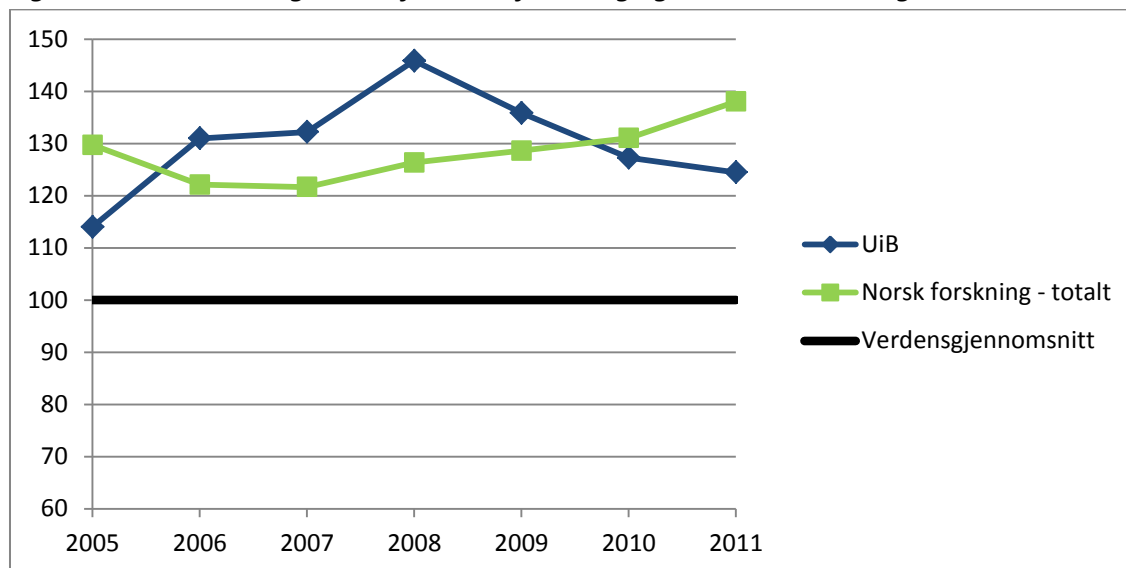
Kilde: Thomson Reuters/CWTS Web of Science. Beregninger: NIFU.

*) Relativ siteringsindeks for artiklene publisert i perioden 2008-2011, verdensgjennomsnitt for alle artikler i fagfeltet = 100.

Figur 3.7 viser den årlige siteringsindeksen (fagfeltjustert) for de norske artiklene og for artiklene UiB-forskere har bidratt til. Siteringsindeksen for norsk forskning gikk ned fra 130 i 2005 til 122 i 2007. I de påfølgende årene var det en svakt økende tendens og indeksverdien utgjorde 131 i 2010 og 138 i 2011. Kurven for UiB viser et noe annet mønster. Her økte siteringsindeksen fra 2005 til 2008, mens

den sank i årene etterpå. I 2010 og 2011 lå siteringsindeksen til UiB på hhv 127 og 124, dette er noe lavere enn det nasjonale gjennomsnittet.

Figur 3.7 Relativ siteringsindeks for norsk forskning og Universitetet i Bergen 2005-2011*

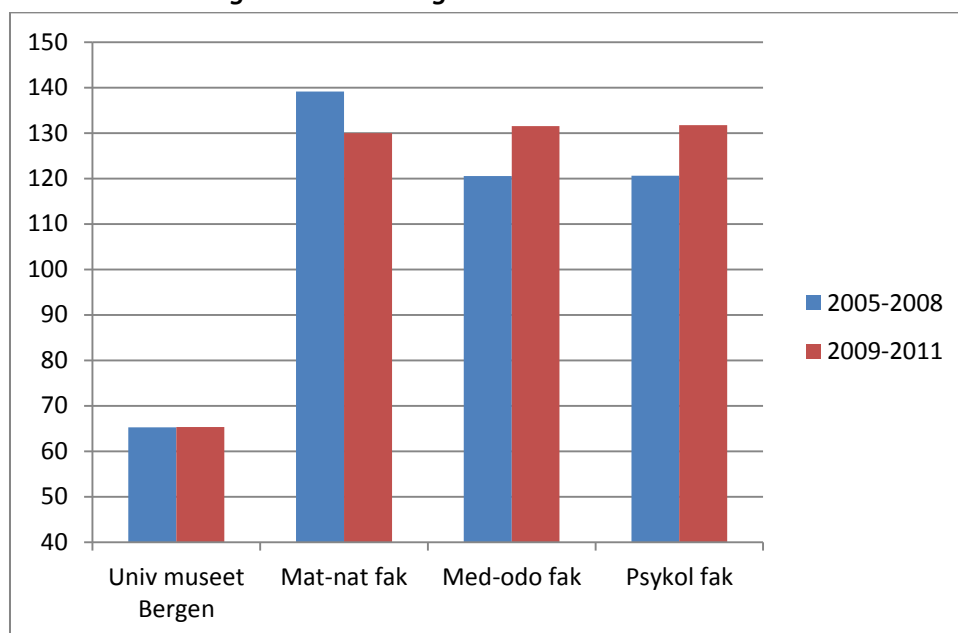


Kilde: Thomson Reuters/CWTS Web of Science. Beregninger: NIFU.

*) Siteringsindeksen for 2011 er noe mer usikker enn for de øvrige årene pga. kort siteringsvindu.

I figur 3.8 har vi framstilt fagfeltrelaterte relative siteringsindekser for utvalgte fakulteter ved UiB for to perioder: 2005-2008 og 2009-2011. De fakultetene som har en dårlig dekning av forskningslitteraturen i siteringsdatabasen er ikke med i denne oversikten (Det humanistiske fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet). Vi ser at det i siste periode (2009-2011) er relativt små forskjeller mellom fakultetene, med unntak av Universitetsmuseet i Bergen. Siteringsindeksen ligger i området 130-132. Publikasjonene er altså sitert rundt 30 % mer enn det korresponderende verdensgjennomsnittet. I den første perioden (2005-2008) hadde Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet en klart høyere siteringsindeks (139) enn de øvrige fakultetene, men siteringsindeksen sank til 130 i 2009-2011. Publikasjonene fra Det medisinsk-odontologiske fakultet oppnådde en siteringsindeks på 121 i 2005-2008 og denne økte til 132 i 2009-2011. Tilsvarende mønster sees for Det psykologiske fakultet hvor siteringsindeksen økte fra 121 til 132. Publikasjonene fra Bergen Museum er lite sitert i begge perioder (siteringsindeks 65).

Figur 3.8 Relativ siteringsindeks i forhold til verdensgjennomsnitt for fakulteter ved Universitetet i Bergen 2005-2008 og 2009-2011*



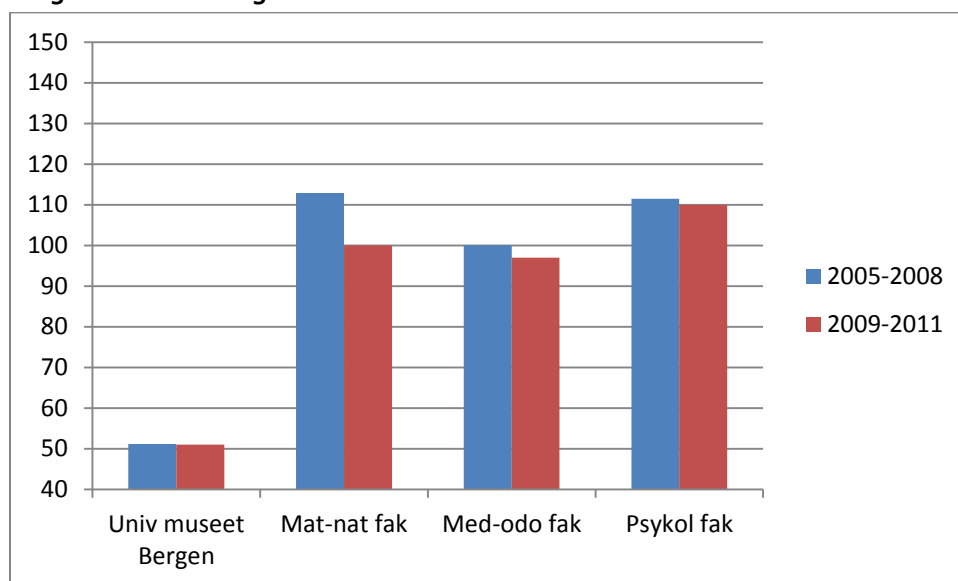
*) Verdensgjennomsnitt = 100.

Kilde: Thomson Reuters/CWTS Web of Science. Beregninger: NIFU.

I figur 3.9 er det norske siteringsgjennomsnittet per fagfelt brukt som referanseverdi.

Hovedmønsteret samsvarer med det som framgikk av figur 3.8. Indeksverdiene er imidlertid en god del lavere siden norsk forskning generelt er høyere sitert enn verdensgjennomsnittet. Det er likevel en del forskjeller som det er grunn til å bemerke. Siteringsindeksen for det Det psykologiske fakultetet er 110, dvs. publikasjonene er sitert 10 % mer enn gjennomsnittet for norsk psykologisk forskning. Publikasjonene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet i perioden 2009-2011 er sitert på linje med gjennomsnittet for norsk forskning i fagområdet (siteringsindeks 100), en nedgang fra 111 i perioden 2005-2008. Til tross for at siteringsraten til publikasjonene fra Det medisinsk-odontologiske fakultet har økt fra 2005-2008 til 2009-2011, har gjennomsnittet for norsk forskning i fagområdet økt enda mer, slik at siteringsindeksen falt fra 100 til 97 (norsk medisinsk forskning er generelt mer sitert enn norsk forskning innen psykologi og til dels naturvitenskap, jf. fig 3.6).

Figur 3.9 Relativ siteringsindeks i forhold til norsk forskning for fakulteter ved Universitetet i Bergen 2005-2008 og 2009-2011*



*) Norsk gjennomsnitt = 100. Kilde: Thomson Reuters/CWTS Web of Science. Beregninger: NIFU.

3.4 Forskningssamarbeid

Samforfatterskap er en mye benyttet indikator over forskningssamarbeid. Når forskere fra ulike institusjoner sammen forfatter en publikasjon, er dette et uttrykk for at forskningen har involvert samarbeid. Per definisjon blir en publikasjon regnet som institusjonelt samforfattet hvis den har forfatteradresser fra mer enn en institusjon. Sammenliknet med andre metoder gir bibliometriske analyser unik og systematisk innsikt i omfanget og strukturen av vitenskapelig samarbeid. En grunn til dette er at størrelsen på datasettet som kan analyseres kan være svært stort, f.eks. hele nasjoner. Resultatene har dermed større reliabilitet enn dem som f.eks. kan fremskaffes ved case-studier. I tillegg fanger metoden også ikke-formalisert samarbeid som kan være vanskeligere å identifisere med andre metoder for studier av samarbeid. Når det er sagt, er det også begrensninger, bl.a. at forskningssamarbeid ikke alltid resulterer i felles publikasjoner.

Mens bibliometriske studier tradisjonelt har vært basert på Web of Science-databasen (Thomson Reuters), har CRISTin-databasen muliggjort analyser av hele den vitenskapelige publiseringen, og ikke bare artikler publisert i tidsskrifter indeksert av Thomson Reuters. Det er disse dataene som er benyttet i analysen. Publiseringsdataene ved Universitetet i Bergen er komplett i den forstand at også opplysninger om institusjonstilhørighet til medforfatterne på publikasjonene i de fleste tilfeller er registrert. Dermed er databasen velegnet for å gi en analyse av samarbeidsprofiler. Analysen er basert på publikasjonene fra 2009 til 2012. Bare vitenskapelige publikasjoner som er publisert i tellende kanaler i finansieringssystemet for UoH-sektoren er inkludert i analysen.

3.4.1 Internasjonalt samarbeid

Når forskere fra ulike land sammen forfatter en publikasjon, er dette et uttrykk for at forskningen har involvert samarbeid, og internasjonalt samforfatterskap kan på denne måten brukes som indikator

på internasjonalt forskningssamarbeid. Forskning involverer i økende grad internasjonalt samarbeid. Dette representerer en av de mest markante strukturelle endringene i måten forskning drives på de siste tiårene. Utviklingen er universell, og omfatter de aller fleste land. Norge er i høy grad omfattet av denne utviklingen. I 1981 hadde 16% av de vitenskapelige tidsskriftsartiklene (indeksert av Thomson Reuters) medforfattere fra andre land. Andelen har gradvis steget og nådde 58% i 2012 (Norges forskningsråd 2013). Med andre ord, mer enn annenhver artikkel publisert av norske forskere har nå medforfattere fra andre land.

Utviklingen kan sammenfattes på følgende måte:

- Det har de siste tiårene vært en sterk økning i omfanget av internasjonalt samarbeid målt gjennom samforfatterskap.
- Det norske samarbeidet har økt med de aller flest land, og stadig flere land inngår som samarbeidspartnere for norske forskere.
- Den relative betydningen av norsk samarbeid med EU-landene utenom Norden har økt mer enn samarbeidet med USA og Canada og Norden.
- Multilateralt samarbeid mellom flere lands forskere har økt mer enn bilateralt samarbeid mellom to lands forskere.

Det er store forskjeller på disiplinnivå. Andelen internasjonalt samforfatterskap er generelt høyest innen naturvitenskap fulgt av medisin og teknologifag, mens den er lavest innen humaniora (Aksnes et al. 2008). Det lave tallet for humaniora må sees i lys av at en stor majoritet av publikasjonene er forfattet av bare én person. Interne faktorer i forskningen som kommunikasjonsspråk, grad av spesialisering og den akademiske kulturen innen et felt, påvirker omfanget av internasjonalt samarbeid. Det er disiplinære forskjeller i graden av internasjonal orientering. På den ene enden finner vi fag som studerer "universelle" fenomener og som er internasjonal i kraft av sitt studieobjekt (fysisk og biovitenskap, matematikk og ingeniørfag). I den andre enden finnes de disipliner som er forankret i nasjonale særegenheter (nasjonal lovgivning, nasjonal historie etc.), og disse feltene kan sees på som nasjonale i deres orientering og innflytelsessfære. Dette er faktorer som påvirker omfanget av internasjonalt samarbeid.

For Universitetet i Bergen finner vi at andelen utenlandsk samforfatterskap utgjorde 51% i 2012.⁶ Andelen har variert noe i løpet av de siste årene med et minimum på 44 % i 2010 (jf. tabell 3.6).

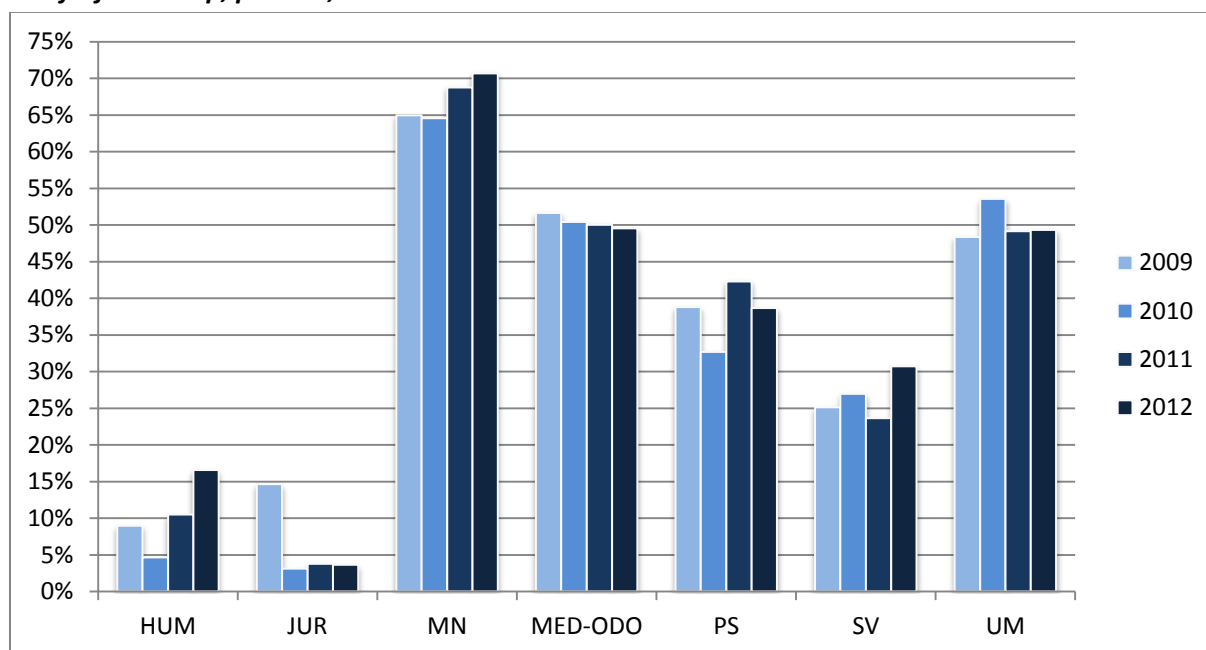
Tabell 3.6: Andel UiB-publikasjoner med medforfattere fra utenlandske institusjoner, 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Andel publikasjoner med utenlandske institusjoner	47%	44%	48%	51%

⁶ Denne andelen er altså beregnet ut fra den totale vitenskapelige publiseringen, ikke bare tidsskriftsartikler indeksert av Thomson Reuters, slik som de nasjonale andelenes omtalt i den innledende delen av dette kapittelet. Sistnevnte database har dårlig dekning av forskningslitteraturen i humaniora og samfunnsvitenskap hvor omfanget av internasjonalt samforfatterskap er betydelig mindre enn i naturvitenskap og medisin. Derfor kan UiBs andel internasjonalt samforfatterskap på 51 % ikke sammenlignes med den nasjonale totalen på 58% (2012), hvor artikler innen naturvitenskap og medisin utgjør en stor majoritet av beregningsgrunnlaget.

Det er imidlertid store forskjeller på fakultetsnivå, og forskjellene korresponderer hovedsakelig med dem man finner nasjonalt, jf. figur 3.10. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN) har høyest andel (71 % i 2012), fulgt av Det medisinsk-odontologiske fakultet (MED-ODO) og Universitetsmuseet i Bergen (UM) på ca. 50 % i 2012. Psykologisk fakultet (PS) har en andel på 39 %, mens Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) har en andel på 31 %. Lavest andel har Det humanistiske fakultet (HUM) og Juridisk fakultet (JUR), hhv. 17 og 4 %. Det er relativt små årlige variasjoner på fakultetsnivå. Det har vært en viss økning i perioden 2009-2012 for Det humanistiske fakultet og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og en marginal nedgang for Det medisinsk-odontologiske fakultet. For de andre fakultetene er det vanskelig å påvise systematiske endringer.

Figur 3.10. Samforfatterskap per fakultet. Andel av publikasjoner med internasjonalt samforfatterskap, prosent, 2009-2012.



Tabell 3.7 gir en oversikt over UiBs internasjonale forskningssamarbeidsprofil basert på frekvens av samforfatterskap i de to siste årene (2011 og 2012). USA er den største samarbeidsnasjonen. Totalt var det om lag 540 publikasjoner publisert av UiB-forskere som hadde medforfattere fra USA. Dvs. at 13 % av universitetets samlede forskningsproduksjon involverte samforfatterskap med amerikanske forskere. Dernest følger Storbritannia med vel 480 samforfattede publikasjoner (11 %). Tyskland, Sverige, Frankrike og Danmark følger deretter. I disse to årene var UiBs forskere involvert i samarbeid med hele 103 forskjellige land, men den store majoriteten av disse landene er små som samarbeidspartnere og stod bare for noen få samforfattede artikler. Tabell 3.7 viser også hvor stor andel av de internasjonalt samforfattede publikasjonene de ulike landene stod for. Bare de landene med hyppigst sampublisering er vist i tabellen.

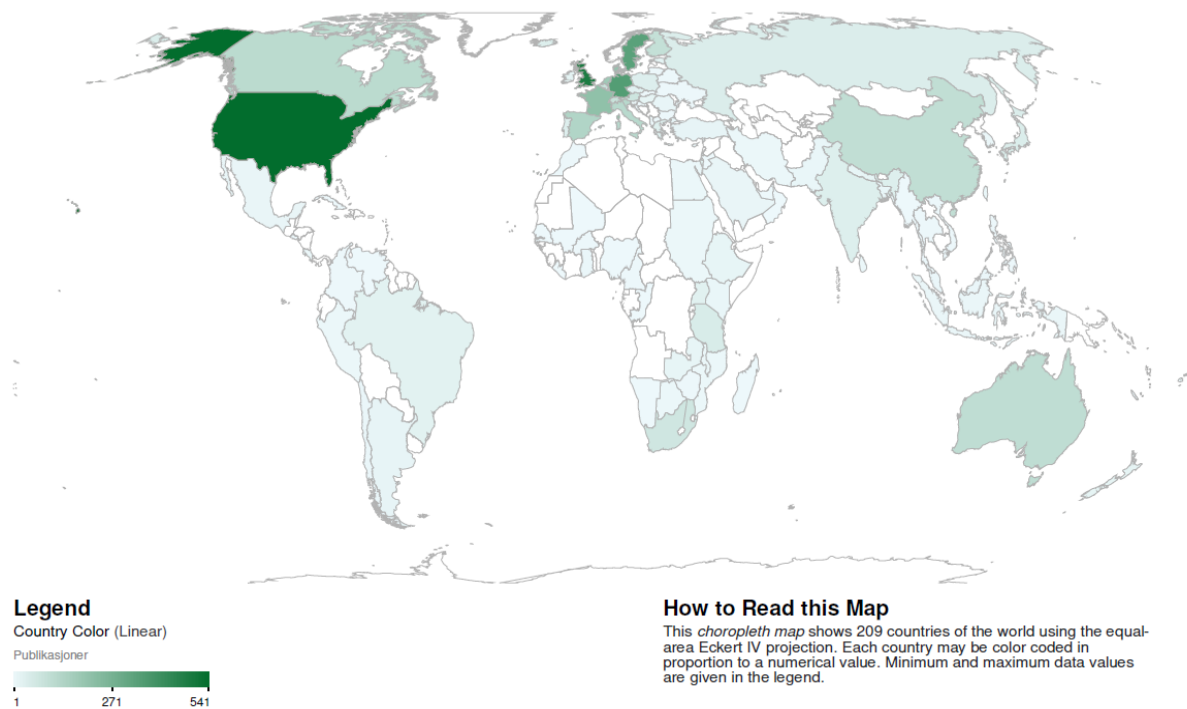
Tabell 3.7 Internasjonalt samarbeid ved UiB. Antall og andel samforfattede publikasjoner per land (2011-2012).

	2011	2012	Totalt	% av internasjonale publ	% av rapporterte publ
USA	259	282	541	19%	13%
Storbritannia	226	255	481	17%	11%
Tyskland	173	181	354	13%	8%
Sverige	168	170	338	12%	8%
Frankrike	102	111	213	8%	5%
Danmark	90	114	204	7%	5%
Nederland	99	79	178	6%	4%
Spania	65	72	137	5%	3%
Italia	50	71	121	4%	3%
Canada	51	63	114	4%	3%
Australia	45	60	105	4%	2%
Kina	52	49	101	4%	2%
Finland	39	55	94	3%	2%
Sveits	43	43	86	3%	2%
Belgia	48	34	82	3%	2%
Østerrike	33	41	74	3%	2%
Sør-Afrika	37	32	69	2%	2%

Det internasjonale samarbeidet målt gjennom samforfatterskap er grafisk framstilt i figurene 3.11 og 3.12, basert på data fra årene 2011 og 2012.⁷ Mønsteret som avtegnes gjennom samarbeidsprofilen har naturlig nok sammenheng med geografisk avstand, språk og kulturelle barrierer, historie og tradisjoner for forskningssamarbeid. I tillegg kan forskningspolitiske tiltak og virkemidler ha betydning, f.eks. formelle samarbeidsavtaler, deltakelse i EUs rammeprogram etc.

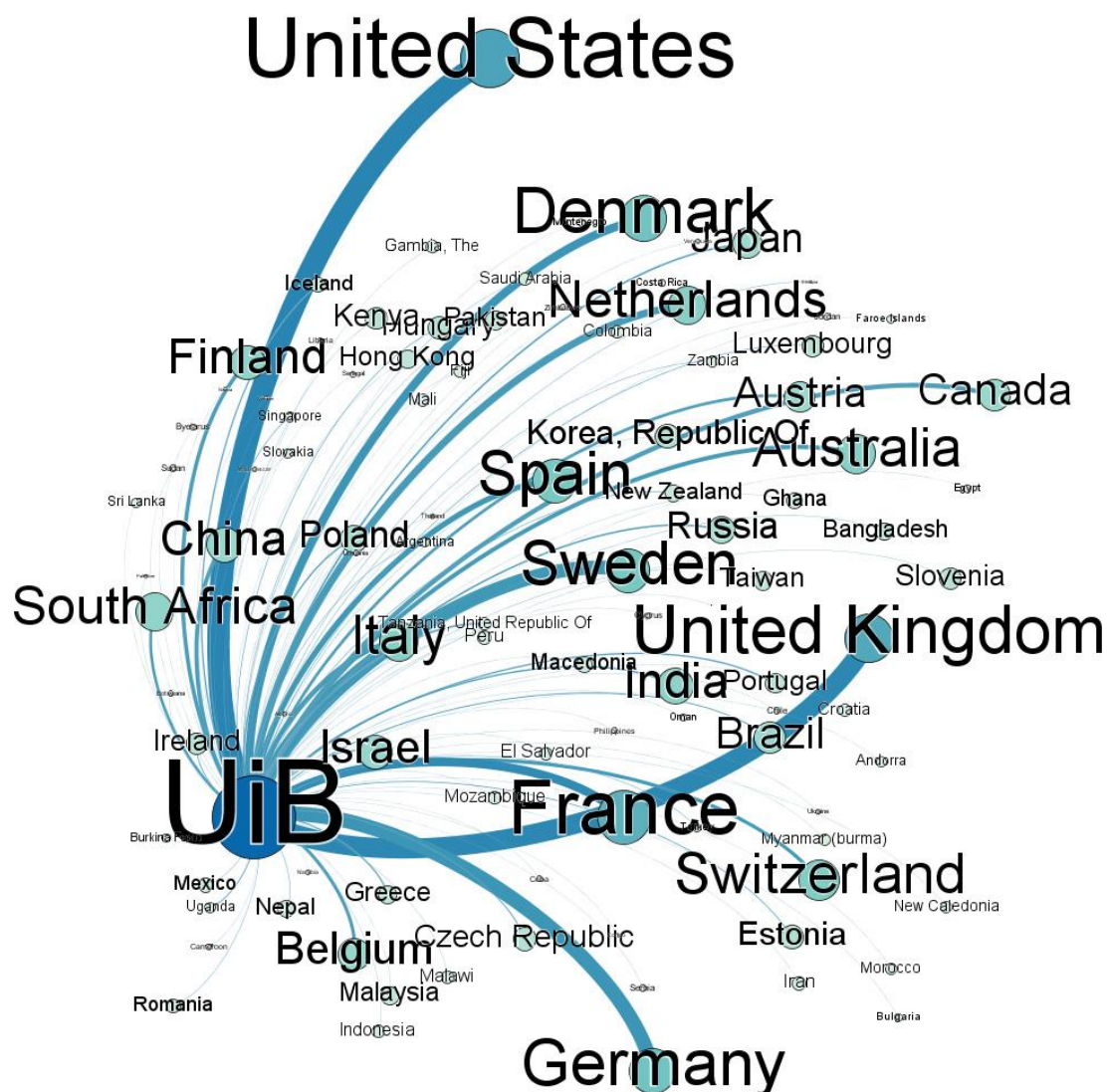
⁷ Basert på programvaren Sci2Tool <http://sci2.cns.iu.edu> og Gephi <https://gephi.org/>.

Figur 3.11 Kart over UiBs samarbeidsprofil. Fargekode angir graden av samarbeid (antall samforfattede publikasjoner 2011 og 2012).



I figur 3.12 er bredden på forbindelseslinjene og diameteren på landsirklene proporsjonale med antall samforfattede publikasjoner med UiB.

Figur 3.12: Grafisk illustrasjon av UiBs internasjonale samarbeidsprofil basert på samforfatterskap (2011-2012)



I tabell 3.8 har vi gitt en oversikt over antall publikasjoner med medforfattere fra andre land per fakultet.

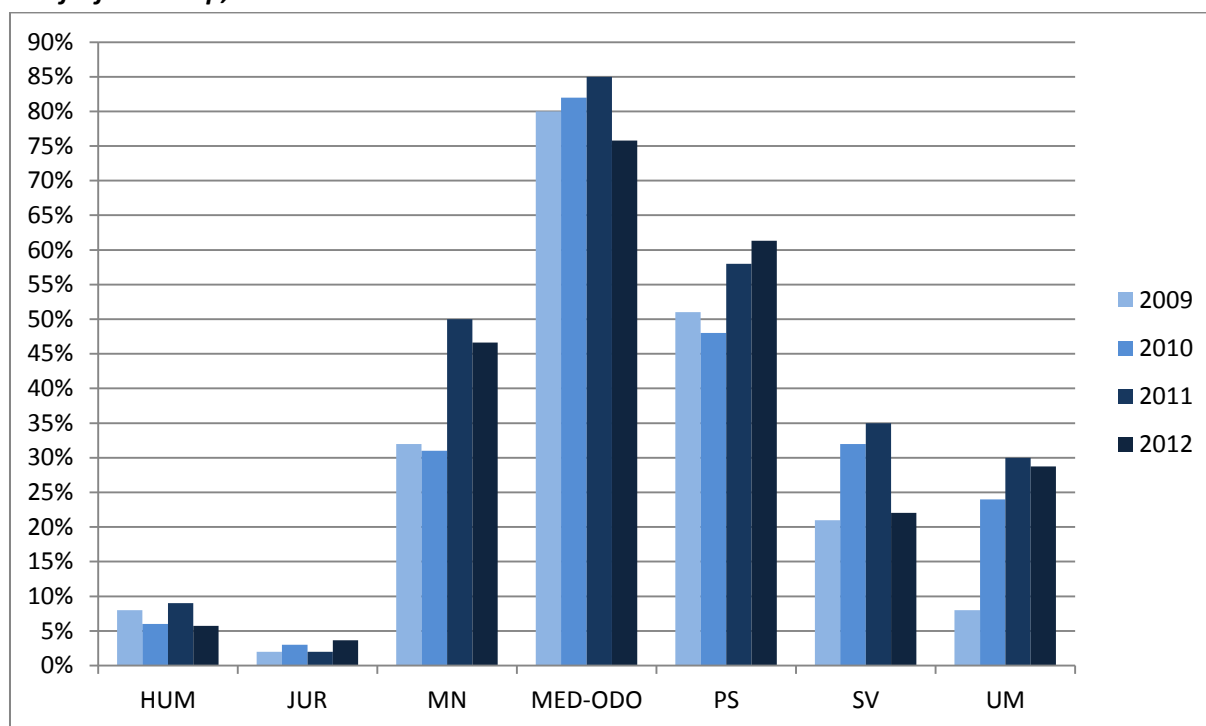
Tabell 3.8 Internasjonalt samarbeid ved UiB per fakultet. Antall samforfattede publikasjoner per land (2011-2012).

	HUM	JUR	MN	MED- ODO	PS	SV	UM	TOT
USA	10	1	229	203	61	20	13	537
Storbritannia	13	1	225	180	37	16	7	479
Sverige	8		72	195	38	20	10	343
Tyskland	5	1	182	117	23	9	6	343
Frankrike	19		117	62	4	8		210
Danmark	7		55	119	16	7	3	207
Nederland	2		52	77	35	7	6	179
Spania	6		59	55	5	3	6	134
Italia	6		34	67	4	3	1	115
Canada	5		58	32	11		6	112
Australia	7		34	44	18	2	4	109
Kina	1		55	31	3		6	96
Finland			34	42	10	5	3	94
Belgia	2		25	41	11	5	3	87
Sveits			41	31	6	3	2	83
Østerrike	2		42	22	3		3	72
Sør-Afrika	16		19	21	11			67
Tanzania				44	4			48
Japan	1		26	9	2	1		39
Russland			32	2	2	1	2	39
Polen			22	13			2	37
Portugal			18	6	1	8	4	37
India			19	17				36
Island	1		27	7	1			36
Hellas	1		23	9			2	35
Israel	2		9	11	8			30
Uganda			6	21	1			28
Tsjekkia			18	7		1	2	28
Brasil			4	13	1		8	26
Estland			9	8		2	2	21
Singapore			18	2				20
Irland	1		6	9		3		19
Ungarn			14	2	1			17
Luxembourg		1		16				17
New Zealand			9	3	2	2		16
Tyrkia			7	4	3	1		15
Etiopia			2	12				14
Argentina			10	4				14
Nepal			1	9		3		13
Zambia			1	12				13
Romania			5	4	1			10
Saudi-Arabia			9	1				10
Mexico			6	1	1		2	10
Andre land	7	0	62	89	15	15	4	192
Grand total	122	4	1696	1674	339	145	107	4087

3.4.2 Nasjonalt eksternt samarbeid

I tillegg til det internasjonale samarbeidet, er det betydelig nasjonalt samarbeid, dvs. samarbeid med andre norske institusjoner. Også her er det store forskjeller mellom fakultetene. Dette er vist i figur 3.13 som inneholder tall for perioden 2009-2012. Det medisinsk-odontologiske fakultet har klart høyest andel (76 % i 2012), noe som ikke minst har sammenheng med et omfattende samarbeid med Haukeland universitetssykehus. Derneft følger Psykologisk fakultet med 61 % og det Matematisk-Naturvitenskapelige fakultet med 47 % i 2012. Mens om lag 70 % av publikasjonene fra sistnevnte fakultet har medforfattere fra utlandet (jf. figur 3.10) er det altså bare knapt halvparten som har medforfattere fra andre norske institusjoner. Her er altså internasjonalt samarbeid vanligere enn nasjonalt samarbeid. Også når det gjelder nasjonalt samarbeid er andelen ved Det humanistiske fakultet og Juridisk fakultet, hhv. 6 og 4 % (2012). De lave andelen for Det humanistiske og Det juridiske fakultet må sees i lys av at det store flertallet av publikasjonene bare har én forfatter. Gjennom tidsrommet 2009 til 2012 har det nasjonale samarbeidet på fakultetsnivå variert noe fra år til år. Det er en stigende tendens ved flere fakulteter, særlig på Det Matematisk-Naturvitenskapelige fakultet og Psykologisk fakultet.

Figur 3.13. Samforfatterskap per fakultet. Andel av publikasjoner med eksternt nasjonalt samforfatterskap, 2009-2012



Også det nasjonale samarbeidet omfatter en lang rekke institusjoner. En oversikt over de største institusjonene/instituttene er vist i tabell 3.9 Haukeland Universitetssykehus (995 publikasjoner) og UNI Research AS (375 publikasjoner) er de største norske samarbeidsinstitusjonene for UiB. Dette reflekterer den nære institusjonelle koblingen til disse enhetene, bl.a. gjennom forskere som har bistillinger. Universitetet i Oslo er den tredje største enkeltstående norske samarbeidsinstitusjonen for UiB med 373 samforfattede publikasjoner i tidsrommet 2011 til 2012, dette tilsvarer 9 % av total publisering. Helseforetakene utgjør en betydelig andel av det nasjonale samforfatterskapet ved UiB.

Utenom disse er Nasjonalt folkehelseinstitutt (182), Havforskningsinstituttet (155), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (143) og Høgskolen i Bergen (95) andre viktige samarbeidspartnere.

Tabell 3.9 Eksternt nasjonalt samarbeid ved UiB. Antall og andel samforfattede publikasjoner per institusjon* (2011-2012).

Institusjon	Antall	Andel
Haukeland Universitetssykehus	995	23%
Uni Research AS	375	9%
Universitetet i Oslo	373	9%
Oslo universitetssykehus HF	210	5%
Nasjonalt folkehelseinstitutt	182	4%
Stavanger Universitetssjukehus	173	4%
Havforskningsinstituttet	155	4%
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	143	3%
Høgskolen i Bergen	95	2%
Universitetet i Tromsø	85	2%

*) Kun de 10 institusjonene som UiB sampubliserer mest med er vist.

En utfyllende oversikt på fakultetsnivå kan finnes tabell 3.10 nedenfor.

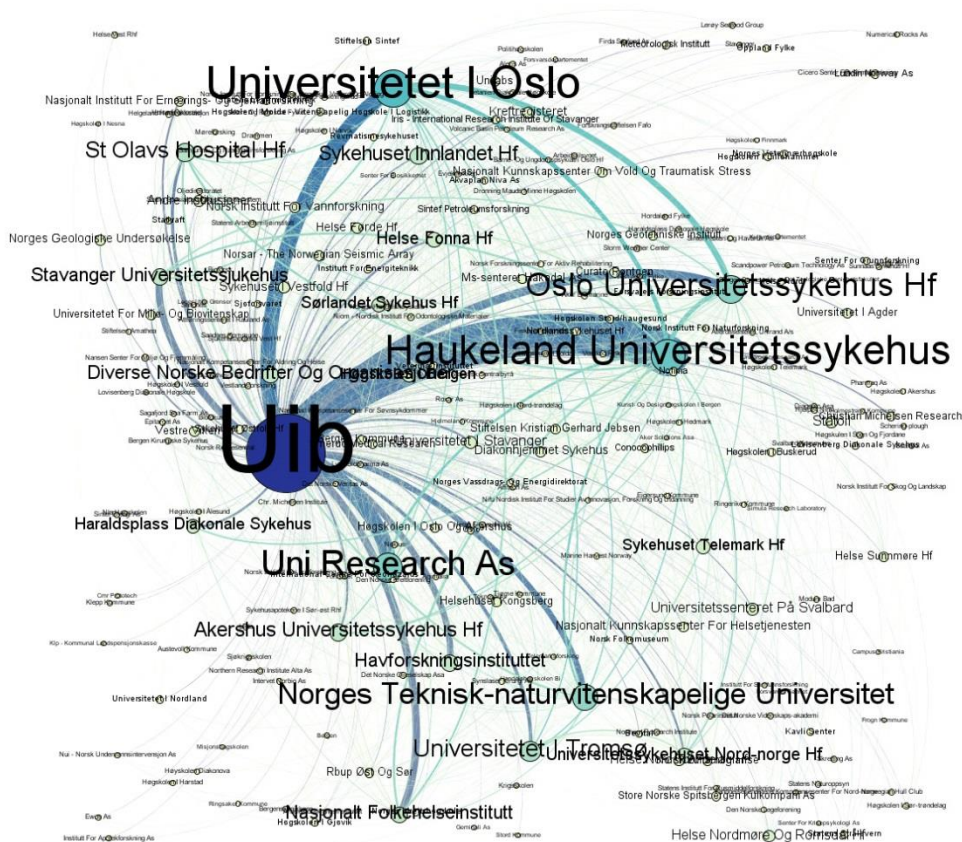
Tabell 3.10. Eksternt nasjonalt samarbeid ved UiB per fakultet. Antall samforfattede publikasjoner per institusjon* (2011-2012).

	HUM	JUR	MN	MED- ODO	PS	SV	UM	TOT
Haukeland Universitetssykehus	3		43	894	142	4		1086
Uni Research AS	14		167	117	59	32	9	398
Universitetet i Oslo	7		76	205	50	29	5	372
Oslo universitetssykehus HF			15	170	28			213
Nasjonalt folkehelseinstitutt				137	50	1		188
Stavanger Universitetssjukehus			1	167	8			176
Havforskningsinstituttet	1		131	13			5	150
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1		36	78	17	8	8	148
Høgskolen i Bergen	2		18	57	14	6		97
Universitetet i Tromsø	2		13	62	6		6	89
St Olavs Hospital HF	1		2	68	8			79
Haraldsplass Diakonale sykehus			2	45	16			63
Helse Fonna HF				35	22			57
Universitetet i Stavanger	1	2	5	30	15		1	54
Universitetssykehuset Nord-Norge HF			1	48	3			52
Akershus universitetssykehus HF			3	37	10			50
Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning			27	19	3			49
Sørlandet sykehus HF			1	33	2			36
Christian Michelsen Research			30	5	1			36
Diverse norske bedrifter og organisasjoner			17	11	5	2		35
Universitetet for miljø- og biovitenskap			20	7	4		1	32
Chr. Michelsen Institute	1	1		3	1	22		28
Sykehuset Innlandet HF				27	1			28
Norsk institutt for vannforskning			25	1			2	28
Høgskolen i Oslo og Akershus				15	2	10		27
Kreftregisteret				27				27
Statoil			23			2		25
Nansen Senter for Miljø og Fjernmåling			25					25
Høgskolen i Molde - Vitenskapelig høgskole i logistikk	1		11	9		2		23
Universitetssenteret på Svalbard			21				1	22
Universitetet i Agder	1		6	9	1	5		22
Helse Førde HF	3			12	5			20
Nofima			17	2				19
IRIS - International Research Institute of Stavanger			10	3	1	2	1	17
Norges Handelshøyskole	5			1		11		17
Norges geologiske undersøkelse			16					16
Bevital				14				14
Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten				13	1			14
Vestre Viken HF				13	1			14
Norsk Luftambulans				14				14
Diakonhjemmet sykehus				13	1			14
Høgskolen Stord/Haugesund			2	4	6	1		13
Norges Veterinærhøgskole			9	1			3	13
Stiftelsen SINTEF			8	3		1		12
RBUP Øst og Sør			1	10	1			12
Norsk institutt for skog og landskap	1		7		1	1	2	12
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress			1	9	1			11
Meteorologisk institutt			10			1		11

*) Bare institusjoner med flere enn 10 publikasjoner med UiB totalt er vist. I totalen vil dobbelttelling forekomme når én publikasjon har medforfattere fra ulike fakulteter ved UiB.

Samarbeidet mellom de største institusjonene/instituttene for perioden 2011 til 2012 er grafisk framstilt i figur 3.14. Her er arealet av sirklene proporsjonal med de ulike institusjonenes størrelse i form av totalt antall publikasjoner, mens bredden på linjene er proporsjonal med antall samarbeidspublikasjoner med UiB. For eksempel ser vi av figuren at det er like mye samarbeid målt i samforfatterskap mellom UiB og Havforskningsinstituttet som mellom UiB og NTNU, til tross for at NTNU er betydelig større i form av totalt publikasjonsvolum.

Figur 3.14. Grafisk illustrasjon av UiBs nasjonale samarbeidsprofil basert på samforfatterskap (2011-2012)*



*) Bredden på forbindelseslinjen er proporsjonal med antall samforfattede publikasjoner. Diameter på sirklene og skriftfont er proporsjonale med antall andre institusjoner det sampubliseres med. Kun de mest frekvente sampubliserende institusjonene er vist.

3.5 Open access publisering ved UiB

De senere år har det vært et økende fokus på å gjøre offentlig finansiert forskning åpent tilgjengelig. Stortingsmelding 18 (Lange Linjer) har dette som et tema og beskriver mulige virkemidler for å oppnå en bred tilgjengeliggjøring. Også ved UiB har man tilrettelagt for at publikasjoner gjøres tilgjengelig utenom bibliotekets eksklusive abonnementstjenester. Det er blitt implementert et institusjonelt fulltekstarkiv (BORA) og det er i høst blitt opprettet en budsjettpost der UiBs forskere kan søke om støtte til åpen publisering.⁸

Et estimat (Archambault et al., 2013) viser at over halvparten av alle fagfellevurderte artikler nå på en eller annen måte er åpent tilgjengelig, enten gjennom rene «open access» (OA) tidsskrifter

⁸ Jf. budsjettpost for åpen publisering ved Universitetet i Bergen:

<http://www.uib.no/ub/tjenester/vitenskapelig-publisering/budsjettpost-for-aapen-publisering-ved-universitetet-i-bergen>

(såkalt «gold» OA), gjennom egenarkivering (for eksempel i BORA) eller frikjøp i såkalte hybridtidsskrifter. Rene OA-tidsskrifter følger en ny finansieringsmodell. I motsetning til en abonnementsordning sikres inntekter gjennom en forfatteravgift (Publication fees eller article processing charges (APC)). Ved en hybridordning betaler både abonnent og forfatter for publikasjonene, abonnementsordningen opprettholdes, og i tillegg kan forfatter frikjøpe sin artikkel slik at den er åpent tilgjengelig.

Vi har ikke undersøkt den totale andelen av åpent tilgjengelige artikler ved UiB. Dette krever omfattende ressurser ved at hvert dokument må søkes opp enkeltvis. Men vi har undersøkt trenden når det gjelder åpen publisering i rene OA-tidsskrifter for tidsrommet 2005 til 2012. Analysen baserer seg på rapporterte artikler i CRISTin som så kobles til listen over rene OA-tidsskrifter i Directory of Open Access Journals (DOAJ).

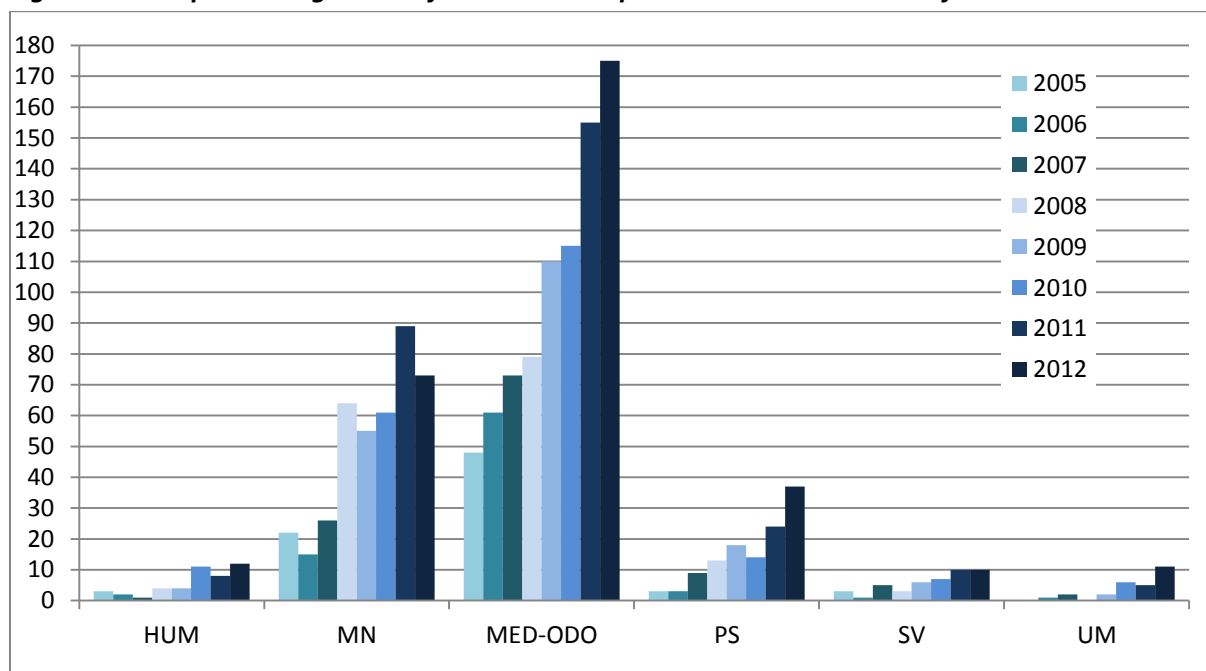
I DOAJ var det per desember 2012 registrert 8460 tidsskrifter. Kun en brøkdel av tidsskriftene er registrert som tellende publiseringskanaler i det norske publiseringssystemet (nivå 1/2), og analysen omfatter bare disse. I tidsrommet 2005 til 2012 ble det ved UiB publisert i 331 tellende OA-tidsskrifter. Som Tabell 3.11 viser har andel OA-publisering økt fra 4,9% i 2005 til 12,4% i 2012.

Tabell 3.11. Artikler ved UiB publisert i rene OA-tidsskrifter

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OA-artikler	75	85	108	160	184	219	277	322
Alle artikler	1528	1620	1662	1906	2064	1985	2364	2594
Andel OA-artikler	4,9%	5,2%	6,5%	8,4%	8,9%	11,0%	11,7%	12,4%

Figur 3.15 viser en fakultetsvis fordeling av OA-publiseringen for tidsrommet 2005 til 2012. Det er svært store forskjeller mellom fakultetene. Det medisinsk-odontologiske fakultet har det klart høyeste antallet OA-artikler, noe som reflekterer at OA-publisering er mest utbredt innen dette fagområdet. På den andre siden er Det juridisk fakultet ikke representert i det hele tatt.

Figur 3.15. OA-publiseringen etter fakultet. Antall publisert i rene OA-tidsskrifter 2005-2012.



Sammenliknet med fakultetets totale artikkelpublisering fordeler seg OA-andelen som vist i tabell 3.12. Ren OA-publisering har en tydelig stigende trend på tvers av fakultetene ved UiB. Det medisinsk-odontologiske fakultet har høyest andel artikler publisert i OA-tidsskrifter. Andelen har økt jevnlig fra 9 % i 2005 til 20 % i 2012. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har i 2012 en andel på 7 %, en nedgang på 3 prosentpoeng fra 2011. Andelen for Det psykologiske fakultet er 14 % og for Det samfunnsvitenskapelige fakultet 7 % i 2012.

Tabell 3.12. OA-publiseringen etter fakultet. Andel av total artikkelpublisering.

Fakultet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HUM	3%	2%	1%	3%	2%	7%	4%	6%
MN	3%	2%	4%	9%	8%	9%	10%	7%
MED-ODO*	9%	10%	12%	12%	14%	16%	18%	20%
PS	2%	2%	7%	7%	8%	6%	9%	14%
SV	4%	1%	5%	3%	6%	6%	8%	7%
UM	0%	4%	6%	0%	4%	10%	9%	17%

*) Tidligere Odontologisk fakultet er inkludert i tallene for årene 2005-2007.

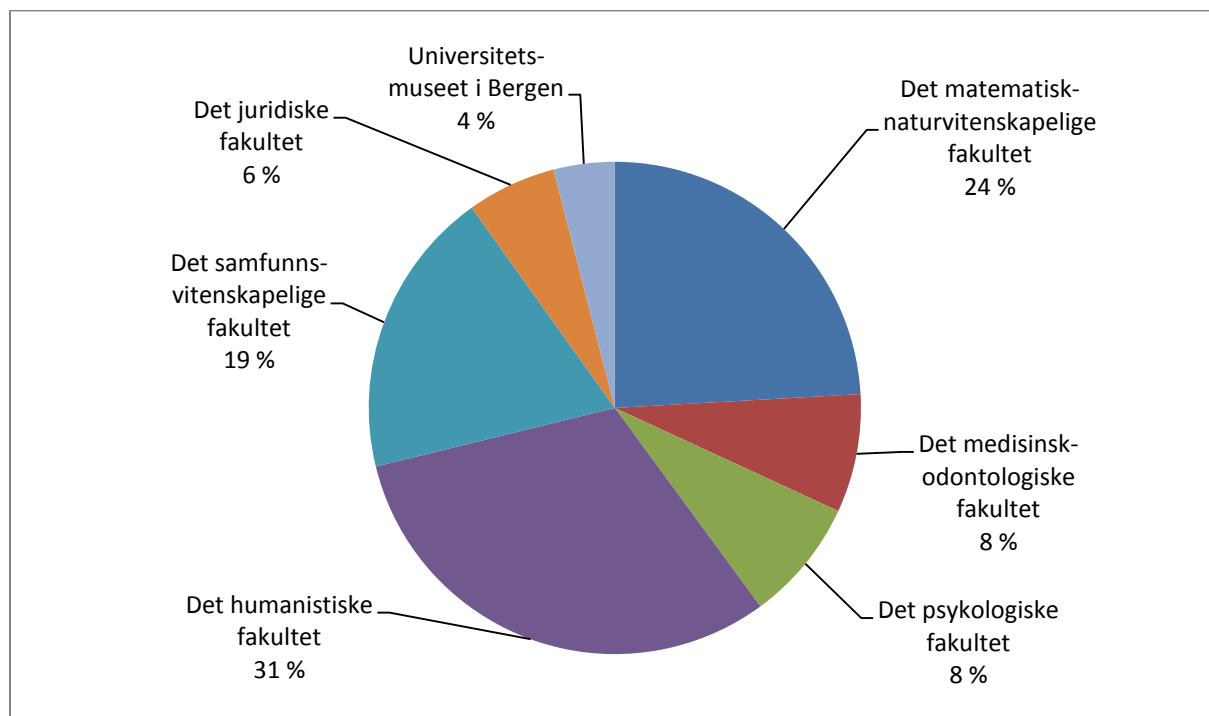
3.6 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved Universitetet i Bergen. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-sektoren, og registrering av formidlingsbidrag er

ikke satt i system slik som registreringen av den vitenskapelige publiseringen. Kvaliteten og dekkningen av data er derfor dårligere og varierende både på institutt og individnivå. Tallene kan således ikke gi et komplett bilde av formidlingsaktiviteten ved universitetet.

Totalt er det registrert i overkant av 3600 formidlingsbidrag for de to siste årene (2011-2012). Det humanistiske fakultetet står for den største andelen av de registrerte formidlingsbidragene ved UiB (31 %), fulgt av Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet (24 %), jf. figur 3.16.

Figur 3.16 Statistikk over registrerte formidlingsbidrag for fakulteter ved Universitetet i Bergen, 2011-2012



4 Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet



Ordsky over de mest frekvente ordene i titlene til publikasjonene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB, 2011-2012 (CERN-artikler er tatt ut).

4.1 Vitenskapelig publisering

Tabell 4.1 gir en oversikt over noen sentrale publiseringsindikatorer for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet for perioden 2005 til 2012. Totalt har antallet publiseringspoeng ved fakultetet økt med 45 % i løpet av perioden 2005 til 2012. Antallet poeng økte markert fra 2010 til 2011 (15,1 %) og økte videre med 8 % til 2012. I 2012 utgjorde antallet publiseringspoeng nesten 650, mens dette tallet lå relativt stabil i overkant av 500 i perioden 2006-2010.

Tabell 4.1 Publiseringstall for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB, 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall publiseringspoeng	447	530	516	501	524	520	599	647
Relativ utvikling i antall pub poeng sammenlignet med foregående år		+18,5%	-2,8%	-2,8 %	+4,5%	-0,7%	+15,1%	+ 8,0%
Ant pub poeng per førstest/postdoc	1,58	1,82	1,65	1,57	1,59	1,52	1,67	1,81
Ant pub poeng per fagårsverk	0,94	1,03	0,94	0,86	0,88	0,90	1,06	1,16
Andel nivå 2	24 %	30 %	29 %	24 %	24 %	22 %	29 %	30%

Vi har også sammenlignet Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet med de tilsvarende fakultetene ved UiO, NTNU og UiT, jf. tabell 4.2. Som det framgår er UiO klart størst og har 94 % flere publiseringspoeng enn UiB i 2012. Produktiviteten målt som antall publiseringspoeng per fagarb. år er også høyere ved UiO og NTNU enn ved UiB.

var litt lavere ved UiB enn ved UiO og NTNU, men høyere enn ved UiT. Når det gjelder publisering på nivå 2, hadde UiB en andel på 30 %, mens denne var på 31 % ved UiO, 33% ved NTNU og 25% ved UiT.

Tabell 4.2 Publiseringstall for de matematisk-naturvitenskapelige fakulteter ved UiB, NTNU, UiO og UiT for 2012

	UiB	UiO	NTNU*	UiT*
Antall publiseringspoeng	647	1256	628	170
Endring pub poeng sml 2011	+ 8,0%	+ 11,0 %	+20,4 %	-
Ant pub poeng per fagårsverk	1,16	1,24	1,21	0,74
Andel nivå 2	30%	31 %	33 %	25 %

*) Fakultetet for naturvitenskap og teknologi

Tabell 4.3 viser antall publiseringspoeng for institutter ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet for perioden 2005 til 2012.⁹ Som det framgår av tabellen, varierer antall poeng relativt mye fra år til år. Disse forskjellene kan skyldes mer eller mindre tilfeldige variasjoner i den årlige publiseringshyppigheten, endringer i antallet vitenskapelig ansatte osv. De årlige variasjonene er spesielt store ved Kjemisk institutt.

Det største instituttet målt i antall publiseringspoeng i 2012 var Institutt for fysikk og teknologi med 164 poeng, noe som utgjorde en betydelig økning sammenlignet med 2011. Derneft fulgte Institutt for informatikk og Institutt for biologi med hhv 123 og 93 poeng.

Tabell 4.3 Antall publiseringspoeng per institutt for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennom -snitt
Geofysisk institutt	21	11	20	10	18	14	25	33	19
Institutt for biologi	89	109	99	103	71	108	97	93	96
Inst for fysikk og teknologi	102	77	62	72	60	76	115	164	91
Institutt for geovitenskap	65	34	51	42	49	53	59	62	52
Institutt for informatikk	75	93	82	101	125	110	108	123	102
Kjemisk institutt	37	73	71	50	50	32	57	46	52
Matematisk institutt	43	63	58	49	68	43	51	69	56
Molekylærbiologisk inst	13	9	13	14	16	20	20	12	15
Avd. for petroleumsforsk	-	15	27	19	27	19	5	4	17*
Bjerknessenteret	-	43	31	36	34	36	50	28	37*
Andre/uspesifisert	3	3	2	6	5	10	12	14	7
Fakultetet totalt	447	530	516	501	524	520	599	647	536

*) Gjennomsnitt for perioden 2006-2012.

⁹ For Geofysisk institutt, Institutt for geovitenskap og Institutt for biologi kan grensedragningen i forhold til Bjerknessenteret være problematisk. Flere av de ansatte har stillinger begge steder og kan ha oppført Bjerknessenteret og ikke sine universitetsinstitutter som forfatteradresse. Disse publikasjonene vil dermed krediteres Bjerknessenteret og ikke instituttene i beregningene. Tilsvarende forhold gjelder for Institutt for geovitenskap, Matematisk institutt og Kjemisk institutt i forhold til Avdeling for petroleumsforskning. I analysen inngår publikasjoner fra Bjerknessenteret og Avdeling for petroleumsforskning som er kreditert Universitetet i Bergen i CRISTin. Det er uklart hvordan grensedragningen mellom Universitetet i Bergen og Uni Research er trukket i forhold til disse sentrene.

Tabell 4.4 viser gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per fagårsverk for instituttene. På grunn av de store årlige variasjonene i antall publiseringspoeng, har vi her vist gjennomsnittstall for perioden 2010-2012. Som det framgår er det store forskjeller i produktiviteten mellom instituttene. For begge disse indikatorene er det Institutt for informatikk som har klart flest publikasjonspoeng per stilling/årsverk, mens Geofysisk institutt og Molekylærbiologisk institutt har lavest. For førstnevnte institutt er imidlertid grensedragningen i forhold til Bjerknessenteret problematisk, jf. fotnote på foregående side.

Tabell 4.4 Gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per fagårsverk for perioden 2010-12, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB

	Geofys inst	Inst for biol	Inst fys og tekn	Inst for geovit	Inst for inform	Kjem inst	Mate inst	Mol biol inst	Fak totalt
Per førstest/postdoc	0,69	1,14	2,36	1,02	2,99	1,74	1,54	0,75	1,67
Per fagårsverk	0,45	0,77	1,36	0,73	1,61	0,97	0,92	0,45	1,04

Tabell 4.5 viser andel av publikasjonspoengene på nivå 2. Også her ser vi relativt store årlige variasjoner ved mange av enhetene. Kjemisk institutt er i en særklasse med i gjennomsnitt hele 44 % av publikasjonspoengene på dette nivået. Institutt for biologi, Geofysisk institutt og Institutt for informatikk har lavest andeler med 17 til 21 % i gjennomsnitt. For Institutt for biologi var andelen særlig lav i 2009 med bare 7 %. De øvrige enhetene har gjennomsnittsandeler mellom 26 og 41 %.

Tabell 4.5 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2 per institutt for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt
Geofysisk institutt	20 %	14 %	25 %	11 %	19 %	25 %	31 %	20 %	21 %
Institutt for biologi	20 %	22 %	18 %	19 %	7 %	15 %	18 %	19 %	17 %
Inst for fysikk og teknologi	33 %	39 %	28 %	38 %	27 %	34 %	30 %	38 %	33 %
Institutt for geovitenskap	26 %	28 %	35 %	26 %	37 %	34 %	30 %	39 %	32 %
Institutt for informatikk	19 %	27 %	20 %	12 %	20 %	13 %	30 %	24 %	21 %
Kjemisk institutt	45 %	49 %	68 %	46 %	45 %	29 %	38 %	33 %	44 %
Matematisk institutt	21 %	28 %	31 %	30 %	22 %	23 %	29 %	38 %	28 %
Molekylærbiologisk institutt	7 %	1 %	44 %	44 %	25 %	37 %	29 %	22 %	26 %
Avd for petroleumsforskning	-	19 %	24 %	30 %	59 %	24 %	64 %	69 %	41 %*
Bjerknessenteret	-	46 %	26 %	24 %	26 %	31 %	36 %	26 %	31 %*
TOTALT	24 %	30 %	29 %	24 %	24 %	22 %	29 %	30 %	27 %

*) Gjennomsnitt for perioden 2006-2012.

Vi har også sammenlignet instituttene ved Mat.-nat. fakultetet ved UiB med tilsvarende andre institutter ved UiO, NTNU og UiT (tabell 4.6). I denne sammenligningen har vi imidlertid brukt gjennomsnittstall for nivå 2 for perioden 2010 til 2012 og ikke for perioden 2005 til 2012 som i tabell 4.5.

Kjemisk institutt ved UiB har en nivå 2-andel på 33 % i gjennomsnitt. Til sammenligning har Kjemisk institutt ved UiO en nivå 2 andel på 41 % i samme periode. Institutt for kjemi ved UiT har 40 %, mens Institutt for kjemi ved NTNU har 30 %.

Institutt for informatikk har en klart høyere andel enn sammenlignbare institutter. Selv om instituttets andel ikke er spesielt høy (22 %), har Institutt for informatikk ved UiO en gjennomsnittsandel på 11 %, mens Institutt for informatikk ved UiT og Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap ved NTNU begge har 7 %. Trolig har de lave andelene sammenheng med at en relativt stor del av publikasjonene innenfor dette fagområdet er publisert i konferanserapporter som ikke kommer inn på nivå 2.

Institutt for biologi ved UiB har den laveste nivå-2 andelen blant UiB-instituttene med 17 % i gjennomsnitt. Dette er også lavere enn de andre biologiske instituttene hvor andelen utgjør mellom 20 og 29 %.

Tabell 4.6 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2, gjennomsnitt for perioden 2010-12 for utvalgte institutter ved UiB, NTNU, UiO og UiT.

Enhet	UiB	NTNU	UiO	UiT
Geofysisk institutt	25 %		30 % ⁹	
Institutt for biologi	17 %	29 %	26 % ¹¹	20 % ¹²
Institutt for fysikk og teknologi	34 %	40 % ⁴	33 % ⁵	32 %
Institutt for geovitenskap	34 %		30 % ⁹	41 % ¹⁰
Institutt for informatikk	22 %	7 % ³	11 %	7 %
Kjemisk institutt	33 %	30 % ⁶	41 %	40 % ⁶
Matematisk institutt	30 %	41 % ¹	31 %	23 % ²
Molekylærbiologisk institutt	29 %	23 % ⁷	33 % ⁸	
Fakultetet totalt:	27 %	34 % ¹³	28 %	30 % ¹³

1) Institutt for matematiske fag 2) Institutt for matematikk/statistikk 3) Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap 4) Institutt for fysikk 5) Fysisk institutt 6) Institutt for kjemi 7) Institutt for bioteknologi 8) Institutt for molekylær biovitenskap 9) Institutt for geofag 10) Institutt for geologi 11) Biologisk institutt 12) Institutt for arktisk og marin biologi 13) Fakultet for naturvitenskap og teknologi (NT).

4.2 Siteringsanalyse

Tabell 4.7 gir en oversikt over siteringsindikatorer for instituttene og utvalgte sentre ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet basert på artikler indeksert i Web of Science fra perioden 2009-2011. Tabellen viser antall artikler som inngår i analysen, totalt antall siteringer disse har mottatt, mest siterte artikkel og ulike siteringsindekser (se kapittel 2.2 for en forklaring av disse). Den mest sentrale indikatoren er siteringsindeksen som er fagfeltnormalisert (også kjent som "crown indicator"). Publikasjonene fra Bjerknessenteret og Avdeling for petroleumsforskning har indeksverdier på 189 noe som innebærer at de er nesten dobbelt så mye sitert som verdensgjennomsnittet. Derneft følger Geofysisk med en indeks på 168, noe som også representerer et svært høyt siteringsnivå. Flere av instituttene har indeksverdier på mellom 130 og 140: Molekylærbiologisk institutt, Institutt for biologi og Institutt for geovitenskap. Ikke alle instituttene er like mye sitert, og Institutt for fysikk og teknologi og Kjemisk institutt kommer dårligst ut av instituttene på Mat-nat fakultet med indeksverdier på hhv. 72 og 93.

Den tidsskriftsnormaliserte indikatoren sier noe om artiklene er høyere eller lavere sitert enn tidsskriftene de er publisert i. Her oppnår de fleste instituttene lavere verdier enn på den

fagfeltnormaliserte indikatoren. Det skyldes at hovedtyngden av artiklene er publisert i tidsskrifter som er mer sitert enn gjennomsnittet for fagfeltet (har høy impaktfaktor), noe som i seg selv er en positiv publiseringsstrategi. Sistnevnte forhold er uttrykt gjennom indikatoren "journalprofil". Her har alle enhetene indeksverdier på over 100, noe som viser at man publiserer i tidsskrifter som er mer sitert enn gjennomsnittet. Høyest verdi på denne indikatoren har Avdeling for petroleumsforskning og Bjerknessenteret, og indeksverdiene på hhv 161 og 154 viser at sentrenes artikler er publisert i tidsskrifter med svært høy siteringshyppighet.

Tabellen inneholder også en indikator hvor det norske gjennomsnittet er brukt som normaliseringsfaktor. Siden norsk forskning innen naturvitenskap generelt er sitert over verdensgjennomsnittet oppnår alle enhetene lavere verdier på denne indikatoren enn på den hvor verdensgjennomsnittet er brukt som normaliseringsfaktor. Flere av instituttene oppnår også siteringsrater som ligger noe under det nasjonale gjennomsnittet for de aktuelle fagfeltene.

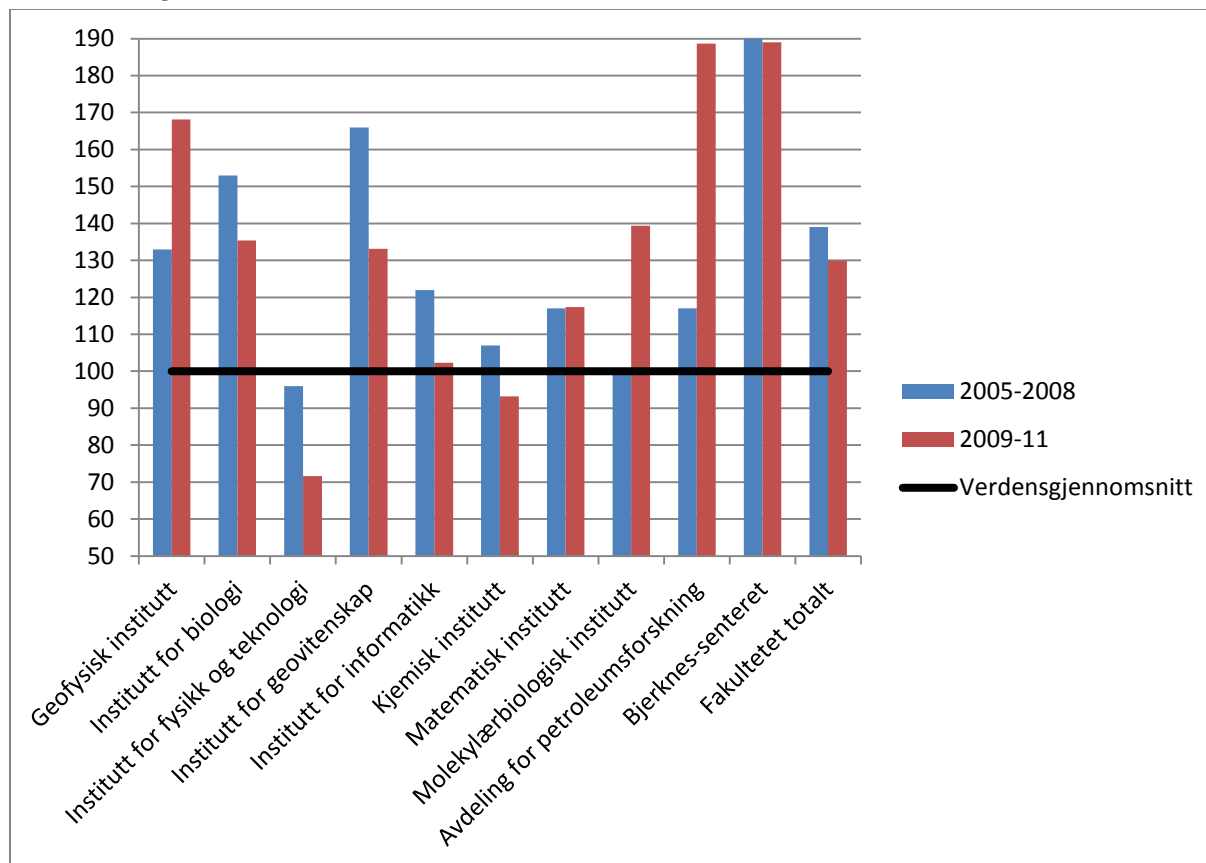
Tabell 4.7 Siteringsindikatorer for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB, 2009-2011*

Institutt	Antall artikler	Tot antall siteringer	Maks sitert artikkel	Siterings-indeks – fagfelt-relatert	Siterings-indeks – journal-relatert	Siterings-indeks - sml norsk forskning	Journal-profil - indeks
Geofysisk institutt	155	1136	75	168	114	115	151
Institutt for biologi	574	4281	212	135	117	103	118
Institutt for fysikk og teknologi	229	815	23	72	72	56	101
Institutt for geovitenskap	267	1738	144	133	99	102	142
Institutt for informatikk	216	961	90	102	103	91	106
Kjemisk institutt	157	884	55	93	88	90	113
Matematisk institutt	183	717	46	117	108	91	109
Molekylærbiologisk institutt	94	966	89	139	113	113	127
Avdeling for petroleumsforskning	56	318	63	189	127	122	161
Bjerknessenteret	251	2430	263	189	127	132	154
Fakultetet totalt	1923	12443	263	130	110	100	122

*) Basert på artiklene publisert i perioden 2009-2011 og akkumulerte siteringer til disse publikasjonene t.o.m. 2012.

Figur 4.1 viser den fagfeltrelaterte siteringsindeksen for to perioder: 2005-2008 og 2009-2011. Indeksverdien viser betydelig økninger for Geofysisk institutt, Molekylærbiologisk institutt og Avdeling for petroleumsforskning. Flertallet av instituttene har imidlertid en nedgang, og dette gjelder også fakultetet samlet. Nedgangen er størst for Institutt for Geovitenskap, Institutt for fysikk og teknologi og Institutt for informatikk.

Figur 4.1 Siteringsindeks (fagfeltrelatert) for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet UiB, 2005-2008 og 2009-2011



4.3 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved fakultetet. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. I CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-sektoren, og registrering av formidlingsbidrag er ikke satt i system slik som registreringen av den vitenskapelige publiseringen. Kvaliteten og dekningen av data er derfor dårligere og varierende både på institutt og individnivå. Tallene kan således ikke gi et komplett bilde av formidlingsaktiviteten ved fakultetet.

Tabell 4.8 viser en oversikt over antall registrerte formidlingsbidrag for perioden 2005-2012.

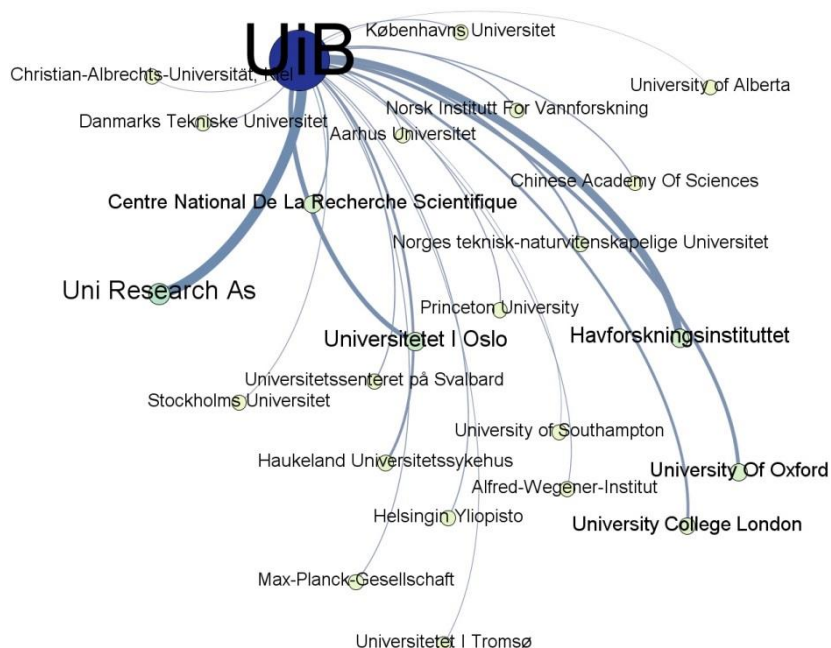
Tabell 4.8 Statistikk over registrerte formidlingsbidrag, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, UiB, 2005-2012

Kategori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Populærvitenskapelig bidrag (artikkel/foredrag/bok/kapittel)	153	138	256	248	227	162	187	168
Kronikk/leder/anmeldelse/leserinlegg/intervju	54	39	62	60	47	66	46	60
Leksikon/leksikalsk innførsel/oppslagsverk	10	-	-	1	2	1	10	2
Mediebidrag/programledelse, programdeltagelse	116	209	429	231	319	338	223	210
Lærebøker / digitale læremidler	2	1	9	3	-	2	1	1
TOTALT	335	387	756	543	595	569	467	441

4.4 Forskningssamarbeid

Tall og analyser av fakultets forskningssamarbeid basert på samforfatterskapsdata, kan finnes i del 3.4. Figuren nedenfor viser en grafisk illustrasjon av fakultetets viktigste nasjonale og internasjonale samarbeidsinstitusjoner (dem med flest samforfattede publikasjoner), basert på data for 2011 og 2012.

Figur 4.2. Grafisk illustrasjon av fakultetets institusjonelle samarbeidsprofil basert på samforfatterskap (2011-2012)*



*) Bredden på forbindelseslinjen er proporsjonal med antall samforfattede publikasjoner. Diameter på sirklene og skriftfont er proporsjonale med antall andre institusjoner det sampubliseres med. Kun de mest frekvente sampubliserende institusjonene er vist.

5 Det medisinsk-odontologiske fakultet



Ordsky over de mest frekvente ordene i titlene til publikasjonene fra Det medisinsk-odontologiske fakultet, UiB, 2011-2012.

5.1 Vitenskapelig publisering

Tabell 5.1 gir en oversikt over noen sentrale publiseringsindikatorer for Det medisinsk-odontologiske fakultetet for perioden 2005 til 2012. Totalt har antallet publiseringspoeng ved fakultetet økt med 12% i løpet av perioden 2005 til 2012¹⁰. Det var en stor økning fra 2007 til 2008, mens antall poeng lå i overkant av 400 i 2008 og 2009. I 2010 gikk antallet poeng ned med 10 %, mens det økte igjen i 2011 og 2012, hhv. med 3 og 8 %.

Tabell 5.1 Publiseringstall for Det medisinsk-odontologiske fakultet* UiB, 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall publiseringspoeng	368	389	358	403	414	372	383	413
Relativ utvikling i ant pub poeng sml med foregående år		+5,8%	-8,1 %	+12,7 %	+2,7 %	-10,2 %	+3,0 %	+7,8%
Ant pub poeng per førstest/postdoc	1,44	1,53	1,33	1,41	1,42	1, 29	1,37	1,37
Ant pub poeng per fagårsverk	0,96	0,98	0,85	0,89	0,86	0, 80	0,85	0,86
Andel nivå 2	17 %	20 %	20 %	24 %	23 %	22 %	20 %	22 %

*) Tidligere Odontologisk fakultet er inkludert i tallene for årene 2005-2007.

¹⁰ Frem til 2007 hadde UiB et eget odontologisk fakultet. Vi har slått sammen tallene for de to fakultetene for tidligere år.

Vi har også sammenlignet Det medisinsk-odontologiske fakultetet med de tilsvarende fakultetene ved UiO, NTNU og UiT, jf. tabell 5.2. Som det framgår er UiO klart størst og har 65 % flere publiseringspoeng enn UiB i 2012 (86% flere hvis en også inkluderer Det odontologiske fakultetet ved UiO). Produktiviteten målt som antall publiseringspoeng per fagårsverk var lavere ved UiB enn ved UiO, men høyere enn ved NTNU og UiT. Det var bare mindre forskjeller i nivå-2 andelen mellom fakultetene. UiB hadde høyest nivå 2-andel med 22 %.

Tabell 5.2 Publiseringstall for de medisinske fakulteter ved UiB, NTNU, UiO og UiT for 2012

	UiB	UiO *	NTNU*	UiT **
Antall publiseringspoeng	413	680	371	314
Endring pub poeng sml 2011	+7,8%	+0,0 %	+18,7 %	- 9,5 %
Ant pub poeng per fagårsverk	0,86	1,11	0,72	0,63
Andel nivå 2	22 %	20 %	20 %	18 %

*) Det medisinske fakultet. **) Det helsevitenskapelige fakultet.

Tabell 5.3 viser antall publiseringspoeng for institutter ved Det medisinsk-odontologiske fakultetet for perioden for perioden 2005 til 2012 (tallene refererer til den gamle instituttinndelingen av fakultetet). Som det framgår av tabellen, varierer antall poeng relativt mye fra år til år. Disse forskjellene kan skyldes mer eller mindre tilfeldige variasjoner i den årlige publiseringshyppigheten, endringer i antallet vitenskapelig ansatte osv.

Det største enkeltinstituttet ved fakultetet er Institutt for samfunnsmedisinske fag. I snitt bidrar instituttet til omtrent en fjerdedel av fakultetets publiseringspoeng. Deretter følger Institutt for biomedisin og Institutt for indremedisin, som er omtrent jevnstore med i gjennomsnitt rundt 17 % av fakultetets publikasjoner.

Tabell 5.3 Antall publiseringspoeng per institutt for Det medisinsk-odontologiske fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt
Gades institutt	28	25	20	34	41	27	32	34	30
Institutt for biomedisin	48	91	61	73	72	75	55	65	68
Institutt for indremedisin	76	52	59	68	80	64	61	68	66
Institutt for kirurgiske fag	18	17	24	18	22	22	30	22	22
Institutt for klinisk medisin	38	43	37	52	45	43	49	46	44
Institutt for klinisk odontologi	58	42	36	39	36	33	31	46	40
Institutt for samfunnsmedisinske	84	92	105	105	92	78	91	88	92
Senter for internasjonal helse	19	28	17	16	26	29	32	43	26
TOTALT	368	389	358	403	414	372	383	413	388

Tabell 5.4 viser gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per fagårsverk for instituttene. På grunn av de store årlige variasjonene i antall publiseringspoeng, har vi her beregnet gjennomsnittstall for perioden 2009-2012. Som det framgår er det store forskjeller i produktiviteten mellom instituttene. For begge disse indikatorene er det Senter for internasjonal helse og Institutt for

samfunnsmedisinske fag som har fleste publikasjonspoeng per stilling/årsverk, betydelig høyere enn for de andre instituttene.

Tabell 5.4 Gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per fagårsverk for perioden 2010-12 for Det medisinsk-odontologiske fakultet UiB

	Gades inst	Inst bio-med	Inst indre-med	Inst kirur fag	Inst klinisk med	Inst klinisk odont	Inst samf med	Senter internasj helse	Totalt fakultet
Per førstest/postdoc	1,00	1,07	1,18	1,20	1,21	1,38	1,95	2,91	1,34
Per fagårsverk	0,66	0,61	0,62	0,86	0,84	1,02	1,25	1,93	0,84

Tabell 5.5 viser andel av publikasjonspoengene på nivå 2. Også her ser vi relativt store årlige variasjoner ved mange av enhetene. Institutt for biomedisin har den klart høyeste andelen på nivå 2 av instituttene ved fakultetet, i gjennomsnitt 29 % over perioden 2005-2012. Lavest andel har Institutt for kirurgiske fag med 14 % i gjennomsnitt. De øvrige enhetene har gjennomsnittsandeler mellom 19 og 21 %.

Tabell 5.5 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2 per institutt for Det medisinsk-odontologiske fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt
Gades institutt	16 %	19 %	12 %	21 %	15 %	38 %	12 %	19 %	19 %
Institutt for biomedisin	19 %	34 %	30 %	29 %	38 %	35 %	19 %	29 %	29 %
Institutt for indremedisin	26 %	17 %	17 %	22 %	21 %	15 %	18 %	13 %	19 %
Institutt for kirurgiske fag	9 %	10 %	20 %	21 %	10 %	13 %	17 %	11 %	14 %
Institutt for klinisk medisin	11 %	15 %	29 %	26 %	19 %	21 %	17 %	16 %	19 %
Institutt for klinisk	14 %	16 %	20 %	21 %	39 %	19 %	17 %	25 %	21 %
Inst. for samf. med. fag	20 %	16 %	18 %	25 %	22 %	20 %	24 %	24 %	21 %
Senter internasjonal helse	3 %	23 %	14 %	15 %	18 %	18 %	31 %	38 %	20 %
TOTALT	17 %	20 %	20 %	24 %	23 %	22 %	20 %	22 %	21 %

Tabell 5.6 viser andelen nivå 2- publiseringspoeng sammenlignet med de andre breddeuniversitetene på fakultetsnivå. Pga. forskjeller i organisering og faginndeling mellom fakultetene har vi ikke vist tall for enkeltinstitutter. Det er ikke spesielt store forskjeller mellom fakultetene, men vi ser også her en del årlige variasjoner.

Tabell 5.6 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2 for perioden 2005-12, de medisinske fakulteter ved UiB, NTNU, UiO og UiT

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennom-snitt
UiB - Det medisinsk-odontologiske fakultet	17 %	20 %	20 %	24 %	23 %	22 %	20 %	22%	21 %
UiO - Det medisinske fakultet	21 %	21 %	23 %	23 %	21 %	22 %	23 %	20 %	22 %
NTNU - Det medisinske fakultet	14 %	18 %	22 %	20 %	17 %	20 %	23 %	20 %	19 %
UiT - Det helsevitenskapelige fakultet*	19 %	20 %	21 %	19 %	19 %	19 %	21 %	18 %	20 %

*) Tidligere Det medisinske fakultet.

5.2 Siteringsanalyse

Tabell 5.7 gir en oversikt over siteringsindikatorer for instituttene ved Det medisinsk-odontologiske fakultet basert på artikler indeksert i Web of Science fra perioden 2009-2011. Tabellen viser antall artikler som inngår i analysen, totalt antall siteringer disse har mottatt, mest siterte artikkel og ulike siteringsindekser (se kapittel 2.2 for en forklaring av disse). Den mest sentrale indikatoren er siteringsindeksen som er fagfeltnormalisert (også kjent som “crown indicator”). Publikasjonene fra Institutt for klinisk medisin oppnår de høyeste siteringsratene med indeksverdi på 149, dvs. at de er sitert omtrent 50 % mer enn verdensgjennomsnittet for de aktuelle fagene. Lavest score på denne indikatoren har Senter for internasjonal helse, som med siteringsindekser på hhv.92 er sitert lavere enn verdensgjennomsnittet. De øvrige institutter har siteringsrater på linje med eller over verdensgjennomsnittet.

Den tidsskriftsnormaliserte indikatoren sier noe om artiklene er høyere eller lavere sitert enn tidsskriftene de er publisert i. Her oppnår alle instituttene lavere verdier enn på den fagfeltnormaliserte indikatoren. Det skyldes at hovedtyngden av artiklene er publisert i tidsskrifter som er mer sitert enn gjennomsnittet for fagfeltet (har høy impaktfaktor), noe som i seg selv er en positiv publiseringsstrategi. Sistnevnte forhold er uttrykt gjennom indikatoren “journalprofil”. Her har alle enhetene (med ett unntak) indeksverdier på over 100, noe som viser at man publiserer i tidsskrifter som er mer sitert enn gjennomsnittet. Høyest verdi på denne indikatoren har Institutt for indremedisin med en indeksverdi på 135.

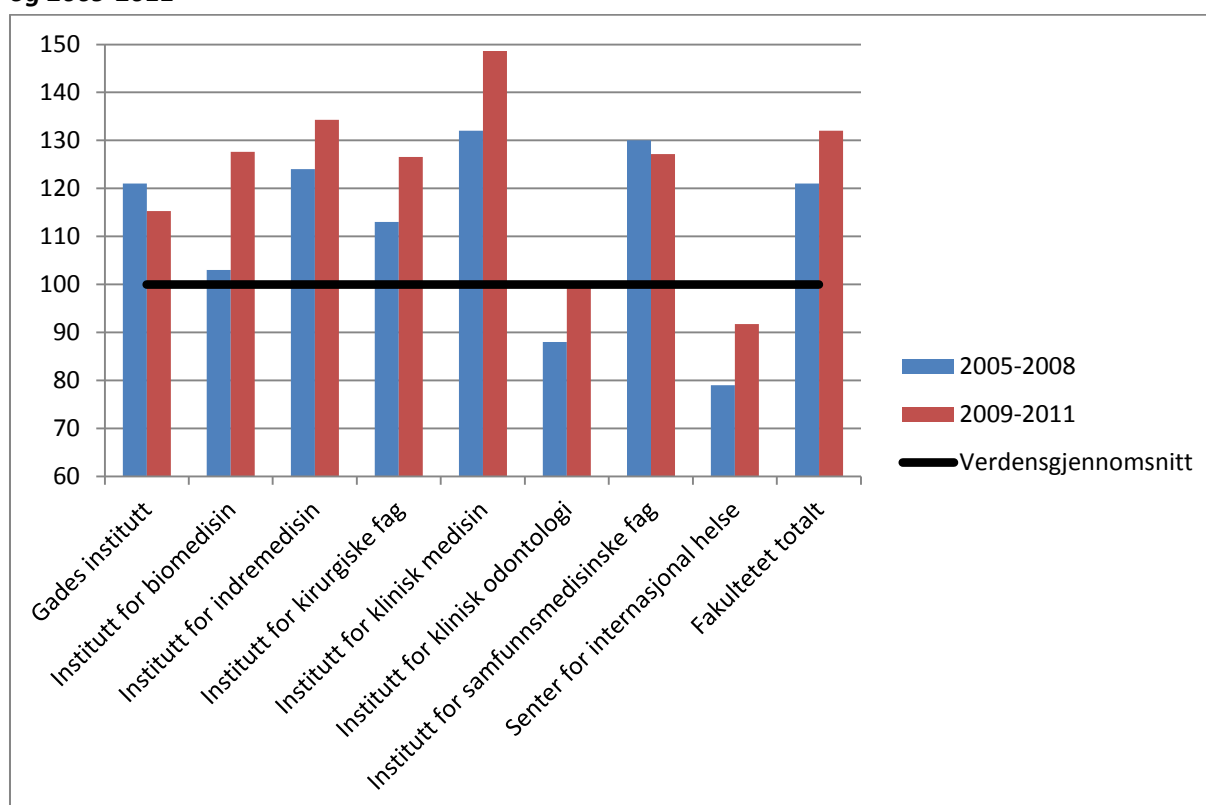
Tabellen inneholder også en indikator hvor det norske gjennomsnittet er brukt som normaliseringsfaktor. Siden norsk forskning innen medisin generelt er sitert over verdensgjennomsnittet oppnår alle enhetene lavere verdier på denne indikatoren enn på den hvor verdensgjennomsnittet er brukt som normaliseringsfaktor. Flere av instituttene oppnår også siteringsrater som ligger noe under det nasjonale gjennomsnittet for de aktuelle fagfeltene, men totalt for fakultetet er indeksverdien 97, mao. nesten identisk med det norske gjennomsnittet.

Tabell 5.7 Siteringsindikatorer for Det medisinsk-odontologiske fakultet UiB, 2009-2011*

Institut	Antall artikler	Tot antall siteringer	Maks sitert artikkel	Siterings- indeks – fagfelt- relatert	Siterings- indeks – journal- relatert	Siterings- indeks – sml norsk forskning	Journal- profil indeks
Gades institutt	260	2400	116	115	106	91	107
Institutt for biomedisin	294	2856	127	128	105	104	118
Institutt indremedisin	618	5808	169	134	104	95	135
Institutt kirurgiske fag	249	1580	74	127	111	85	113
Institutt klinisk medisin	425	3930	170	149	120	111	131
Institutt klinisk odont	106	460	55	101	102	89	99
Institutt samfunnsmed	487	2865	90	127	102	90	129
Senter internasj helse	145	621	35	92	94	72	110
Fakultetet totalt	2087	16900	170	132	109	97	124

*) Basert på artiklene publisert i perioden 2009-2011 og akkumulerte siteringer til disse publikasjonene t.o.m. 2012.

Figur 5.1 viser den fagfeltrelaterte siteringsindeksen for to perioder: 2005-2008 og 2009-2011. Alle instituttene, med unntak av Gades institutt, har oppnådd en økt siteringshyppighet i løpet av perioden. Indeksverdien har økt mest for Institutt for biomedisin, fra 103 til 128 og for Institutt for klinisk medisin, fra 132 til 149. For fakultetet samlet ligger har siteringsindeksen steget fra 121 til 132. I siste periode er artiklene også publisert i tidsskrifter med høyere gjennomsnittlig siteringsrate enn i den første (ikke vist i figuren).

Figur 5.1 Siteringsindeks (fagfeltrelatert) for Det medisinsk-odontologiske fakultet UiB, 2005-2008 og 2009-2011

5.3 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved fakultetet. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. I CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-sektoren, og registrering av formidlingsbidrag er ikke satt i system slik som registreringen av den vitenskapelige publiseringen. Kvaliteten og dekningen av data er derfor dårligere og varierende både på institutt og individnivå. Tallene kan således ikke gi et komplett bilde av formidlingsaktiviteten ved fakultetet.

Tabell 5.8 viser en oversikt over antall registrerte formidlingsbidrag for perioden 2005-2012.

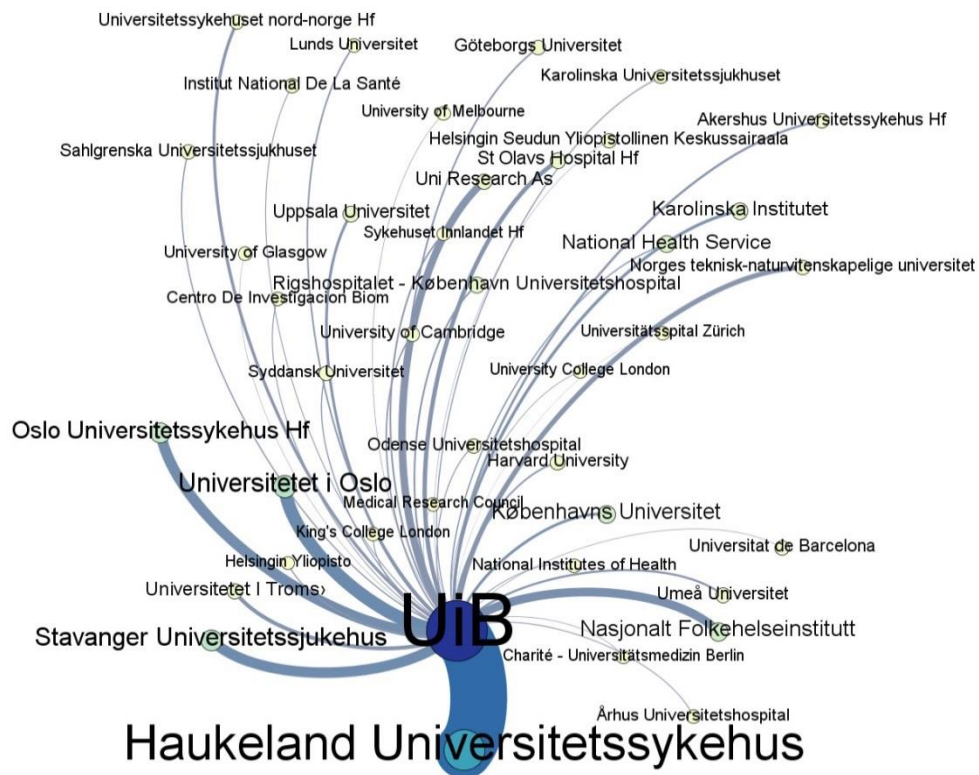
Tabell 5.8 Statistikk over registrerte formidlingsbidrag, Det medisinsk-odontologiske fakultet, UiB, 2005-2012

Kategori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Populærvitenskapelig bidrag (artikkel/foredrag/bok/kapittel)	33	26	16	22	40	15	32	32
Kronikk/leder/anmeldelse/leserinnlegg/intervju	48	56	73	67	92	91	75	108
Leksikon/leksikalsk innførsel/oppslagsverk	-	2	1	3	-	4	1	0
Mediebidrag/programledelse, programdeltagelse	61	14	10	25	16	7	15	21
Lærebøker / digitale læremidler	1	3	-	3	3	5	4	5
TOTALT	143	101	100	120	151	122	127	166

5.4 Forskningssamarbeid

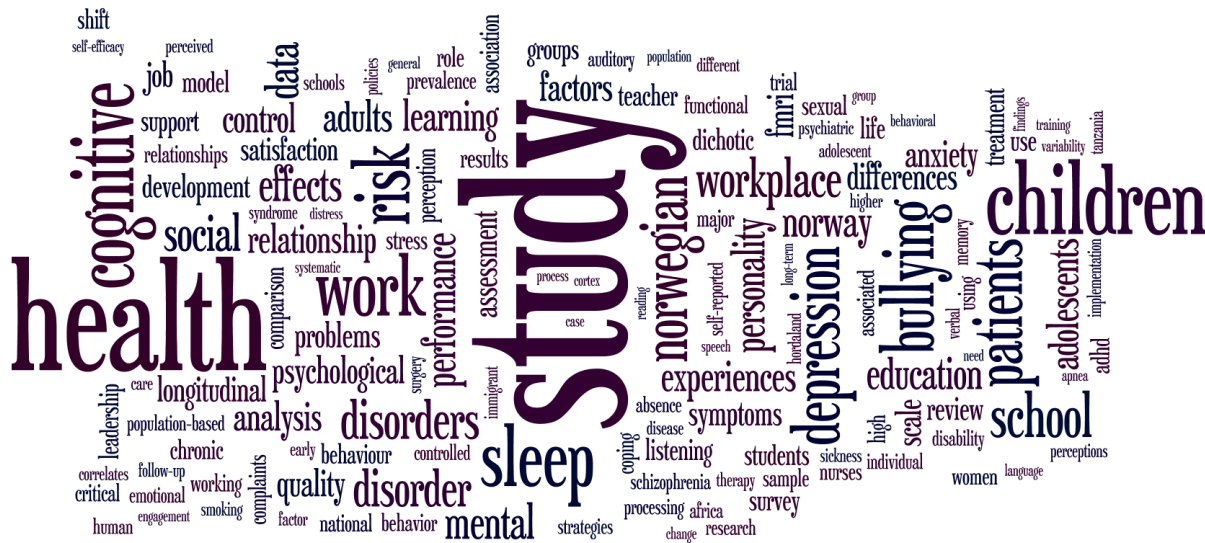
Tall og analyser av fakultets forskningssamarbeid basert på samforfatterskapsdata, kan finnes i del 3.4. Figuren nedenfor viser en grafisk illustrasjon av fakultetets viktigste nasjonale og internasjonale samarbeidsinstitusjoner (dem med flest samforfattede publikasjoner), basert på data for 2011 og 2012.

Figur 5.2. Grafisk illustrasjon av fakultetets institusjonelle samarbeidsprofil basert på samforfatterskap (2011-2012)*



*) Bredden på forbindelseslinjen er proporsjonal med antall samforfattede publikasjoner. Diameter på sirklene og skriftfont er proporsjonale med antall andre institusjoner det sampubliseres med. Kun de mest frekvente sampubliserende institusjonene er vist.

6 Det psykologiske fakultet



Ordsky over de mest frekvente ordene i titlene til publikasjonene fra Det psykologiske fakultet, UiB, 2011-2012.

6.1 Vitenskapelig publisering

Tabell 6.1 gir en oversikt over noen sentrale publiseringsindikatorer for Det psykologiske fakultet for perioden 2005 til 2012. Totalt har antallet publiseringspoeng ved fakultetet økt betydelig i løpet av perioden 2005 til 2012 (61 %) og utgjorde 187 i 2012. Økningen var særlig stor fra 2006 til 2007 og fra 2009 til 2010, men de siste to årene har det vært en svak nedgang.

Tabell 6.1 Publiseringstall for Det psykologiske fakultet UiB, 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall publiseringspoeng	116	109	136	146	163	199	191	187
Relativ utvikling i antall pub poeng sammenlignet med foregående år		-6,7%	+25,5%	+7,3%	+11,8%	+21,7 %	-3,9%	-2,4%
Ant pub poeng per	1,46	1,36	1,43	1,52	1,78	2,22	2,08	1,83
Ant pub poeng per fagårsverk	0,85	0,71	0,79	0,84	0,99	1,25	1,22	1,11
Andel nivå 2	17 %	13 %	18 %	20 %	20 %	26 %	25 %	18 %

Vi har også sammenlignet Det psykologiske fakultet med tilsvarende enheter ved UiO, NTNU og UiT, jf. tabell 6.2. Siden de andre universitetene ikke har egne fakulteter for psykologi, brukes tall for enkeltinstituttene. Som det framgår av tabellen, er UiB klart størst og hadde 25 % flere publiseringspoeng enn UiO i 2012. Produktiviteten målt som antall publiseringspoeng per fagårsverk var lavere ved UiB enn ved UiO, men høyere enn ved NTNU og UiT. Andelen publikasjonspoeng på nivå 2 var også lavere ved UiB (18%) enn ved UiO (24%), men høyere enn ved UiT (6%). NTNU hadde samme andel som UiB.

Tabell 6.2 Publiseringstall for de psykologiske fakulteter/institutter ved UiB, NTNU, UiO og UiT for 2012

	UiB ¹	UiO ²	NTNU ²	UiT ³
Antall publiseringspoeng	187	150	70	28
Endring pub poeng sml 2011	- 2,4 %	- 0,4 %	+ 66,8 %	- 48,9 %
Ant pub poeng per fagårsverk	1,11	1,25	1,07	0,72
Andel nivå 2	18 %	24 %	18 %	6 %

1) Det psykologiske fakultet 2) Psykologisk institutt 3) Institutt for psykologi

Tabell 6.3 viser antall publiseringspoeng for institutter ved Det psykologiske fakultet for perioden 2005 til 2012. Som det framgår av tabellen varierer antall poeng relativt mye fra år til år. Disse forskjellene kan skyldes mer eller mindre tilfeldige variasjoner i den årlige publiseringshyppigheten, endringer i antallet vitenskapelig ansatte osv. Fakultetet er nylig reorganisert slik at tallene her ikke reflekterer dagens instituttstruktur.

Tabell 6.3 Antall publiseringspoeng per institutt for Det psykologiske fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt
Inst for biol og med psykologi	24	18	17	34	32	39	38	40	30
Institutt for klinisk psykologi	10	21	13	13	17	16	16	15	15
Inst for samf psykologi	43	24	40	44	44	63	69	60	48
Inst for utdanning og helse*	40	45	67	55	70	82	68	72	62
TOTALT	116	109	136	146	163	199	191	187	156

*) Fakultetet er i perioden reorganisert slik at tallene ikke reflekterer dagens instituttstruktur. Her inngår tall for HEMIL-senteret og Institutt for pedagogikk.

Tabell 6.4 viser andel av publikasjonspoengene på nivå 2 for institutter ved Det psykologiske fakultetet. Institutt for biologisk og medisinsk psykologi har klart høyere nivå-2 andel enn de tre andre instituttene, i gjennomsnitt 35 %, mot 13-19 % for de andre instituttene.

Tabell 6.4 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2 per institutt for Det psykologiske fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt
Inst for biol og med psykologi	35 %	30 %	40 %	36 %	31 %	43 %	35 %	32 %	35 %
Inst for klinisk psykologi	7 %	13 %	13 %	12 %	6 %	23 %	20 %	8 %	13 %
Inst for samfunnspsykologi	9 %	16 %	14 %	13 %	19 %	26 %	19 %	15 %	16 %
Inst for utdanning og helse*	22 %	7 %	17 %	20 %	21 %	20 %	27 %	17 %	19 %
TOTALT	17 %	13 %	18 %	20 %	20 %	26 %	25 %	18 %	20 %

*) Fakultetet er i perioden reorganisert slik at tallene ikke reflekterer dagens instituttstruktur. Her inngår tall for HEMIL-senteret og Institutt for pedagogikk.

Tabell 6.5 viser andelen nivå 2-publiseringspoeng sammenlignet med de andre breddeuniversitetene på fakultets-/instituttnivå. Her er det beregnet gjennomsnittstall for perioden 2010-2012. Med en andel på 23 % ligger UiB lavere enn UiO (28 %), men høyere enn NTNU (14 %) og UiT (13 %).

Tabell 6.5 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2, gjennomsnitt for perioden 2010-12, de psykologiske fakulteter/institutter ved UiB, NTNU, UiO og UiT

Enhet	UiB ¹	UiO ²	NTNU ²	UiT ³
Psykologiske fakultet/institutt	23 %	28 %	14 %	13 %

1) Det psykologiske fakultet 2) Psykologisk institutt 3) Institutt for psykologi

6.2 Siteringsanalyse

Tabell 6.6 gir en oversikt over siteringsindikatorer for instituttene ved Det psykologiske fakultet basert på artikler indeksert i Web of Science fra perioden 2009-2011. Tabellen viser antall artikler som inngår i analysen, totalt antall siteringer disse har mottatt, mest siterte artikkel og ulike siteringsindekser (se kapittel 2.2 for en forklaring av disse). Den mest sentrale indikatoren er siteringsindeksen som er fagfeltnormalisert (også kjent som “crown indicator”). Publikasjonene fra Institutt for klinisk psykologi og Institutt for biologisk og medisinsk psykologi oppnår de høyeste siteringsratene med indeksverdier på hhv. 151 og 146, dvs. at de er sitert omtrent 50 % mer enn verdensgjennomsnittet for de aktuelle fagfeltene. Fakultetet samlet har en siteringsindeks på 132.

Den tidsskriftsnormaliserte indikatoren sier noe om artiklene er høyere eller lavere sitert enn tidsskriftene de er publisert i. Her oppnår alle instituttene lavere verdier enn på den fagfeltnormaliserte indikatoren. Det skyldes at hovedtyngden av artiklene er publisert i tidsskrifter som er mer sitert enn gjennomsnittet for fagfeltet (har høy impaktfaktor), noe som i seg selv er en positiv publiseringsstrategi. Sistnevnte forhold er uttrykt gjennom indikatoren “journalprofil”. Her har tre av fire enheter indeksverdier på 100 eller over, noe som viser at man publiserer i tidsskrifter som er mer sitert enn gjennomsnittet. Høyest verdi på denne indikatoren har Institutt for biologisk og medisinsk psykologi med en indeksverdi på 119.

Tabellen inneholder også en indikator hvor det norske gjennomsnittet er brukt som normaliseringsfaktor. Alle instituttene oppnår også siteringsrater som ligger over det nasjonale gjennomsnittet for de aktuelle fagfeltene. Publikasjonene fra Institutt for biologisk og medisinsk psykologi er f.eks. sitert 24 % mer enn det norske gjennomsnittet.

Tabell 6.6 Siteringsindikatorer for Det psykologiske fakultet UiB, 2009-2011*

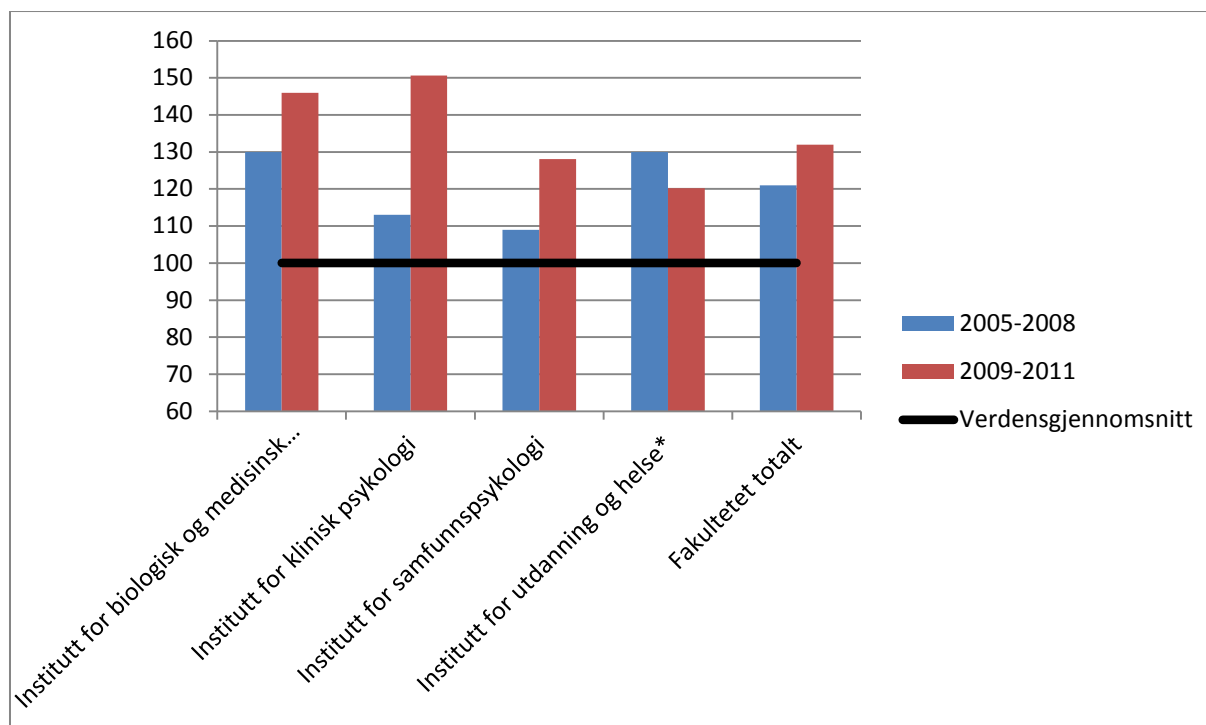
Institutt	Antall artikler	Tot antall siteringer	Maks sitert artikkel	Siteringsindeks – fagfelt-relatert	Siteringsindeks – journal-relatert	Siteringsindeks - sml norsk forskning	Journalprofil - indeks
Institutt for biologisk og medisinsk psykologi	158	1368	61	146	129	124	119
Institutt for klinisk psykologi	58	423	67	151	146	123	108
Institutt for samfunnspsykologi	174	902	67	128	131	105	96
Institutt for utdanning og helse**	194	1146	54	120	124	101	100
Fakultetet totalt	529	3412	67	132	129	110	105

*) Basert på artiklene publisert i perioden 2009-2011 og akkumulerte siteringer til disse publikasjonene t.o.m. 2012.

**) Fakultetet er i perioden reorganisert slik at tallene ikke reflekterer dagens instituttstruktur. Her inngår tall for HEMIL-senteret og Institutt for pedagogikk.

Figur 6.1 viser den fagfeltrelaterte siteringsindeksen for to perioder: 2005-2008 og 2009-2011. Alle instituttene, med unntak av det tidligere Institutt for utdanning og helse, har oppnådd en økt siteringshyppighet i løpet av perioden. Indeksverdien har økt betydelig for Institutt for klinisk psykologi, fra 113 til 151. For fakultetet samlet ligger har siteringsindeksen steget fra 121 til 132.

Figur 6.1 Siteringsindeks (fagfeltrelatert) for Det psykologiske fakultet UiB, 2005-2008 og 2009-2011



*) Fakultetet er i perioden reorganisert slik at tallene ikke reflekterer dagens instituttstruktur. Her inngår tall for HEMIL-senteret og Institutt for pedagogikk.

6.3 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved fakultetet. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. I CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-sektoren, og registrering av formidlingsbidrag er ikke satt i system slik som registreringen av den vitenskapelige publiseringen. Kvaliteten og dekningen av data er derfor dårligere og varierende både på institutt og individnivå. Tallene kan således ikke gi et komplett bilde av formidlingsaktiviteten ved fakultetet.

Tabell 6.7 viser en oversikt over antall registrerte formidlingsbidrag for perioden 2005-2012.

Tabell 7.2 Publiseringstall for de samfunnsvitenskapelige fakulteter ved UiB, NTNU, UiO og UiT for 2012

	UiB	UiO	NTNU*	UiT**
Antall publiseringspoeng	267	495	487	346
Endring pub poeng sml 2011	+ 26,1 %	- 3,0 %	+ 31,7 %	+ 5,5 %
Ant pub poeng per fagårsverk	1,15	1,36	1,12	1,04
Andel nivå 2	27 %	31 %	25 %	22 %

*) Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse. **) Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning.

Tabell 7.3 viser antall publiseringspoeng for institutter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet for perioden 2005 til 2012. Som det framgår av tabellen varierer antall poeng relativt mye fra år til år. Disse forskjellene kan skyldes mer eller mindre tilfeldige variasjoner i den årlige publiseringshyppigheten, endringer i antallet vitenskapelig ansatte osv.

Det største instituttet når det gjelder gjennomsnittlig antall publiseringspoeng for perioden 2005-2012, er Institutt for informasjons- og medievitenskap med 55 poeng, dernest følger Sosiologisk institutt og Institutt for sosialantropologi som er omtrent jevnstore med 33 og 32 poeng i gjennomsnitt. Institutt for informasjon- og medievitenskap har hatt en kraftig økning i løpet av perioden og hadde 84 publiseringspoeng i 2012.

Tabell 7.3 Antall publiseringspoeng per institutt for Det samfunnsvitenskapelige fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt
Inst for geografi	22	9	32	15	22	33	20	34	23
Inst for økonomi	19	28	11	20	14	30	16	16	19
Inst for informasjon- og medievit	19	37	38	50	65	69	78	84	55
Inst for sammenliknende politikk	17	8	27	31	34	22	21	32	24
Inst for adm og organisasjonsvit	36	11	20	18	13	26	33	31	24
Sosiologisk inst	36	35	32	35	36	36	15	41	33
Inst for sosialantropologi	34	36	29	35	29	32	30	30	32
TOTALT	188	174	192	204	211	247	212	267	212

Tabell 7.4 viser gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per fagårsverk for instituttene. På grunn av de store årlige variasjonene i antall publiseringspoeng, har vi her beregnet gjennomsnittstall for perioden 2010-2012. Som det framgår er det store forskjeller i produktiviteten mellom instituttene. Det er Institutt for informasjon- og medievitenskap som har flest publikasjonspoeng per stilling/årsverk, mens Institutt for økonomi har lavest.

Tabell 7.4 Gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per undervisnings- forsknings- og formidlingsstilling for perioden 2010-12 for Det samfunnsvitenskapelige fakultet UiB

	Inst for inf medievit	Sosiol inst	Inst for sos ant	Inst for adm org	Inst for sam pol	Inst for geogr	Inst for økono	Totalt fakultet
Per førstest/postdoc	2,19	1,71	1,49	1,46	1,46	1,45	1,01	1,59
Per fagårsverk	1,42	1,07	1,09	1,12	0,91	1,02	0,74	1,09

Tabell 7.5 viser andel av publikasjonspoengene på nivå 2. Også her ser vi relativt store årlige variasjoner ved mange av enhetene. Institutt for sosialantropologi har den klart høyeste andelen på nivå 2 av instituttene ved fakultetet, i gjennomsnitt 44 % over perioden 2005-2012.

Tabell 7.5 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2 per institutt for Det samfunnsvitenskapelige fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt
Inst for geografi	36 %	10 %	23 %	63 %	30 %	53 %	35 %	39 %	36 %
Inst for økonomi	29 %	33 %	29 %	31 %	27 %	36 %	39 %	33 %	32 %
Inst for inform og medievit	24 %	3 %	18 %	20 %	24 %	28 %	28 %	20 %	21 %
Inst for sam pol	58 %	39 %	32 %	21 %	9 %	44 %	25 %	31 %	32 %
Inst for adm org	54 %	40 %	16 %	17 %	11 %	19 %	20 %	39 %	27 %
Sosiologisk inst	19 %	8 %	21 %	32 %	11 %	28 %	40 %	21 %	23 %
Inst for sosialantropologi	51 %	31 %	41 %	43 %	76 %	41 %	41 %	28 %	44 %
TOTALT	39 %	20 %	25 %	28 %	25 %	34 %	29 %	27 %	28 %

Vi har også sammenlignet instituttene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved UiB med tilsvarende andre institutter ved UiO, NTNU og UiT. I denne sammenligningen har vi imidlertid brukt gjennomsnittstall for nivå 2 for perioden 2010 til 2012 og ikke for perioden 2005 til 2012 som i tabell 7.5.

Institutt for geografi kommer best ut ved UiB-fakultetet når det gjelder nivå 2-andel (42 %), her har de tilsvarende instituttene ved NTNU og UiO (inkluderer også sosiologi) betydelig lavere andeler.

Tabell 7.6 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2, gjennomsnitt for perioden 2010-12, samfunnsvitenskapelige institutter ved UiB, NTNU, UiT og UiO

Enhet	UiB	NTNU	UiO	UiT
Inst. for geografi	42 %	16 % ¹	24 % ⁵	
Inst. for økonomi	36 %	26 % ²	35 % ⁶	
Inst. for informasjon- og medievit	25 %			
Inst. for sammenliknende politikk	33 %	35 % ³	36 % ⁷	14 % ⁹
Inst. for adm og organisasjonsvit	26 %	35 % ³	36 % ⁷	14 % ⁹
Sosiologisk inst.	30 %	35 % ³	24 % ⁵	14 % ⁹
Inst. for sosialantropologi	37 %	19 % ⁴	33 % ⁴	39 % ¹⁰
TOTALT	30 %	21 % ⁸	31 % ⁸	19 % ⁸

1) Geografisk institutt 2) Institutt for samfunnsøkonomi 3) Institutt for sosiologi og statsvitenskap 4) Sosialantropologisk institutt 5) Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi 6) Sosialøkonomisk institutt 7) Institutt for statsvitenskap 8) Flere andre institutter inngår i totalen. 9) Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging. 10) Institutt for arkeologi og sosialantropologi.

7.2 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved fakultetet. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. I CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-

Tabell 7.7 viser en oversikt over antall registrerte formidlingsbidrag for perioden 2005-2010.

Kategori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Populærvitenskapelig bidrag (artikkel/foredrag/bok/kapittel)	94	154	94	87	118	120	106	75
Kronikk/leder/anmeldelse/leserinnelegg/ intervju	120	82	94	89	117	91	92	96
Leksikon/leksikalsk innførsel/oppslagsverk	3	-	4	14	1	15	3	0
Mediebidrag/programledelse, programdeltagelse	113	126	181	191	155	89	125	212
Lærebøker / digitale læremidler	3	1	9	6	4	1	2	3
TOTALT	333	363	382	387	395	316	328	386

Tall og analyser av fakultets forskningssamarbeid basert på samforfatterskapsdata, kan finnes i del 3.4. Figuren nedenfor viser en grafisk illustrasjon av fakultetets viktigste nasjonale og internasjonale samarbeidsinstitusjoner (dem med flest samforfattede publikasjoner), basert på data for 2011 og 2012.

61

8 Det humanistiske fakultet



Ordsky over de mest frekvente ordene i titlene til publikasjonene fra Det humanistiske fakultet, UiB, 2011-2012.

8.1 Vitenskapelig publisering

Tabell 8.1 gir en oversikt over noen sentrale publiseringsindikatorer for Det humanistiske fakultet for perioden 2005 til 2012. For fakultetet samlet har det vært en kraftig vekst i antallet publiseringspoeng, fra 222 i 2005 til 445 i 2010, mens det har vært en mindre nedgang de to siste årene og antallet poeng utgjorde 393 i 2012.

Tabell 8.1 Publiseringstall for Det humanistiske fakultet UiB, 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall publiseringspoeng	222	284	346	383	429	445	434	393
Relativ utvikling i antall pub poeng sammenlignet med foregående år		+27,8%	+21,8%	+10,6%	+12,0%	+3,7%	-2,3%	-9,5%
Ant pub poeng per førstest/postdoc	1,05	1,28	1,61	1,71	1,87	1,94	1,90	1,67
Ant pub poeng per fagårsverk	0,60	0,74	0,92	0,97	1,11	1,15	1,10	0,96
Andel nivå 2	12 %	21 %	26 %	19 %	30 %	24 %	26 %	25 %

Vi har også sammenlignet Det humanistiske fakultet med de tilsvarende fakultetene ved UiO, NTNU og UiT, jf. tabell 8.2. Som det framgår er UiO klart størst og har 89 % flere publiseringspoeng enn UiB i 2012. Produktiviteten målt som antall publiseringspoeng per fagårsverk var lavere ved UiB enn ved UiO og UiT, men identisk med NTNUs. Det er små forskjeller i nivå 2 andelen mellom fakultetene, men UiB hadde den nest høyeste nivå 2-andel (25%).

Tabell 8.2 Publiseringstall for de humanistiske fakulteter ved UiB, NTNU, UiO og UiT for 2012

	UiB	UiO	NTNU*	UiT**
Antall publiseringspoeng	393	741	316	346
Endring pub poeng sml 2011	-9,5%	-7,1 %	-6,0 %	+ 5,5 %
Ant pub poeng per fagårsverk	0,96	1,34	0,96	1,04
Andel nivå 2	25 %	26 %	23 %	22 %

*) Det historisk-filosofiske fakultetet. **) Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning.

De to største instituttene i 2012 målt i antall poeng var Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium og Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionsvitenskap. Disse stod hver for seg for rundt 26 % av publiseringspoengene ved fakultetet.

Tabell 8.3 Antall publiseringspoeng per institutt for Det humanistiske fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gjennomsnitt*
Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionsvitenskap				137	140	135	117	101	126
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium				101	92	139	130	104	113
Institutt for fremmedspråk				53	95	61	90	58	71
Institutt for filosofi og førstestudier	32	13	24	23	27	17	24	15	21
Senter for kvinne- og kjønnsforskning	10	7	4	26	4	14	6	4	11
Senter for vitskapsteori	10	3	13	17	15	16	23	42	23
Senter for middelalderstudier		15	21	18	47	56	41	54	43
Grieg-akademiet, institutt for musikk	5	13	5	9	10	7	5	17	10
Engelsk institutt	38	23							
Nordisk institutt	19	26							
Germanistisk institutt	1	6							
Romansk institutt	8	23							
Institutt for lingvistikk og litteraturvit	31	26							
Institutt for klassisk filologi, russisk og religionsvitenskap	12	53							
Historisk institutt	19	37							
Arkeologisk institutt	15	17							
Institutt for kulturstudier og kunsthistorie	17	22							
Seksjon for humanistisk informatikk	4	1							
Uspesifisert			280						
TOTALT	222	284	346	383	429	445	434	393	417

*) Gjennomsnitt for perioden 2008-2012.

Tabell 8.4 viser gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per fagårsverk for de tre største instituttene. Her er det beregnet gjennomsnittstall for perioden 2010-12. For begge indikatorene er det Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionsvitenskap som har flest publikasjonspoeng per stilling/årsverk.

Tabell 8.4 Gjennomsnitt antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc og per fagårsverk for perioden 2010-12 for Det humanistiske fakultet UiB, utvalgte institutter.

	Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionsvitenskap	Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium	Institutt for fremmedspråk	Totalt fakultetet
Per førstest/ postdoc	2,34	2,11	1,59	1,83
Per fagårsverk	1,48	1,19	0,96	1,07

Tabell 8.5 viser andel av publikasjonspoengene på nivå 2. Det er store årlige variasjoner ved mange av enhetene.

Tabell 8.5 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2 per institutt for Det humanistiske fakultet UiB, 2005-2012

Enhet	2005	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	Gjennomsnitt*
Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionsvitenskap				23 %	42 %	30 %	44 %	34 %	35 %
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium				18 %	21 %	17 %	20 %	17 %	19 %
Institutt for fremmedspråk				23	28 %	11 %	19 %	28 %	22 %
Institutt for filosofi og førstesemesterstudium	0 %	18 %	17 %	3 %	25 %	8 %	39 %	18 %	19 %
Senter for kvinne- og	62 %	30	50 %	3 %	50 %	55 %	33 %	25 %	33 %
Senter for vitenskapsteori	0 %	0 %	14 %	46	38 %	8 %	4 %	18 %	23 %
Senter for middelalderstudier		37	57 %	31	26 %	55 %	27 %	28 %	33 %
Grieg-akademiet, institutt for musikk	25 %	60 %	31 %	39 %	37 %	0 %	0 %	22 %	20 %
Engelsk institutt	15 %	26							
Nordisk institutt	1 %	3 %							
Germanistisk institutt	0 %	40							
Romansk institutt	37 %	28							
Institutt for lingvistikk og	21 %	14							
Institutt for klassisk filologi, russisk og religionsvitenskap	9 %	17 %							
Historisk institutt	13 %	39							
Arkeologisk institutt	0 %	19							
Institutt for kulturstudier og	8 %	21							
Seksjon for humanistisk informatikk	0 %	0 %							
Uspesifisert			26 %						
TOTALT	12 %	21	26 %	19	30 %	24 %	26 %	25 %	25 %

*) Gjennomsnitt for perioden 2008-2012.

Tabell 8.6 viser andelen nivå 2- publiseringspoeng sammenlignet med de andre breddeuniversitetene på fakultetsnivå. Her er det beregnet gjennomsnittstall for perioden 2010-2012. Det er relativt små forskjeller mellom UiB, UiO og NTNU, her ligger andelene mellom 23 og 26%, mens UiT har en andel på 19%.

Tabell 8.6 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2, gjennomsnitt for perioden 2010-12, de humanistiske fakulteter ved UiB, NTNU, UiO og UiT

Enhet	UiB	NTNU*	UiO	UiT**
Det humanistiske fakultetet totalt	25 %	23 %	26 %	19 %

*) Det historisk-filosofiske fakultetet. **) Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning.

8.2 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved fakultetet. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. I CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-sektoren, og registrering av formidlingsbidrag er ikke satt i system slik som registreringen av den vitenskapelige publiseringen. Kvaliteten og dekningen av data er derfor dårligere og varierende både på institutt og individnivå. Tallene kan således ikke gi et komplett bilde av formidlingsaktiviteten ved fakultetet.

Tabell 8.7 viser en oversikt over antall registrerte formidlingsbidrag for perioden 2005-2012.

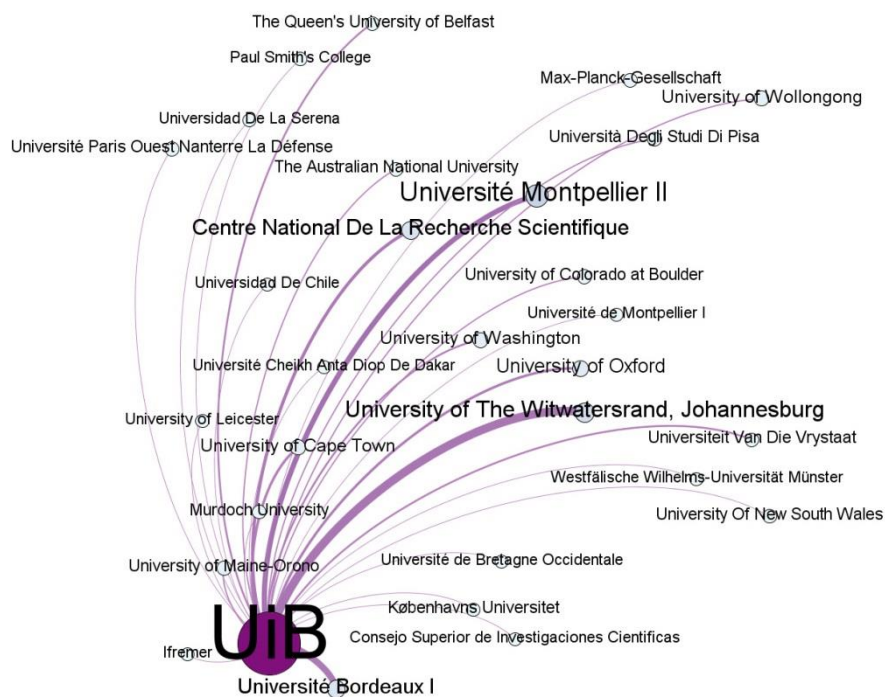
Tabell 8.7 Statistikk over registrerte formidlingsbidrag, Det humanistiske fakultet, UiB, 2005-2012

Kategori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Populærvitenskapelig bidrag (artikkel/foredrag/bok/kapittel)	248	272	192	226	212	210	222	206
Kronikk/leder/anmeldelse/leserinlegg/intervju	173	180	169	165	196	192	193	195
Leksikon/leksikalsk innføring/oppslagsverk	79	15	12	14	11	62	7	3
Mediebidrag/programledelse, programdeltagelse	265	265	242	242	198	177	193	145
Lærebøker / digitale læremidler	10	24	16	21	4	8	1	12
TOTALT	775	756	631	668	621	649	616	561

8.3 Forskningssamarbeid

Tall og analyser av fakultets forskningssamarbeid basert på samforfatterskapsdata, kan finnes i del 3.4. Figuren nedenfor viser en grafisk illustrasjon av fakultetets viktigste nasjonale og internasjonale samarbeidsinstitusjoner (dem med flest samforfattede publikasjoner), basert på data for 2011 og 2012.

Figur 8.1. Grafisk illustrasjon av fakultetets institusjonelle samarbeidsprofil basert på samforfatterskap (2011-2012)*



*) Bredden på forbindelseslinjen er proporsjonal med antall samforfattede publikasjoner. Diameter på sirklene og skriftfont er proporsjonale med antall andre institusjoner det sampubliseres med. Kun de mest frekvente sampubliserende institusjonene er vist.

9 Det juridiske fakultet



Ordsky over de mest frekvente ordene i titlene til publikasjonene fra Det juridiske fakultet, UiB, 2011-2012.

9.1 Vitenskapelig publisering

Tabell 9.1 gir en oversikt over noen sentrale publiseringsindikatorer for Det juridiske fakultet for perioden 2005 til 2012. Antallet publiseringspoeng ved Det juridiske fakultet har variert mellom 51 og 81 i perioden 2005-12. Andel av publikasjonspoengene på nivå 2 for fakultetet varierte mellom 10 og 22 % i perioden 2005 til 2012, med unntak av 2011 da den var på 36 %.

Tabell 9.1 Publiseringstall for Det juridiske fakultet UiB, 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall publiseringspoeng	51	75	81	73	65	80	79	70
Relativ utvikling i antall pub poeng sammenlignet med foregående år		+44,9 %	+8,3%	-9,2%	-10,8%	+22,7%	-1,6%	-10,8%
Ant pub poeng per	1,94	2,51	2,72	2,43	1,91	2,25	1,77	1,57
Ant pub poeng per fagårsverk	0,88	1,26	1,25	1,07	0,89	1,17	1,09	0,91
Andel nivå 2	17 %	21 %	10 %	11 %	21 %	12 %	36 %	22 %

Vi har også sammenlignet Det juridiske fakultet ved UiB med tilsvarende andre fakulteter ved UiO og UiT. Resultatet for 2012 er vist i tabell 9.2. UiB hadde en lavere vitenskapelig produktivitet per fagårsverk enn UiO, hhv 0,91 og 1,62, men omtrent lik med UiT (0,90). Når det gjelder andel på nivå 2, hadde UiB en litt lavere andel enn UiO (28 %), mens UiT hadde en andel på 6 %.

Tabell 9.2 Publiseringstall for de juridiske fakulteter ved UiB, UiO og UiT for 2012

	UiB	UiO	UiT
Antall publiseringspoeng	70	256	41
Endring pub poeng sml 2011	-10,8%	-5,9 %	-9,8 %
Ant pub poeng per fagårsverk	0,91	1,62	0,90
Andel nivå 2	22 %	28 %	6 %

Tabell 9.3 viser andel av publiseringspoengene på nivå 2, men her er det beregnet et gjennomsnitt for perioden 2010 til 2012. Med en andel på 23 %, ligger UiB under UiO (28 %), men over UiT (10%).

Tabell 9.3 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2, gjennomsnitt for perioden 2010-2012 juridiske fakulteter ved UiB, UiO og UiT

Enhet	UiB	UiO	UiT
Det juridiske fakultet	23 %	28 %	10 %

9.2 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved fakultetet. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. I CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-sektoren, og registrering av formidlingsbidrag er ikke satt i system slik som registreringen av den vitenskapelige publiseringen. Kvaliteten og deknningen av data er derfor dårligere og varierende både på institutt og individnivå. Tallene kan således ikke gi et komplett bilde av formidlingsaktiviteten ved fakultetet.

Tabell 9.4 viser en oversikt over antall registrerte formidlingsbidrag for perioden 2005-2012.

Tabell 9.4 Statistikk over registrerte formidlingsbidrag, Det juridiske fakultet, UiB, 2005-2012

Kategori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Populærvitenskapelig bidrag (artikkel/foredrag/bok/kapittel)	10	14	11	19	37	36	38	40
Kronikk/leder/anmeldelse/leserinlegg/intervju	22	8	17	40	43	42	28	30
Leksikon/leksikalsk innførsel/oppslagsverk	54	-	-	54	-	-	0	0
Mediebidrag/programledelse, programdeltagelse	19	5	35	40	50	36	30	50
Lærebøker / digitale læremidler	3	1	1	1	-	2	2	3
TOTALT	108	28	64	154	130	116	98	123

høyere ved UiB enn ved de andre museene, og med unntak av Tromsø Museum hadde alle museene relativt lave nivå-2 andeler (8-14%).

Tabell 10.2 Publiseringstall for universitetsmuseene ved UiB, NTNU, UiO og UiT for 2012

	UiB ¹	UiO ²	NTNU ³	UiT ⁴
Antall publiseringspoeng	49	63	43	42
Endring pub poeng sml 2011	+ 32 %	+60 %	+71 %	+48 %
Ant pub poeng per fagårsverk	1,36	1,03	1,13	1,25
Andel nivå 2	11 %	14 %	8 %	21 %

1) Bergen museum 2) Naturhistorisk museum 3) Vitenskapsmuseet 4) Tromsø museum

Tabell 10.3 viser andel av publiseringspoengene på nivå 2, men her er det beregnet et gjennomsnitt for perioden 2010 til 2012.

Tabell 10.3 Andel av publikasjonspoeng på publiseringsnivå 2, gjennomsnitt for perioden 2010-12, universitetsmuseene ved UiB, NTNU, UiO og UiT

Enhet	UiB ¹	UiO ²	NTNU ³	UiT ⁴
Universitetsmuseum	11 %	13 %	7 %	16 %

1) Bergen museum 2) Naturhistorisk museum 3) Vitenskapsmuseet 4) Tromsø museum

10.2 Siteringsanalyse

Tabell 10.4 gir en oversikt over siteringsindikatorer for Universitetsmuseet i Bergen basert på artikler indeksert i Web of Science fra perioden 2009-2011. Tabellen viser antall artikler som inngår i analysen, totalt antall siteringer disse har mottatt, mest siterte artikkel og ulike siteringsindekser (se kapittel 2.2 for en forklaring av disse). Den mest sentrale indikatoren er siteringsindeksen som er fagfeltnormalisert (også kjent som "crown indicator"). Publikasjonene fra Universitetsmuseet i Bergen har en siteringsindeks på 65 noe som er betydelig under verdensgjennomsnittet.

Den tidsskriftsnormaliserte indikatoren sier noe om artiklene er høyere eller lavere sitert enn tidsskriftene de er publisert i. Her oppnår Universitetsmuseet i Bergen en indeksverdi på 93, mao. litt i underkant av gjennomsnittet for disse tidsskriftene. Mange av artiklene er publisert i tidsskrifter som er mindre sitert enn gjennomsnittet for fagfeltene (har lav relativ impaktfaktor). Sistnevnte forhold er uttrykt gjennom indikatoren "journalprofil". Her har Universitetsmuseet i Bergen en indeksverdi på 73.

Tabellen inneholder også en indikator hvor det norske gjennomsnittet er brukt som normaliseringsfaktor. Siden norsk forskning innen de aktuelle fagfeltene er mer sitert enn verdensgjennomsnittet, scorer Universitetsmuseet i Bergen enda lavere på denne indikatoren enn på den hvor verdensgjennomsnittet for fagfeltet er brukt som sammenlikningsgrunnlag (indeksverdi 51).

Tabell 10.4 Siteringsindikatorer for Universitetsmuseet i Bergen, 2005-2008*

	Antall artikler	Tot antall siteringer	Maks sitert artikkel	Siteringsindeks – fagfelt-relatert	Siteringsindeks – journal-relatert	Siteringsindeks - sml norsk forskning	Journalprofil - indeks
Universitetsmuseet i Bergen	128	394	26	65	92	51	73

*) Basert på artiklene publisert i perioden 2009-2011 og akkumulerte siteringer til disse publikasjonene t.o.m. 2012.

10.3 Formidlingsstatistikk

Avslutningsvis tar vi også med en oversikt over formidling ved museet. Formidling er informasjon om forskning som er rettet mot allmennheten, og her inngår f.eks. populærvitenskapelige artikler og foredrag, lærebøker, kronikker, leserinnlegg, anmeldelser og bidrag i leksikon. I CRISTin-databasen er det mulig å registrere slike bidrag, og universitetet har oppfordret de ansatte til også å registrere dette. Formidling inngår imidlertid ikke som resultatindikator i finansieringssystemet for UoH-sektoren, og registrering av formidlingsbidrag er ikke satt i system slik som registreringen av den vitenskapelige publiseringen. Kvaliteten og dekningen av data er derfor dårligere og varierende både på institutt og individnivå. Tallene kan således ikke gi et komplett bilde av formidlingsaktiviteten ved fakultetet.

Tabell 10.5 viser en oversikt over antall registrerte formidlingsbidrag for perioden 2005-2012.

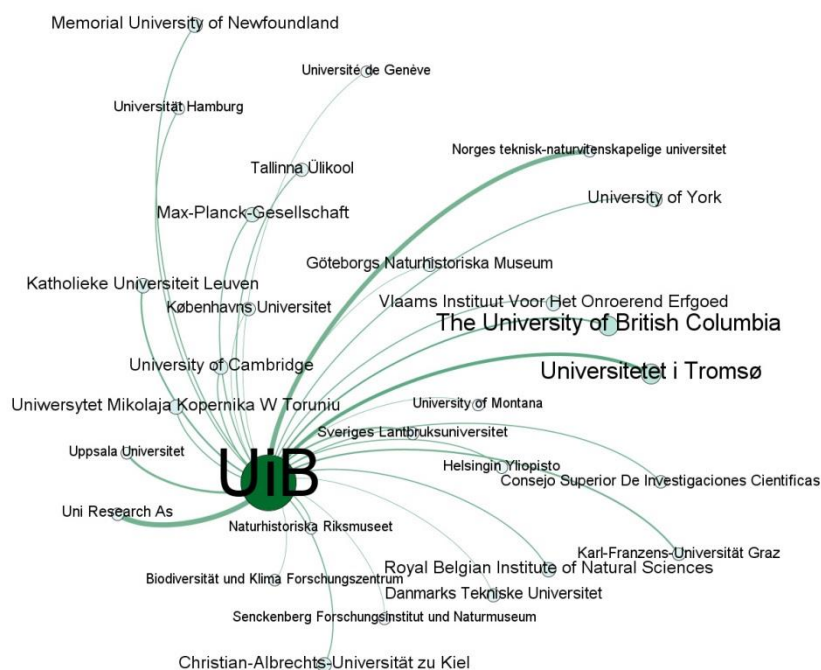
Tabell 10.5 Statistikk over registrerte formidlingsbidrag, Bergen museum, UiB, 2005-2012

Kategori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Populærvitenskapelig bidrag (artikkel/foredrag/bok/kapittel)	87	74	65	79	84	55	35	37
Kronikk/leder/anmeldelse/leserinlegg/intervju	2	-	5	7	5	2	6	7
Leksikon/leksikalsk innføring/oppslagsverk	4	1	-	2	-	1	1	0
Mediebidrag/programledelse, programdeltagelse	41	55	56	53	51	34	45	20
Lærebøker / digitale læremidler	16	-	1	-	-	1	0	0
TOTALT	150	130	127	141	140	93	87	64

10.4 Forskningssamarbeid

Tall og analyser av museets forskningssamarbeid basert på samforfatterskapsdata, kan finnes i del 3.4. Figuren nedenfor viser en grafisk illustrasjon av museets viktigste nasjonale og internasjonale samarbeidsinstitusjoner (dem med flest samforfattede publikasjoner), basert på data for 2011 og 2012.

Figur 10.1. Grafisk illustrasjon av museets institusjonelle samarbeidsprofil basert på samforfatterskap (2011-2012)*



*) Bredden på forbindelseslinjen er proporsjonal med antall samforfattede publikasjoner. Diameter på sirkelene og skriftfont er proporsjonale med antall andre institusjoner det sampubliseres med. Kun de mest frekvente sampubliserende institusjonene er vist.

Referanser

- Aksnes, D. W. (2000) The problem of database coverage: A comparative Study of ISI's Coverage of Research Output at a Norwegian University. <http://syv.oulu.fi/julkaisut/5thworkshop.pdf>.
- (2003a) Characteristics of highly cited papers. *Research Evaluation*, 12, 159-170.
- (2003b) A macro study of self-citation. *Scientometrics*, 56, 235-246.
- (2005) Høyt henger de - og høyt siterte er de. *Forskningspolitikk*.
- (2006a) Citation rates and perceptions of scientific contribution. *Journal of the American Society for Information Science and Technology (JASIST)*, 57, 169-185.
- . 2006b. Vitenskapelig publisering ved Universitetet i Bergen. En analyse av internasjonal tidsskriftspublisering og siteringshyppighet for perioden 2000-2004. Oslo: NIFU STEP.
- Aksnes, D. W., S. Mikki, A. G. S. Asserson & T. Ø. Fosse (2012) Analyse av vitenskapelig publisering ved Universitetet i Bergen 2005-2011. Publisering, sitering og formidling.
- Aksnes, D. W., T. B. Olsen & P. O. Seglen (2000) Validation of bibliometric indicators in the field of microbiology. A Norwegian case study. *Scientometrics*, 49, 7-22.
- Aksnes, D. W., K. Rørstad, G. Sivertsen & F. Piro. 2010b. Productivity differences across fields - a macro analysis. In *Eleventh International Conference on Science and Technology Indicators*, 14-16. Leiden.
- Aksnes, D. W. & G. Sivertsen (2004) The effect of highly cited papers on national citation indicators. *Scientometrics*, 59, 213-224.
- Aksnes, D. W. & R. E. Taxt (2004) Peer reviews and bibliometric indicators. A comparative study at a Norwegian university. *Research Evaluation*, 13, 33-41.
- Bourke, P. & L. Butler (1996) Publication types, citation rates and evaluation. *Scientometrics*, 37, 437-494.
- lePair, C. (1995) Formal evaluation methods: Their utility and limitations. *International Forum on Information and Documentation*, 20, 16-24.
- Mikki, S. & D.W. Aksnes (2012) Forskningssamarbeid ved Universitetet i Bergen. Analysebasert sampublisering for 2009-2011.
- Moed, H. F., W. J. M. Burger, J. G. Frankfort & A. F. J. van Raan (1985) The application of bibliometric indicators: Important field- and time-dependent factors to be considered. *Scientometrics*, 8, 177-203.
- Moed, H. F. & J. G. M. van der Velde (1993). Bibliometric Profiles of Academic Chemistry Research in the Netherlands. Leiden: Centre for Science and Technology Studies. Report CWTS-93-08.
- Norges forskningsråd (2011) *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet - statistikk og indikatorer 2011*. Oslo: Norges forskningsråd.
- Norges forskningsråd (2013). *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet: statistikk og indikatorer 2013*. Norges forskningsråd.
- Schubert, A., W. Glänzel & T. Braun. 1988. Against Absolute Methods: Relative Scientometric Indicators and Relational Charts as Evaluation Tools. In *Handbook of Quantitative Studies of Science and Technology*, ed. A. F. J. Van Raan. Amsterdam: Elsevier.
- Seglen, P. O. (1992) The Skewness of Science. *Journal of the American Society for Information Science*, 43, 628-638.
- (1997) Why the impact factor of journals should not be used for evaluating research. *British Medical Journal*, 314, 498-502.
- Van Raan, A. F. J. (1996) Advanced bibliometric methods as quantitative core of peer review based evaluation and foresight exercises. *Scientometrics*, 36, 397-420.
- . 2000. The Pandora's Box of Citation Analysis: Measuring Scientific Excellence -- The Last Evil? In *The Web of Knowledge. A Festschrift in Honor of Eugene Garfield*, eds. B. Cronin & H. B. Atkins, 301-319. Medford: ASIS.

Søknad om opprettelse av skrivesenter ved HF

Det søkes herved om å opprette en skrivesenterpilot ved UB. Varighet: 1 år, med planlagt forlengelse til 2 år. I pilotperioden tar vi sikte på at prosjektet finansieres med PEK-midler. Senterets hovedvirksomhet vil bli å tilby individbasert veiledning til studenter som arbeider med oppgaver. Annen aktivitet vil kunne være undervisning (integrert i faglige emner), arbeid opp mot faglig ansatte for å styrke skrivekompetansen i studieløpet og utgivelse av et bachelor-tidsskrift som publiserer studenttekster av særskilt høy kvalitet. Prosjektet er et samarbeid mellom Universitetsbiblioteket for Humaniora og staben på førstesemesteremnet Akademisk skriving.

Ved mange universiteter i Europa og i USA viser det seg at etablering av skrivesenter bidrar til at studenter blir flinkere til å skrive akademisk, blant annet ved at de skriver og arbeider mer som forskere og mindre som uselvstendige kunnskapsreprodusenter. Konsekvensen blir at kvaliteten på semester-, bachelor- og masteroppgaver går merkbart opp og gjennomføringsprosenten stiger. I tillegg verdsetter studentene skrivesentrene høyt fordi tilbudet åpenbart fyller et udekt behov, ikke om mer fagkunnskap - men om å få vite mer om hvordan universitetsoppgaver skrives. Etter endt studium opplever studentene at de er trygge på egen skrivekompetanse og kan benytte dette til å markedsføre seg selv overfor framtidige arbeidsgivere.

Prosjektfasen er ment som en periode der vi tester ut forskjellige modeller og samler erfaringer som gjør at et eventuelt permanent skrivesenter vil kunne bli så grundig fundert som mulig. Det understrekes at skrivesenterpiloten har karakter av et forsøksprosjekt, og at erfaringene og evalueringene etter to års drift vil være avgjørende for om prosjektet videreføres. Målsettingen er likevel et senter som etter endt prosjektperiode har vist seg å oppfylle et udekt behov hos studentene og som har bidratt til økt studiekvalitet på en slik måte at fakultetet ønsker å videreføre senteret som et permanent tilbud.

Målsettinger

1. Skrivesenteret skal bidra til å øke studentens akademiske skrive- og forskningskompetanse. God forskning starter med et godt spørsmål, og på samme måte er det med gode tekster. På skrivesenteret skal studentene få jobbe med å finne gode spørsmål, avgrense problemstilling, gjennomføre gode søk, evaluere søkene, anvende kilder, formulere hypoteser, gå i dialog med eksisterende forskning, utarbeide og innpasse metodekapitler, utvikle egen skriveprosess, lære om oppstilling av litteraturlister og mye annet. Dette fremmer en forskningspreget tilnærming til fag og skriving. Likeledes vil et bachelor-tidsskrift (se punkt 6 over) bidra til å fremme den studentaktive forskningen (jfr. PEKs kriterier).

2. Skrivesenteret skal bidra å implementere kvalifikasjonsrammeverkets beskrivelser av progresjon i skriveferdigheter. Flere fag har nå integrert progresjon i akademisk skrivekompetanse i sine studieplaner. En slik synliggjøring av skrivekompetansen som en viktig del av studiet er også nedfelt i Breivega-rapporten (vedtatt i 2005) og oppfølgingsinnstillingen «Helhetlig og kontinuitetsbærende skriveundervisning ved HF»

(vedtatt i 2010). Disse to rapportene ble skrevet på oppdrag fra HF-fakultetet på bakgrunn av fakultetets målsetting om å styrke skrivekompetansene i de humanistiske studiene. Opprettelsen av skrivesenteret vil være et tydelig signal til studentene om at skrivekomponenten i fagene tas alvorlig. Senteret tar også mål av seg til å jobbe opp mot de faglig ansatte, blant annet ved å bistå i arbeidet med å utvikle skriveintensive emner. Slik vil læringsmålene knyttet til skrivekompetanse kunne realiseres.

3. Skrivesenteret skal sørge for mindre frafall. Skrivesenteret vil være et tilbud til studerende på alle nivå, men ha størst fokus på lavere grad. Vi tar utgangspunkt i antagelsen om at en viktig grunn til frafall er at mange studenter ikke klarer å knekke den grunnleggende akademiske koden knyttet til hvordan man arbeider, tenker og skriver på et universitet. De studentene som sliter med skrivekoden, har større sjanse til å få hjelp videre ved konsultasjon på et skrivesenter enn ved å følge vanlig undervisning der de ofte forsvinner i mengden og ikke våger å stille «dumme» spørsmål. I tillegg til dette er et godt læringsmiljø viktig for å hindre frafall. Skrivesenteret vil være en arena der studentene blir sett, får tilbakemelding og samarbeider med andre studenter. Mangel på slike arenaer framheves i rapporten «Studentarbeidsplasser ved Universitetet i Bergen – utforming, dimensjonering og fremtidig behov» som den viktigste enkeltfaktoren for at studenter avslutter sitt studium eller skifter studiested (2011).

4. Skrivesenteret skal gjøre HF-studenter mer attraktive for framtidige arbeidsgivere: Sammen med tydelige læringsmål knyttet til fagenes skrivekompetanse og flere skriveintensive emner, vil Skrivesenteret ved HF bidra til å løfte skriving fram som en av HF-studentenes sentrale ferdigheter. Akademiske skriveferdigheter og formidlingsevner har stor overføringsverdi, noe som vil gjøre studentene mer attraktive for en rekke forskjellige yrker.

Bakgrunn og plan for prosjektet

Prosjektet springer ut av det tidligere PEK-prosjektet *Academic Writing and Feedback* og kontakten som ble etablert med den amerikanske skriveforskeren Karen Lunsford. I avslutningsfasen av prosjektet reiste Birger Solheim på besøk til fire universiteter i USA for å studere hvordan skriveprogram, skrivesentre og skriveintensiv undervisning der inngår i en større helhet.

Våren 2013 ble det opprett en arbeidsgruppe som skulle utarbeide en plan for opprettelse av skrivesenter på UB. Gruppen består av Kjersti Breivega, Randi Benedikte Brodersen, Amund Børdahl, Anders Johansen, Solveig Kavli, Susanne Mikki og Birger Solheim.

Solheim la planen om senteret fram for daværende undervisningsdekan Jan Oldervoll og fikk positiv respons. Informasjon om senterplanene ble lagt fram for HF-fakultetet i form av to dokumenter (et informasjonsskriv utarbeidet av Solheim og et brev fra FOF som skisserer de antatte kostnadene ved et skrivesenter).

I tillegg hadde Solheim et møte med undervisningskoordinatorerne fra de fire instituttene ved HF i mars, der konklusjonen ble at det fra fagenes side ikke var noen motforestillinger mot opprettelse av arbeidsgruppen og åpningen av et skrivesenter høsten 2013. Solheim hadde i juni tre informasjonsmøter med fagene: først med administrativt ansatte fra FOF, deretter med UUI på AHKR og til sist med et utvalg av representanter fra IF.

På et møte mellom fakultetet og UB i mai gav fakultetet og UB sin tilslutning til at det kunne innredes til skrivesenter i UBs lokaler i «Tårnfoten» (1. etasje).

I et møte mellom det nye dekanatet og Thunestvedt/Solheim høsten 2013 ble det bestemt at FoU-prosjektet (Skrivesenterpiloten beregnet til 1 år) ikke planmessig kan settes i verk i løpet av høsten 2013, men at saken først må behandles i fakultetsstyret.

I mellomtiden fortsetter arbeidet med følgende prioriteringer: 1) Nettside med bookingsystem (slik at studentene kan bestille konsultasjon) utarbeides i samarbeid med IT-avdelingen. 2) Det utarbeides en PEK-søknad for finansiering av pilotprosjektet over to år.

På grunn av at vi regnet med oppstart allerede denne høsten, er skrivesentergruppen medarrangør av en forelesning med USAs kanskje fremste skriveforsker, Charles Bazermann. Foredraget finner sted i 6. november.

Nettverksarbeid for å styrke samarbeid mellom etablerte skrivesentre i første rekke i Norden, Europa og USA. Solheim drar til Stockholm universitet i november (finansiert av universitetet i Uppsala).

Vi tar sikte på at senteret formelt åpnes 15. mars 2014. For meir detaljert framdriftsplan, se PEK-søknad for høsten 2013.

Finansiering

For prosjektets første år har vi søkt PEK-midler. Vi tar sikte på at også det andre året av prosjektfasen finansieres gjennom PEK. Den videre finansieringen vil tas over av HF-fakultetet, og vi har tidligere sendt inn en beregning av framtidige kostander basert på tre scenarier.

Vi vil understreke at det per i dag er knyttet 1 heltidsstilling og tre 50 % stillinger til førstesemesteremnet Akademisk skriving. I tillegg er en overtallig ansatt, Hans Christian Farsethaas (100%), innplassert ved Akademisk skriving dette semesteret.

Det er som kjent sannsynlig at det skjer endringer i studiestrukturen som medfører at behovet for arbeidskraft på Akademisk skriving vil bli litt eller kanskje også kraftig redusert. Allerede i dag har vi mulighet for å overføre noe arbeidstid til arbeid på et skrivesenter, og i framtiden vil det altså med en viss sannsynlighet bli enda mer ledig kapasitet.

Endringene i studiestruktur er motivert av at fagene ønsker å komme inn i første semester med et introduksjonsemne, men dette har den utilsiktede og uheldige konsekvensen at satsningen på skriving ved HF svekkes. I og med at det er et erklært ønske fra HF (gjennom to vedtatte innstillinger) tvert om å styrke skrivedimensjonen, vil det være nødvendig å tenke på hva man kan gjøre for å bøte på dette. Etableringen av et skrivesenter med bruk av allerede eksisterende arbeidskraft fra Akademisk skriving vil være et effektivt og fleksibelt tiltak for å etablere et studieløp ved HF der skrivedimensjonen ivaretas på en enda bedre måte enn i dag.

Introduksjonskurs til franskstudiet

Undervisningsperiode:

Kvart haustsemester. Oppstart H-14

Aktuelle studieprogram:

Bachelorprogram i fransk

Bachelorprogram i språk og informasjon

Bachelorprogram i europastudium (SV-fakultetet)

Lektorprogrammet

Emnet vert tilbode av:

Det humanistiske fakultetet

Institutt for framandspråk

Studiepoeng: 10

Undervisningsspråk: Fransk og norsk

Krav til førekunnskapar: Tilsvarande fransk B- eller C-språk frå vidaregåande

Krav til studierett: Emnet er ope for alle med studierett ved UiB

Studienivå: Bachelor

Undervisningsstad: Bergen

Mål og innhald:

Kurset gjev ei grunnleggjande innføring i fransk språk og kultur og skal danna eit godt grunnlag for vidare studium i fransk.

Læringsutbyte:

Studentane skal læra seg å meistra dei viktigaste reglane i fransk grammatikk.

Dei skal kunna lesa, forstå, omsetja og gjera greie for innhaldet i enkle tekstar, munnleg og skriftleg. Dei skal òg vera godt budde til vidare studium i fransk

Undervisning og omfang:

Kurset går over heile haustsemesteret (12 veker) med minimum 4 timar undervisning i veka. Undervisningsformene vil vera førelesingar kombinerte med øvingar, omsetjingar, lesevurdering, samtaler og liknande.

Vurderingsformer:

Ein avsluttande skriftleg eksamen på 4 timar.

Karakterskala:

Ved sensur av emnet brukar ein karakterskalaen A-F, der F er stryk.

Læremiddelomtale:

Fløttum/Halvorsen/Lorentzen: Fransk språklære + Øvingsbok til denne

Emneevaluering:

Studentane skal evaluera undervisninga i tråd med UiB sitt kvalitetssikringsprogram.

Kontaktinformasjon:

studieveileder@if.uib.no eller studierettleiar@if.uib.no

Godkjent forslag fra fagkoordinator på fransk

Høst:

-Didaktikk (5 stp)

-FRAN100 (innføringsemnet) (10 stp)

-FRAN105 (litteraturemne) (5stp)

-Fonetikkdelen og samfunnsdelen av FRAN114, altså uten oversettelse norsk-fransk (10 stp)

Vår:

-Didaktikk (5stp)

-FRAN101 (grammatikk) (15stp)

-Oversettelsesdelen (fransk-norsk) og historiedelen av FRAN103, altså uten frankofoni (10stp)

Mandag 13. januar ettersendes utkast til to nye emnebeskrivelser basert på FRAN114 og FRAN103, i tillegg til emnebeskrivelser for didaktikkemnene.



Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Griegakademiet - Institutt for musikk
Institutt for fremmedspråk
PUHF
HSU

Referanse

2013/14107-ROW

Dato

20.12.2013

Høringssak: Dimensjonering av examen facultatum ved Det humanistiske fakultet

Fakultetsstyret fattet 19.2.2013 følgende vedtak (sak 8/13):

Fakultetsstyret ber studiestyret om å nedsette en arbeidsgruppe for å arbeide videre med spørsmål knyttet til hvordan examen facultatum skal dimensjoneres og organiseres ved fakultetet. Ett viktig perspektiv i arbeidet skal være behovet for en innføring i fagene i første semester/førstesemesteret. Mulighetene for å legge bedre til rette for studenter som ønsker å ta 60 studiepoeng i ett fag i tillegg til spesialiseringen, skal også vurderes.

Studentene skal være representert i utvalget.

Studiestyret oppnevnte arbeidsgruppen i møte 05.04.2013. Gruppen har hatt møter 02.09. og 09.12. Gruppen var ledet av visedekan for utdanning, som i tiden mellom møtene hadde samtaler med representanter for de fleste av bachelorprogrammene ved fakultetet.

Arbeidsgruppen ga sin tilrådning til studiestyret, som i ekstraordinært møte 19.12. vedtok følgende forslag:

- Tilrettelegging for studenter som ønsker å ta 60 studiepoeng i ett fag i tillegg til spesialiseringen ivaretas best gjennom grundig informasjon og veiledning.
- Programmer som ønsker det kan fortsatt bruke dagens ordning, der ex.fac. utgjør 20 studiepoeng og består av Akademisk skriving og ett av emnene Tekst og kultur og Språk og kommunikasjon.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Ronald Worley
55589963

- Det åpnes for at programmer som ønsker det kan opprette fagspesifikke innføringsemner på 10 studiepoeng i første semester. Når det gjelder de gjenværende 10 studiepoeng ex.fac. kan programmene enten anbefale ett av dagens ex.fac.-emner eller stille studentene fritt til å velge mellom dagens ex.fac.emner.
- Fagspesifikke innføringsemner kan ikke inngå i spesialiseringen.
- Fagspesifikke innføringsemner bør normalt ikke gjøres til forkunnskapskrav for å begynne på spesialiseringsfaget.
- Bachelorgraden kan ikke inneholde mer enn to slike fagspesifikke innføringsemner.

Vi ber om kommentarer til forslaget fra mottakerne av dette brevet. Til orientering vedlegges referat og et notat fra studiestyrets arbeidsgruppe.

I forskriften skilles det mellom ex.fac.-emner, innføringsemner og emner på 100-nivå. Nivåene er ikke innholdsbestemt på noe vis, men hverken ex.fac.-emner eller innføringsemner kan inngå i spesialiseringen, og av ex.fac.-emner kan ikke mer enn maksimalt 20 studiepoeng inngå i en grad. I forslaget opererer vi med betegnelsen "innføringsemner". Alternativt kan man altså velge å utforme disse emnene som ex.fac.-emner eller emner på 100-nivå, med de konsekvenser som følger av det. Studiestyret ser at det er behov for en nærmere avklaring av forholdet mellom denne typen emner m.h.t. innhold og funksjon. Vi vil ta initiativ til en slik diskusjon på et senere tidspunkt, men imøteser gjerne mottagernes synspunkter også på dette allerede nå.

Forslaget innebærer at det vil være det enkelte studieprogram som fastsetter reglene for omfang og innhold av ex.fac.-emner og eventuelle innføringsemner i graden. Vi understreker derfor at det er viktig at instituttene innhenter synspunkter fra alle sine bachelorprogrammer.

Vi tar sikte på å kunne legge saken fram for Fakultetsstyret i møte 18.02.2014, og høringsfristen settes derfor til **torsdag 30.1.2014**.

Vi er kjent med at flere fagmiljøer ved fakultetet allerede er i gang med planlegging av fagspesifikke innføringsemner. Etter et visst påtrykk har vi derfor akseptert at emnebeskrivelser og reviderte programplaner basert på ovenstående forslag om ønskelig kan sendes fakultetet før ordinær frist 15.2.2014. Dersom fakultetsstyrets vedtak i saken 18.02. tillater det, kan slike endringer dermed gjennomføres allerede fra og med høsten 2014. Vi understreker imidlertid at dette selvfølgelig ikke må tolkes som noe forhåndstilsagn om godkjenning. Det presiseres også at kostnadene for nye emner som opprettes vil måtte dekkes inn av instituttets egne ressursrammer.

Vennlig hilsen

Claus Huitfeldt
visedekan

Ronald Worley
studiesjef

Kopi
Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Språkpakke til høgskolene

Referat fra møte i referansegruppen, fredag 6. desember 2013 kl. 10:00

Til stede: Åse Johnsen, Myriam Coco, Liv Eide, Helge Vidar Holm, Synnøve Ones Rosales, Hilde Haaland-Kramer, Kjetil Berg Henjum

Møtet hadde form av en idémyldring rundt mulighetene for å tilby en språkpakke for de fire høgskolene på Vestlandet. Spørsmål rundt studentenes praksisperiode og de økonomiske aspektene ble ikke diskutert i denne omgang.

Referansegruppen stilte seg positive til å utrede muligheten til å utvikle og tilby pakken. Hilde lanserte muligheten for å tilby en «pilotpakke» med spansk fra høsten 2014, men referansegruppen kom fram til at alle tre språkfagene (spansk, tysk og fransk) bør inkluderes i tilbudet fra starten av.

Spansk: Høgskolenes studenter kan ta emner på Nettspansk, som har oppstart om høsten. Det må da legges til rette for gruppeundervisning på campus i tillegg til nettundervisning. Det finnes allerede et 10 studiepoengs emne i spansk fagdidaktikk (utviklet av Ingunn Hansejordet og Sonja Skjær for PROFFT). Det bør også være mulig å inkludere emnet SPLA106: Spansk historie (5stp)

Tysk: Nettundervisningen har ikke oppstart før høsten 2015, så her må studentene inn i de ordinære kursene. Åsta foreslo (på e-post, før møtet) at studentene kunne følge didaktikkemnene TYSDI101 (høst) og TYSDI201 (vår) sammen med studentene på integrert lektorutdanning. Begge emnene er på 5 studiepoeng.

Fransk: Fransk har sommerkurs i Caen for de som trenger «oppfriskning» av språket før høstsemesteret begynner. Det arrangeres også et 7-ukers kurs samme sted knyttet til emnet FRAN114: Oversettelse norsk-fransk og fonetikk og samfunnskunnskap (med vekt på muntlig fransk) (15 stp). Fransk har også 5 studiepoengs-emnene FRAN105: Fransk litteratur og FRAN106: Franskpråklig litteratur fra det 20. århundre. Begge emnene går om høsten, og er knyttet til den integrerte lektorutdanningen.

Mulighet for støtte fra Lånekassen til sommerkurs ble nevnt. Dette må undersøkes.

Når språkpakken er klar kan det også vurderes om den kan tilbys til NLA og/eller andre fagmiljøer.

Språkpakken bør være klar i slutten av januar 2014. Undertegnede tar kontakt med fagkoordinatorerne i begynnelsen av januar. Når pakken er på plass bør neste steg vært å reklamere for den, gjerne i form av informasjonsmøter på de ulike høgskolene i løpet av februar.

TRANSHF i språkspesialiseringen

Etter muntlige og skriftlige tilbakemeldinger fra fagkoordinatorer på engelsk, fransk, tysk, spansk og italiensk i desember 2013 har alle sagt at TRANSHF kan inngå som et emne på 200-nivå i den respektive språkspesialiseringen. De fleste språkene har allerede skrevet dette i studieplanen som er veldig greit både for oss som administrerer og for studentene.

Jeg ønsket tilbakemelding på spørsmålet om TRANSHF kan inngå som gyldig semesteroppgaveemne i fransk og italiensk, dvs. det vi tidligere kalte bacheloroppgave på programmet. For fransk sin del står det for så vidt at TRANSHF kan kunne inngå i den franske spesialiseringen i stedet for et emne på 200-nivå. Jeg oppdaget i ettertid, nærmere bestemt i dag, at det kun finnes to emner på 200-nivå i fransk og spørsmålet mitt er derfor kanskje allerede besvart for fransk sin del. Slik jeg tolker teksten vil dermed TRANSHF kunne erstatte semesteroppgaven/bacheloroppgaven i fransk. Hvis dette stemmer så er det kanskje ikke nødvendig å ta dette opp som en sak på lærermøtet likevel. Jeg sender likevel skrivet jeg lovte dere så kan dere selv velge om dere ønsker å se mer på saken eller ikke.

Jeg sender dessuten dette skrivet til dere på italiensk også slik at dere kan velge å ta det opp som en sak på deres neste lærermøte/programstyremøte. Gå gjerne inn på de andre fagene sine studieplaner og se hvordan de har valgt å la TRANSHF inngå i programmet sitt.

Vi må skille mellom ordinære språkstudenter som tar TRANSHF, og SPIK-studenter som tar TRANSHF. Grunnen til dette er at SPIK-studentene har anledning til å skrive opp til fire semesteroppgaver i løpet av SPIK-programmet; SPIK250 ved FOF, semesteroppgave i fremmedspråket ved IF for de som velger det, i TRANSHF ved IF og i NOSP250 ved LLE for dem som velger det. I tillegg skriver de mye på fremmedspråket i TOLKHF. SPIK-studentene skal kunne komme inn på master i fremmedspråket dersom de bruker sine 15 frie studiepoeng i et språkemne på 100-nivå som ikke allerede inngår som obligatorisk i studieprogrammet deres.

Hovedspørsmålet nå er altså om TRANSHF kan telle som en gyldig semesteroppgave i stedet for semesteroppgave i fremmedspråket i italiensk for ordinære språkstudenter. Svaret trenger ikke å være likt for SPIK-studenter og ordinære språkstudenter på grunn av bakgrunnen jeg formulerte i forrige avsnitt. Ordinære språkstudenter har ofte mindre skrivetrening, selvfølgelig med variasjoner innen hvert enkelt fag. Engelsk, spansk og tysk har formulert hvilke emne/r på 200-nivå de mener TRANSHF kan erstatte. Fint om dere på italiensk tar en diskusjon på hvilke emner dere tenker TRANSHF skal kunne inngå som og får dette med i studieplanen.

Hvis TRANSHF godkjennes som semesteroppgave på 200-nivå for ordinære språkstudenter, kan disse studentene i teorien gå igjennom studiet med kun den semesteroppgaven som

skrives i TRANSHF selv om de fleste nok vil velge å skrive semesteroppgave i fremmed-språket.

Til slutt kan jeg legge til at flere språkstudenter tar semesteroppgaveemnet sitt på utveksling. Ved avtaleuniversitetene våre er emnene som kjent mye mindre i studiepoeng-omfang, og det hender ofte at vi godkjenner skriftlige arbeid som semesteroppgave på 200-nivå i emner som er mindre i omfang enn våre egne emner. Vi er altså litt fleksible fordi ingen studieprogram er like våre egne og fordi vi ønsker at folk skal reise på utveksling.

Vennlig hilsen

Marie L. Ljones, ved studieadministrasjonen IF



Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Griegakademiet - Institutt for musikk

Institutt for fremmedspråk

Institutt for fremmedspråk

Referanse

2013/13149-ROW

Dato

26.11.2013

Høring: Oppretting av akademisk skrivesenter ved Det humanistiske fakultet

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier søker i brev av 29.10.2013 om oppretting av et akademisk skrivesenter i samarbeid med Universitetsbibliotek for humaniora, i første omgang i form av et pilotprosjekt av ett til to års varighet.

Saken ble behandlet i fakultetets studiestyre i møte 15.11.2013. Studiestyret fattet følgende vedtak:

Forslaget om oppretting av akademisk skrivesenter ved HF sendes på høring til instituttene og HSU før videre behandling i studiestyret og fakultetsstyret.

Søknaden viser til kostnadsberegninger og finansieringsmuligheter for tiltaket, og til sannsynligheten for at det pågående arbeidet med å finne plass til fagstudier i første semester (den såkalte «BA-reformen») vil føre til reduksjon i skrivetreningen i førstesemesterstudiet og dermed ledig kapasitet på Akademisk skriving. Vi gjør derfor oppmerksom på at arbeidet med BA-reformen ikke er slutført, og ikke vil komme til behandling i fakultetsstyret før et godt stykke ut i neste semester.

Det kan likevel være grunn til en nærmere vurdering av forslaget om skrivesenter allerede nå. Slik forslaget er utformet vil et slikt skrivesenter ikke primært rette seg mot førstesemesterstudenter, og kan derfor like gjerne sees som et supplement som en mulig erstatning for emnet Akademisk skriving.

Tiltaket kan se ut til å støtte godt opp om fakultetets mangeårige arbeid med å styrke tilbudet i akademisk skrivetrening. Forholdet mellom den faglige veiledningen ved fagstudiene og det foreslåtte skrivesenteret bør imidlertid avklares. Et pilotprosjekt kan tjene til å høste

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Ronald Worley
55589963

erfaringer som tjener til slik avklaring, men en viss avklaring bør rimeligvis også skje på forhånd.

Vi ber derfor allerede nå om miljøenes og studentenes vurdering, og ber om å få høringsuttalelser senest 17. januar.

Vennlig hilsen

Claus Huitfeldt
visedekan

Ronald Worley
studiesjef

Vedlegg

- 1 Oversendelse fra FoF: Akademisk skrivesenter ved Det humanistiske fakultet
- 2 Akademisk skrivesenter ved Det humanistiske fakultet - beskrivelse